

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra filosofie a religionistiky

Diplomová práce

Sebeobrana v širších souvislostech

Vedoucí práce: Doc. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D.

Autor práce: Bc. Roman Kopečný

Studijní obor: Teologie služby

Ročník: 2.

2015

Diplomová práce v nezkrácené podobě

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury, uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

30. března 2015

Děkuji Ing. Jindřichu Novákovi, CSc. za mnohaleté vedení v pravé sebeobraně.

OBSAH

Předmluva	4
Úvod	9
1 Násilí a jeho místo v životě člověka a společnosti	12
1.1 Násilí v každodennosti.....	12
1.2 Rozumová reflexe problému násilí.....	12
1.3 Existuje řešení?	18
1.4 Spravedlivý trest.....	20
2 Bojové situace	24
2.1 Výběr sebeobránného systému.....	27
2.2 Problém souzásahu	28
2.3 Obvyklý průběh útoku a obrany u sebeobran if-koncepce	30
3 Strukturálně-mezní myšlení	32
4 Sindefendologie	34
4.1 Situace.....	35
4.2 Sebeobránná situace	38
4.3 Cíl a struktura jeho dosažení.....	39
4.4 Ultimální cíl	39
4.5 Nosistické a idolatrické já.....	40
4.6 Produkce situací	44
4.7 Slovní působení.....	44
4.8 Identifikace	46
4.8.1 Kvazisignální identifikace	47
4.8.2 Multisignální identifikace.....	47
4.8.2.1 Jevová multisignalita	48
4.8.2.2 Pojmová multisignalita.....	48
4.8.3 Monosignální identifikace	49
5 Princip dvojího účinku	50
5.1 Princip dvojího účinku dle sv. Tomáše Akvinského	51
5.2 Princip dvojího účinku ze zorného úhlu katolické církve dnes	52
5.3 Princip dvojího účinku a identifikační problémy.....	54
5.4 Princip dvojího účinku ze zorného úhlu sindefendologie.....	55

6 Sebeobrana MS-1.....	63
6.1 Střetný boj v MS-1 a jeho srovnání s klasickými bojovými soustavami	63
6.2 Počátek a konec sebeobrané situace	64
6.3 Problém času v sebeobrané situaci.....	69
6.4 Použití KRPZ v sebeobraně.....	70
6.4.1 Příběh z Uherského Brodu.....	71
6.4.2 Příběh důchodkyně.....	73
6.4.3 Příběh z Oklahomy.....	75
7 Námitky proti sindefendologicky pojaté právní stránce řešení sebeobraných situací	79
Závěr.....	81
Seznam literatury	83

Předmluva

Předkládaná práce má primárně splnit kvalifikační podmínky práce diplomové. Zároveň bych ji rád připsal památce svého Mistra a učitele,¹ který zemřel v roce 2013.

Měl jsem tedy z Boží milosti možnost být po jeho boku téměř 32 let. Zpočátku pouze v tělocvičně při nácviku základních dovedností Brany.² Již tehdy mě doslova uchvátila její logika a systematičnost. To byl hlavní důvod, proč jsem – jako od narození fyzicky i psychicky lenivý jedinec – v oddíle Brany vydržel.

Přesto, že v sebeobraně MS-1 je nejdůležitější složkou mentální průprava, následovaná taktikou a technikou, každý nováček se učí nejprve techniku, posléze taktiku, a až nakonec může být seznamován³ s mentální přípravou, dojde-li až sem.

Jako každý mladý člověk, který existenciální otázky neudusí hned v zárodku, jsem tápal v bolševické každodennosti reálného socialismu. Pokládat existenciální otázky v té době bylo značně riskantní, a po zkušenostech s absurdními odpověďmi renomovaných psychologů tehdejší doby⁴ jsem se po několika letech odhodlal položit je svému Mistrovi. To, že mi verifikoval jejich smysluplnost, odpovídal na ně v míře mého tehdejšího chápání a následně mě nasměroval jako tehdy žitého ateistu na cestu křesťanství, byl zásadní zlom v mém dosavadním životě. Zažíval jsem absurditu postmoderně chápaného života, kdy je Bůh⁵ odmítán jako důsledek tmářství a manipulace člověka nedůstojného, ale o to více oslavovaný je bůh „břichu a penisu“.

Bytostně jsem toužil zjistit, zda existuje nějaký smysl života, a pokud ano, poznat jej. A protože mě Mistr již po několika letech dobře znal, dokázal mi – čistě racionálně a technokraticky uvažujícímu – doporučit vhodného katolického duchovního, který by mě nejen neodradil, ale zároveň mě dokázal provázet dalším životem.

Z oněch třiceti dvou let jsem pod vedením Mistra strávil mnoho času v tělocvičně a mohl sám na sobě studovat, jak vypadá jeho dokonale nasazená páka, přídrž, či jak lze dokonale provést poraz či povalení. Identifikační vzor toho, co dokáže správně nasazená páka způsobit v mysli atakovaného, je slovně nesdělitelný – jako konec konců většina zásadních životních zkušeností. Nejen, že správně nasazená páka či přídrž blokuje atakovaného mechanicky – pokus o to, dostat se z takové páky, vede k poškození⁶

¹ Ing. Jindřich Novák, CSc. – Mistr sebeobrany MS-1.

² Odborné termíny sindefendologie budou vysvětleny na vhodném místě této práce.

³ Lépe – začíná mentální přípravu studovat.

⁴ Kurzy asertivního jednání, Schulzova autogenního tréninku, atd., atd.

⁵ Nejen křesťanský.

⁶ Mnohdy trvalého charakteru.

atakovaného kloubního spojení – navíc bolest způsobená dovedením kloubního spojení na mez pohyblivosti vyčerpá zpracovatelskou kapacitu mysli spolehlivě natolik, že vynoření myšlenky na jakoukoli obranu je u většiny populace prakticky nemožné.

Často zdůrazňované používání jemné síly, jak chápal džudo Džigoró Kanó,⁷ a které záhy vzalo v tomto sportu za své, uplatňoval Mistr analogicky i v sebeobraně a zejména v sebeochraně. Vždy měl při konstruování bojové akce na mysli, aby záleželo na velikosti použité síly pouze v míře nezbytně nutné. Sám – jak říkal – byl v mládí od přírody pohybově málo nadaný, chápal tedy, že je třeba pro zájemce o sebeobranu vytvořit takové výcvikové metody, které budou dostatečně strukturované, aby se pilný a snaživý jedinec dokázal postupně naučit to, čeho by běžným způsobem nácviku schopen nebyl nikdy.

Běžný výcvik v úpolových sportech – a nejen v nich⁸ – spočívá obvykle v předvedení určité akce trenérem, a cvičenci mají pak akci opakovat (obvykle nastoupení v řadě, a v rytmu). Takto se mohou akci naučit jen velmi pohybově nadaní jedinci. Takové osvojení však často – např. při změně podmínek, stresu, atd. – selhává. Důvodem je to, že tento jedinec „nerozumí“ tomu, co uskutečňuje. Neví, jaké jsou nutné podmínky pro úspěšnost takové akce. V jeho případě jde o jakousi formu umění bez porozumění.

Mistr nabízel svým žákům postup jiný. Akce byly strukturovány na nácvik jednotlivých pohybových dovedností (hybných vzorců), a to až do takové úrovně (tak jednoduché), aby je i pohybově nenadaný jedinec dokázal správně provést. S tím souvisel i výcvik ve dvojicích, kdy jeden cvičenec akci studoval – prováděl – druhý jej pak opravoval, čímž si akci studoval také. Po nějaké době měl vyplynout problém, který bylo třeba řešit. Na tom byla založena tzv. metoda problémová, spočívající v tom, že se v mysli dotyčného musí vynořit otázka, kterou potřebuje řešit, jinak nemůže dál postoupit. Mistr pak tázajícího nasměroval ke správnému řešení. Vlastní řešení problému však musel realizovat cvičenec sám. Pouze takto získaná informace má totiž trvalý charakter.

Nutno konstatovat, že výše uvedené studium je schopno realizovat pouze nemnoho žáků. Tím se však spolehlivě oddělí „zrno od plev“. A není čeho litovat, neboť studium pravé sebeobrany je nesmírně obtížná aktivita a její neoddělitelná část – mentální

⁷ Zakladatel moderního džudo.

⁸ Obdobně „jevově“ se postupuje při nácviku většiny pohybových aktivit člověka, aniž by se studovaly podmínky nutné pro jejich provedení optimální či vůbec.

průprava – je myslitelně vůbec nejobtížnější aktivita v životě člověka. A právě tuto poslední větu čtenář, který v sebeobraně a mentální přípravě nepostoupil dostatečně daleko (nerealizoval je), s morální jistotou nepochopí!

Po pádu komunistického režimu v naší vlasti jsem měl možnost absolvovat s Mistrem i každoroční setkávání zájemců o Branu v jednom východočeském městě, kde kromě vlastního nácviku byli účastníci formou přednášek seznamováni také s teorií. Nedílnou součástí takových setkání byly rozmluvy s Mistrem, který skutečným zájemcům nikdy neodmítl rozmluvu či konzultaci, a ti i následně během roku. Protože tato možnost „živého slova“ a „živého pohybu“ skončila na podzim 2013 Mistrovou smrtí, zůstalo jeho žákům pouze slovo psané, reprezentované dnes 240 texty – jichž byl autorem nebo spoluautorem⁹ –, otištěných v odborných sbornících, časopisech i samostatných publikacích.

Měl jsem tu čest se účastnit celá ta léta různých měření, která Mistr v oblasti sindefendologie realizoval, a to nejen v tělocvičně, ale i na střelnici a v laboratorních podmínkách. Posmrtně vydaná Summa sindefendologická¹⁰ – pod názvem *Sebeobrana MS-I* – shrnuje to podstatné, co chtěl svým žákům zanechat. Ke konci svého života na knize řadu let usilovně pracoval s vědomím, že jeho pozemský čas se krátí.

⁹ V převážné míře s Ing. Ivanem Špičkou.

¹⁰ Soukromé označení pro tuto práci, která Summu theologickou T. Akvinského připomíná nejen rozsahem, ale zejména důležitostí pro daný vědní obor. Kromě toho Ing. Novák považoval toto stěžejní dílo sv. T. Akvinského za dílo největšího křesťanského teologa.

Úvod

Cílem této práce je zpracovat problematiku sebeobrany v širších souvislostech, než v jakých je obvykle chápána. Práce navazuje na bakalářskou práci *Sebeobrana a její etické aspekty*.¹¹ V ní bylo ukázáno, co pravá sebeobrana je, že sebeobrana je věcně možná, mravně povinná a měla by být právně přípustná.¹²

Bylo objasněno, proč je při řešení sebeobránných situací třeba vycházet ze sindefendologie, nauky o sebeobraně, která vznikla v 50. letech 20. století v tehdejšímu Československu.

V této práci¹³ bude o sindefendologii¹⁴ pojednáno obšírněji, a to ze zorného úhlu „hledajícího“ odpověď na základní otázky. Jaká je role násilí v životě člověka? Za jakých podmínek lze použít krajních forem násilí? Existuje sebeobrana racionální – tedy taková, u které výsledek střetnutí v maximální možné míře závisí na činnosti obránce? Pokud ano, jak takovou sebeobranu konstruovat a posléze realizovat?

Místo bude věnováno i příkladům aplikace sindefendologie v jednotlivých typových případech, na kterých se nejlépe demonstruje, proč je třeba volit přístup sindefendologický, a proč je nezbytné rázně odmítnout přístupy všech tzv. if-koncepcí¹⁵ sebeobrany, resp. postupy založené na nižších druzích identifikací.

Bude ukázáno, že právní přípustnost řešení sebeobránných situací, která je v právním řádu České republiky obsažena v institutu tzv. „nutné obrany“¹⁶ musí vycházet až z reálných možností obránce v sebeobránné situaci a nikoli z fikcí o jejich řešení.

Co se týče etiky, bylo již v bakalářské práci ukázáno, že sebeobrana je nejen přípustnou, ale je „mravně povinnou“, a zde bude z obecné roviny křesťanské etiky formulované v Summě theologické a z ní vycházejícího KKC¹⁷ – tedy roviny naukové – převedena do aplikační praxe. Dělení na aspekty etické a sindefendologické,¹⁸ bylo v uvedené bakalářské práci pouze z didaktického důvodu, proto v této práci bude od takového dělení upuštěno.

¹¹ KOPEČNÝ, Roman. *Sebeobrana a její etické aspekty*.

¹² NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sebeobrana křesťana*, s. 9.

¹³ Znalost bakalářské práce, na kterou tato navazuje, se předpokládá. Proto již nejsou vysvětlovány některé základní pojmy, které byly v předchozí práci objasněny.

¹⁴ Sindefendologie – vědecká nauka o sebeobraně.

¹⁵ If-koncepce = instinktivisticky-fiktivní koncepce.

¹⁶ § 29 trestního zákoníku.

¹⁷ KKC – katechismus katolické církve.

¹⁸ Srov. KOPEČNÝ, Roman. *Sebeobrana a její etické aspekty*.

Problematika použití krajních forem násilí v sebeobraně a forem násilí (nikoli však jeho krajních forem) v situaci sebeochranné – tedy dvou druhů situací bojových – souvisí s použitím násilí jako takového. Protože není neobvyklé, že již použití jakékoli formy násilí fyzického či psychického je v postmoderní společnosti považováno za zcela nepřijatelné, a nerozlišuje se násilí spravedlivé od nespravedlivého, bude pojednáno samostatně o významu spravedlivého násilí a o jeho aplikaci ve společnosti. Zároveň se zmíním o tom, s jakou odezvou se setkává násilí v biblických textech, a jak se s ním vypořádávali naši předkové.

Na tomto místě chci požádat těch několik z potenciálních čtenářů, kteří problematiku sindefendologie znají, o shovívavost. A to proto, že „*při sdělování lze předat nanejvýš to, co bylo identifikováno, a to ještě pouze v případě, kdy donor předávaného výsledku identifikace (tedy druhu informace) je identický s jeho akceptorem. Tak tomu ale při předávání informací nějakým sdělovacím aktem není, a ani být nemůže; podle míry odlišnosti donora od akceptora předávané informace v okamžiku jejího předávání bude proto také vypadat výsledek tohoto předávání neboli akceptorova interpretace sdělovaného. Platí: „...**poznání jakéhokoli poznávajícího jest podle rázu jeho přirozenosti**... (tzv. **věta o poznávání**). Pokud jde o slyšená slova, lze to říci i takto: výsledek slovně předávaného záleží na interpretaci slyšeného příjemcem slyšeného.*“¹⁹ Z uvedeného plyne, že nedostatky této práce jdou nutně na vrub autora této práce, tedy na „akceptorovu interpretaci sdělovaného“, nikoli na vrub „školy“ či „nauky“ o které zde bude autorem nedokonale referováno.

A jsme u dalšího problému. Pokud má být diplomová práce více než „...*kompilací vhodně zvolených zdrojů, (...) její autor by měl dokázat předložené informace interpretovat v patřičném kontextu...*“,“²⁰ co to pak v praxi znamená při pochopení „věty o poznávání“? Znamená to, že nutně bude předávaná informace odlišná od informace původní. U témat běžných tento významový posun může, ale nemusí být zásadní. U nauk typu sindefendologie však toto hrozí a důsledky takových významových posunů mohou být velmi závažné. Z uvedeného důvodu je u podobných témat **třeba často citovat doslovně**. To platí zejména u definic, postulátů, matematických vzorců, atd. Jistě by nikoho nenapadlo pokoušet se o „interpretaci“ např. definice kružnice či Pythagorovy věty. A aplikace takové definice pak předpokládá nejen znalost, ale dokonalé pochopení – tedy v případě aplikace správné – a o to by mělo jít vždy.

¹⁹ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 34.

²⁰ VEBER, Tomáš a Petr BAUMAN. *Metodická pomůcka ke zpracování závěrečných prací*, str. 16.

V sindefendologii navazuje jedno na druhé; jednotlivé postuláty sebeobrany byly precizovány léta. Nic v nich nechybí ani nepřebývá. Je postmoderní představou zásada, která se učí v právu, že „nadbytečné nevádí“. Na tomto místě není prostor s tímto výrokem ve vztahu k právu polemizovat. Rozhodně je však třeba jej odmítnout ve vztahu k sebeobraně. Nadbytečné vadí, a to zásadním způsobem. Proč? Na tuto otázku bude odpovězeno v souvislosti s výběrem obranných akcí sebeobrany MS-1 s ohledem na uplatnění se tzv. „reakční doby s volbou“.

1 Násilí a jeho místo v životě člověka a společnosti

Nejprve je třeba se vypořádat s obecnějším problémem, který současná postmoderní společnost má, s přístupem k násilí. Bez řešení tohoto problému by nemělo smysl uvažovat o krajních formách násilí, které se v sebeobraně uplatňuje. To, co bylo našim předkům zcela zřejmé, dnešní společnost odmítá. Jde o pojem „násilí“, který je vytěšňován ze slovníku postmoderního člověka. Nahrazován je např. termíny „použití síly“ apod. Jak je to tedy s násilím skutečně?

1.1 Násilí v každodennosti

S násilím se občan setkává na každém kroku. Skloňuje se ve všech pádech a ve všech sdělovacích prostředcích. Mluví se o něm na všech úrovních, laicky počínaje, odborníky v rozličných oborech lidské činnosti konče.

Je třeba si však uvědomit, že: *„Bez spravedlivého násilí se společenství rozkládá, degraduje a upadá. Proto budiž násilí chvála, ale jen spravedlivému!“²¹*

To, na co postmoderní společnost zapomněla, nebo odmítla jako nepodstatné, bylo známo filosofům a teologům od nepaměti, tedy, že v životě jde o pravdu a spravedlnost. *„Mimo to jest větší síla, že něco může působiti na jiné, než že se jen samo v sobě zdokonaluje; jako větší jest světelnost tělesa, které může osvětlovati také jiná tělesa, než toho, které tak svítí v sobě, že nemůže osvětlovati jiné. Proto též Filosof praví v V. Ethic., že „spravedlnost jest nejznamenitější ctnost“, již se člověk má správně i k jiným. Avšak milostí činící milým je člověk zdokonalován sám v sobě; kdežto milostí zdarma danou působí dokonalosti v jiných. Tedy milost zdarma daná jest hodnotnější než milost činící milým.“²²*

Signifikantní pro dnešní společnost – a kupodivu, jak se dnes módně uvádí „napříč politickým spektrem“ – je, že se o násilí mluví obvykle výlučně v negativních konotacích.²³

S různými formami násilí se setkáváme od raného dětství a provází nás celým životem. Zde je již namístě násilí rozdělit na násilí fyzické a psychické.

Pro ilustraci je vhodné zmínit násilí, které používá rodič při výchově své ratolesti již od jejího narození. Následuje násilí v souvislosti se školní docházkou, kde je donorem pedagog, vychovatel, a primárně ovšem opět rodič.

²¹ STEHLÍK, Pavel. *Násilí ano, nebo ne?* Britské listy [online].

²² Sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologická*, I-II q. 111 a. 5 arg. 2.

²³ Srov. GÁL, Fedor, et al. *Násilí*, 143 s.

Pokud by někoho uvedené tvrzení překvapilo, je třeba připomenout, že každý rodič je ze zákona povinen zajistit, aby jeho potomek absolvoval povinnou školní docházku, a to bez násilí realizovatelné není. Následují další stupně vzdělání, zde se donor a akceptor násilí již více či méně ztotožňuje.²⁴ Nástup do zaměstnání a profesní realizace, kdy se jedinec začleňuje do pracovního kolektivu a vznikají složitější sociální a pracovně-právní vazby, je dalším životním obdobím, kdy se mladý člověk setkává s násilím nebo jeho hrozbou – opět se něco smí, něco nesmí, něco musí. V současné – tzv. „vyspělé“ – společnosti západního typu se v dospělém věku v běžných životních situacích již násilí fyzické nepřipouští, zbývá tedy pouze násilí psychické, často rafinované a skryté.

Obvykle výše zmíněný jedinec – v souladu se společenskými konvencemi, očekáváním svého okolí, případně v rámci přijetí svátosti – završí období mladosti uzavřením sňatku. Opět, aby vše fungovalo, široké pole pro uplatňování násilí.²⁵

Přirozeným důsledkem manželství je pak zplození a následná výchova potomků. Zde se náš postulovaný jedinec dostává do role onoho (výše již zmiňovaného) rodiče, který má opět povinnost vychovávat, následně zajistit povinnou školní docházku²⁶ a současně se pokusit vychovat z bytosti na úrovni zvířátka – na které čerstvě narozený jedinec bezpochyby je – jedince sociálně zařaditelného, a hlavně, slušného člověka. *„Když se člověk narodí, je jen zvířátkem, které umí pouze skutek člověčí (actus hominis), řvát, defekovat pod sebe, pít a spát. Od ostatních zvířat se však přesto liší naprosto zásadně: má reálnou možnost stát se člověkem. Prvním, kdo je do sféry aktivity lidské (actus humanus) uvádí, je jeho matka, neboť je učí sdílet a sdělovat kvazisignální jako rekriminace anticipací. Tím mu otevírá svět lidí. V tom je její v pravém smyslu vznešená role, jež je in concreto nezastupitelná. Nenaučí-li se dítě do určité doby např. mluvit, následné pokusy to napravit jsou málo uspokojivé nebo neúspěšné; takový jedinec je nevratně poškozen. Matka a rodina mu předávají informace, které se mu mění v obtížně změnitelný habitus, svým příkladem, tak je vedeno. Dítě se učí, resp. může naučit nejen mýt si ruce, jíst příborem, utírat si nos kapesníkem atd., nýbrž – v rámci svého chápání – i identifikovat dobro a zlo, a pokud je mužského rodu, učí se později od svého otce stávat se mužem (tato role otce, stejně*

²⁴ Psychickým násilím zde již člověk – stále více s věkem – působí sám na sebe, musí se např. donutit vstát do školy, vykonat základní hygienu, atd.

²⁵ V dnešní době společensky akceptovatelná pouze psychická forma.

²⁶ Přesto, že čas mezi jednotlivými generacemi „oponou trhnul“, a sociální podmínky se více či méně změnily, základní povinnosti rodičů obvykle zůstávají nezměněny.

nezastupitelná jako role matky, je dnes většinou přehlížena nebo i odmítána ve jménu zhoubné efeminace člověka a společnosti, pocházející ze směšného a hloupého „memu“ (často postmoderně marxistického) o stírání rozdílů mezi mužem a ženou).“²⁷

Pokud se pohybujeme v dimenzi náboženské, pak se výše zmíněný slušný člověk může změnit také v člověka, jehož posledním cílem není plný břich či bankovní konto, ale který je výchovou nasměrován k transcendentnu.

Jestliže se tato výchova nezdaří, případně z jiných důvodů, a jedinec se ocitne za hranicí běžných sociálních vztahů,²⁸ připadá v úvahu násilí jako donucovací prostředek ve věznicích.

Mimo tuto „zaviněnou“ situaci se však každý jedinec může kdykoli setkat s násilím, zejména fyzickým, a to v rámci § 29²⁹ případně § 28³⁰ trestního zákoníku. Jde tedy o řešení situace v tzv. „nutné obraně“ či „krajní nouzi“. Na tomto místě by bylo možné uvést řadu příkladů, a to v rovině čistě konkrétní, nebo abstraktní, zcela laické, nebo naopak odborné. Několik jich bude zmíněno v příslušné části této práce.

1.2 Rozumová reflexe problému násilí

Zde se pokusím o rozumovou reflexi jednoho z výše nastíněných problémů, a to o reflexi problému násilí ve výchově.

Nejprve k všudypřítomnosti pojmu „násilí“ a jeho negativním konotacím ve společnosti.

Tak jako nůž není ani dobrý ani špatný (ve smyslu mravním), tak ani násilí – tedy použití síly – není ani dobré ani špatné. Na čem závisí? *„Nauka, která se dobrem a zlem zabývá, je etika. Podle ní konat dobro znamená jednat spravedlivě. Spravedlnost znamená každému dát to, co mu náleží. Spravedlnost se týká vztahu mezi lidmi navzájem i vztahu mezi lidmi a společností. Učiní-li někdo spravedlivý skutek, koná dobro, jedná správně a žádoucím způsobem. Odtud a bez ohledu na to, jak je násilí definováno, platí, že: vykoná-li někdo umírněný skutek násilí spravedlivého, je vše v pořádku a toto konání je žádoucí. Naopak násilí nespravedlivé je třeba potírat a jeho původce trestat.*

²⁷ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 628.

²⁸ Dnes již ku škodě věci není povinná vojenská služba, kde jedinec získal zkušenost s násilím v náročnější životní situaci.

²⁹ Dříve § 13 Tr. zákona.

³⁰ Dříve § 14 Tr. zákona.

*Základ postoje k násilí a k jeho konání tedy spočívá v rozlišování násilí spravedlivého a nespravedlivého. Odtud je třeba vycházet.*³¹

V tomto smyslu se také vyjádřil papež František: „*Dobry otec umí cekat a odpouštět, ale i tvrdě trestat. Není ani slabý, ani laxní, ani sentimentální,*“³² prohlásil Svatý otec během generální audience ve Vatikánu věnované roli otce v rodině. Zmínka o tom, jak slyšel jednoho otce svěřovat se, že „*někdy musí trochu uhodit své děti, ale nikdy ne do tváře, aby je neponižoval*“³³ a zejména pak papežův komentář „*To je krásné, že má smysl pro důstojnost. Musí potrestat, ale dělá to správným způsobem,*“³⁴ a zejména to podstatné „*Musí trestat, ale činí tak **spravedlivě**, a pak se pokračuje dál.*“³⁵ vzbudilo ostrou kritiku zejména v Německu a v Británii.³⁶ Ostrá byla reakce německé ministryně pro rodinu Manuely Schwesigové: „*Neexistuje žádná rána uštědřená dítěti, která by byla důstojná. V tom musí být jasno. Násilí páchané na dětech je naprosto nepřijatelné.*“³⁷

Také zakladatel britského sdružení k boji proti zneužívání dětí a čerstvý člen papežské komise vyšetřující zneužívání nezletilých Peter Saunders listu Daily Telegraph řekl, že Františkův výrok je „*velmi nevhodný*“.³⁸ Dokonce i „*členové papežské komise pro ochranu nezletilých kritizovali papeže Františka pro jeho kontroverzní výrok naznačující, že tělesné tresty dětí jsou v pořádku.*“³⁹

Zdravý přístup Svatého otce ke spravedlivému násilí demonstruje také jeho další výrok „*že by byl s to někoho udeřit, kdyby ošklivě hovořil o jeho matce*“⁴⁰, který pronesl v souvislosti s úvahami o hranicích svobody projevu.

Uvedená vyjádření papeže Františka konvenují se stanoviskem autora výše uvedeného příspěvku.⁴¹ **Primárně je třeba rozlišovat násilí spravedlivé od nespravedlivého.**

³¹ STEHLÍK, Pavel. *Násilí ano, nebo ne?* Britské listy [online].

³² Dobry otec umí tvrdě trestat, řekl papež. Německo a Británie nesouhlasí. *Hospodářské noviny* [online].

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Výchovný pohlavek je přiměřený trest, řekl papež. *Novinky.cz* [online].

³⁶ Srov. Dobry otec umí tvrdě trestat, řekl papež. Německo a Británie nesouhlasí. *Hospodářské noviny* [online].

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Papežská komise kritizovala Františka pro jeho výroky o trestech. *České noviny* [online].

⁴⁰ Dobry otec umí tvrdě trestat, řekl papež. Německo a Británie nesouhlasí. *Hospodářské noviny* [online].

⁴¹ STEHLÍK, Pavel. *Násilí ano, nebo ne?* Britské listy [online].

Od nejtělejšího věku dítěte je potřeba vhodným způsobem formovat jeho osobnost, vychovávat jej. Výchova spočívá v „ano“ kladným vlivům a „ne“ záporným vlivům. Je nutné dítěti srozumitelným způsobem sdělit, co je dobré a co je zlé a zajistit, aby odpovídajícím způsobem reagovalo. Adekvátnost použitých prostředků pak závisí na stupni zralosti takového jedince. Protože se však dříve nebo později setkáme s odmítavou reakcí na náš výchovný požadavek, je třeba mít k dispozici prostředek účinný, donucovací.⁴²

*Je dobré, jestliže se i přes odpor nerozumné dítě podřídí správnému rozhodnutí dospělého.*⁴³

Role matky ve formování malého člověka je dnes redukována na minimum, čímž je pochopitelně zredukováno na minimum i její působení. Ve škole většinou není ani vzorem ani inspirací J. A. Komenský dříve halasně propagovaný (a prakticky neznámý), a namísto toho k nám přicházejí směry, které nejen že nemohou nové generaci předat to dobré, k čemu se lidé v minulosti dostali, nýbrž je – v duchu postmoderní představy, že každý má svou pravdu, a že žádná jiná neexistuje – kazí. J. A. Komenský nepočítal se všeobecnou povinnou školní docházkou,⁴⁴ již by musel projít každý bez ohledu na své schopnosti nebo chování, a předpokládal zájem o studium a vysokou mravní úroveň, s níž již děti do školy přicházely, a kterou tu měly rozvíjet a upevňovat, neboť zde šlo o to učit se být moudrým. Pomatené iluze o „vzdělání“, jež si děti samy co do obsahu, rozsahu a prostoročasového určení mají „volit“, by mohly vzbuzovat úsměv, pokud by nebyly běžně uváděny do praxe. *„Děti přicházejí do školy i do předškolních zařízení nejenom nevychované, nepřipravené, bez zcela elementárních návyků, ale dokonce zkažené. Případy, kdy dítě diskutuje s učitelem, to jest hádá se s ním, ale neumí se obléct a často si ještě ve škole neumí utřít zadek, jsou docela běžné. Že se děti ve zvláštním školním předmětu⁴⁵ učí děkovat, požádat, omluvit se a zdravit, stojí za zamyšlení.“*⁴⁶

J. A. Komenský věděl, že na dítě nelze působit účinně vždy jen slovně, napsal totiž:

„LIV.9. Proviní-li se žák nějakou chybou nebo je nápadně nedbalý, je třeba ho okřiknout, uděliti mu důtku a ostatním ho dát za výstražný příklad, aby nepřešla beztrestnost v nevázanost.

⁴² Každý, kdo se někdy reálně zabýval výchovou, v jakékoli podobě, ví, že bez násilí je výchova pouze iluzorní snahou, byť by byla motivace jedince sebelepší.

⁴³ STEHLÍK, Pavel. *Násilí ano, nebo ne?* Britské listy [online].

⁴⁴ Srov. NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 629.

⁴⁵ Tzv. etická výchova.

⁴⁶ PIŤHA, Petr. *Velká iluze českého školství* [online].

10. Jestliže pak by se někdo vzpíral následovati takové vedení (ačkoli se nezdá, že by to bylo možné, leda u povahy krajně špatné), nechť je vyloučen, aby nebyl ostatním na překážku a pohoršení.

Dovětky: 1. Přejeme si, aby bití a zlost byly vzdáleny při věci tak posvátné, jako je vzdělávání ducha.

2. Jestliže přece musí učitel u chlapců sáhnouti k tělesnému trestu, ať použije spíše metly než políček, ...⁴⁷

Se zlou by se však potázal pedagog, kdyby se podle tohoto doporučení zachoval! Podle Úmluvy o právech dítěte, článek 19:

„1. Státy, (...), činí všechna potřebná zákonodárná, správní, sociální a výchovná opatření k ochraně dětí před jakýmkoli tělesným či duševním násilím...“

Zde je vhodné opět citovat⁴⁸ z aktuální práce našeho předního odborníka:

„Výchova, která je neoddělitelnou součástí práce učitelů, je dnes omezena, ne-li vyloučena. Učitelé nemají v ruce nic, co by mohlo zjednat klid a kázeň. Nemají oporu v zákonných pravidlech. Vše tam hovoří pro žáka a jeho svobodu, popř. pro rodiče. Dojde-li ke sporu, neodvází se ředitel postavit za své kolegy. Jednou proto, že rodiče školu sponzorují, podruhé proto, že mají vlivné postavení, potřetí proto, že jsou ochotni spor medializovat. **Drzé, násilnické dítě nelze vyloučit, i když rozvrací celou školu.** Učitel se nesmí dítěte **dotknout**, něco mu **vytknout**, dát mu **špatnou známku**, protože to je **ponižování**, nesmí se na ně ani vážně a přísně podívat. **Listina lidských práv a svobod, listina o právech dítěte při sofistikovaném právním výkladu (dnes je to na denním pořádku), znemožňuje vyučovací proces vůbec.** Našemu dítěti nebudete nutit nějaké vědomosti! Má právo na svůj názor. Žákům je třeba vyhovět a pochopit jejich individualitu. Má-li právě potřebu se trochu proběhnout, má-li potřebu jít si na zahradu zakouřit, nemá-li potřebu zrovna teď psát diktát. Kdykoli může být učitel obviněn, že šikanoje. **Nesmí se bránit, je-li napaden.** Kopne-li žák učitelku, nesmí ho uhodit. Po incidentu musí být na pozoru, aby mu nedala špatnou známku, protože by to bylo podjaté hodnocení. Nikdo se neptá, jak se v budoucnu zapojí do pracovního procesu dítě, které nehodlá respektovat a nerespektuje časové členění na hodiny a přestávky. Zvonění je středověký nesmysl a nemá ve škole co dělat.“⁴⁹

⁴⁷ KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktika analytická*, 112 s.

⁴⁸ Dnes, kdy autoři některých textů řadí pouze slova za slova, do bezobsažného celku, kultivovaný a přítom vybroušený text tohoto autora působí jako studna vody na poušti každodennosti; proto delší přímá citace.

⁴⁹ PÍTHA, Petr. *Velká iluze českého školství* [online].

Z uvedeného textu plyne i to, že když např. malý zmetek⁵⁰ vystrčí spolužáka z okna školy, protože – „*inspirován televizí nebo akčními počítačovými hrami – chce vědět, jaký z toho bude mít zážitek, nemůže být za to jakkoli potrestán, a tedy od podobného činu následně odvrácen ani on ani jeho vrstevníci. Nechce-li jít do školy, nemusí, nechce-li se učit, nemusí, nemusí se chovat slušně, zdravit učitele nebo sousedy, nemusí poslouchat rodiče, může si zkrátka dělat, co jej napadne. Naproti tomu jeho okolí se k němu musí chovat s úctou – má přece svou nezadatelnou lidskou důstojnost*“⁵¹ – musí jej živit a zajišťovat mu kdejaké bonum delectabile. To je logický důsledek výše uvedeného přístupu.

V současné době je jako druh násilí (a to správně) chápáno i známkování ve škole. Ty méně nadané (nebo líné?) prý neurotizuje a ostatní děti to vede k učení se ne pro získání vědomostí, nýbrž pro známky.⁵² Většina dětí se chodí do školy bavit, avšak „...*škola je především určitý řád, pokud chybí, změní se škola na zábavné zařízení.*“⁵³ Těch, které se učí proto, že je těší poznávat, je jen nepatrná menšina, pokud se tedy učí, učí se skutečně pro známky. Nebudou-li známkovány, stanou se podprůměrnými.

I zde je vidět, že násilí – spravedlivé násilí – je nezbytné, pokud má být dosaženo cíle; v tomto případě příslušného vzdělání.

1.3 Existuje řešení?

Hledáme-li možné řešení, lze se na celou problematiku podívat z různých zorných úhlů. Například lze – a zcela korektně – říci, že smysluplné řešení v této záležitosti neexistuje. Proč? Protože za současné situace právní a mravní nemá jednající – jak bylo výše citováno – účinné prostředky. U dítěte do jednoho roku to mělo být podle připravované novely zákona ještě obtížnější, když bývalá ministryně pro lidská práva Džamila Stehlíková prohlásila, že „*Fyzické tresty k ničemu dobrému nevedou. V Německu už podobný zákon mají a násilí proti dětem tam kleslo skoro o třetinu,...*“⁵⁴ a navrhovala úplný zákaz fyzického trestání dětí. Protože tento návrh vyvolal silný odpor nejen široké veřejnosti, ale dokonce i psychologů, uvedený záměr se tehdy

⁵⁰ „Zmetek“ = vadný výrobek, hanl. „spratek“, původně „nedochůdče, nedonošené mládě“, vlastně „co je vyvrženo, vymeteno“; In: REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*, str. 739.

⁵¹ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 630.

⁵² Srov. Tamtéž, str. 631.

⁵³ PIŤHA, Petr. *Velká iluze českého školství* [online].

⁵⁴ ŠTASTNÝ, Ondřej. Ministryně Stehlíková navrhuje zákaz pohlavků a facek dětem. *IDnes.cz* [online].

naštěstí prosadit nepodařilo. V současné době však obdobné nápady – vážně míněné – přicházejí z Evropské unie.

U školní mládeže je však účinné působení neutralizováno již nyní na neúčinné. Dítě, které si je vědomé své nepostižitelnosti za jakoukoli lumpárnu je prakticky neovlivnitelné a „...*kult positive thinking nás dovedl ke karikatuře původní myšlenky. Chválíme a přijímáme všechno, spokojíme se s čímkoli, protože je snadnější na žáky vlastně nemít žádné požadavky. Má-li je nějaký učitel, nastanou spory. Je obviněn, že děti šikanoje a podrývá jejich sebevědomí. Vyklidit pole je určitě snadnější.*“⁵⁵

Důsledky jsou patrné na každém kroku. „*Nedostatek kázně se dramaticky projevuje na kvalitě jazykových projevů. Nesmyslné bláboly, rozpadlé věty, to, že žák píše pravý opak toho, co chce vyjádřit, to vše je přijímáno. Kvalitní dopracování úloh není vyžadováno. Stačí, aby se ukázalo, že žák rámcově ví, jak určitý typ příkladu řešit. Obávám se, že z našich škol začnou vycházet neotřesitelně drzí lidé, neschopní pořádné práce a bez schopnosti se dohodnout. Stále více se setkávám s lidmi, kteří jsou **tak svobodní, tj. neukáznění, že se to projevuje chaotičností myšlení, neschopností něco domyslet.***“⁵⁶

Výše uvedený pohled lze do jisté míry – ovšem s notnou dávkou optimismu hraničícího s naivitou – korigovat za předpokladu, že se pohybujeme v prostředí lidí teisticky orientovaných. Zde existuje určitá možnost působení. Lze totiž vycházet z předpokladu, že takový člověk má pravou výchovu, směřovanou k pravým hodnotám, a to jak doma, tak ve vhodně zvolené škole.⁵⁷ Znovu je třeba připomenout, že bez spravedlivého násilí nelze ani v takovém případě daného cíle dosáhnout.

Pro inspiraci, jak na danou problematiku pohlíží Starý zákon, uvedu několik citací:

„*Věží-li v srdci chlapce pošetilost, trestající hůl ji od něho vzdálí.*“⁵⁸

„*Kdo šetří hůl, nenávidí svého syna, kdežto kdo jej miluje, trestá ho včas.*“⁵⁹

„*Na posměvače jsou schystány soudy, na hřbet hlupáků výprask.*“⁶⁰

⁵⁵ PÍŤHA, Petr. *Velká iluze českého školství* [online].

⁵⁶ Srov. tamtéž.

⁵⁷ Po osobní zkušenosti autora práce se studiem vlastního syna na Arcibiskupském gymnáziu v Praze vidí autor tuto možnost působení více méně pouze jako teoretickou.

⁵⁸ Přísloví 22,15.

⁵⁹ Přísloví 13,24.

⁶⁰ Přísloví 19,29.

„*Kdo rozsévá bezpráví, sklídí ničemnost, hůl jeho prchlivosti vezme za své.*“⁶¹

„*Na koně bič, na osla uzdu, na hřbet hlupáků hůl.*“⁶²

„*Na rtech rozumného se nalézá moudrost, kdežto hůl dopadne na hřbet toho, kdo je bez rozumu.*“⁶³

1.4 Spravedlivý trest

Naši předkové, z doby nám podstatně bližší, dokázali otázku viny a odpovídajícího trestu řešit realisticky,⁶⁴ narozdíl od dnešních pseudohumanistických přístupů. Postmoderní mysl dnešních lidí jen obtížně chápe přístupy zákonodárců a soudců minulosti, a jen obtížně si je dokáže představit v souladu s křesťanským přikázáním **nezabiješ**.

Ono se ale zásadně změnilo paradigma, ve kterém dnešní člověk žije. Pro porozumění tomuto myšlenkovému rámci – a bez něho nelze tehdejší dobu pochopit, natož posuzovat – je třeba si uvědomit, že naši předkové vycházeli z toho, co je **spravedlnost**. Tedy z toho „dát druhému, co mu patří“, a to na základě **lásky k bližnímu**.

Láska byla chápána křesťansky, jako „chtít dobro“. A bližním byl pro naše předky jak darebák,⁶⁵ tak člověk slušný. Zákonodárci a soudci tehdejší doby však chápali – narozdíl od zákonodárců a soudců dnešních –, že jejich úkolem je diskriminovat⁶⁶ lidi na slušné a darebáky, a že **zákony mají ty slušné před darebáky chránit**.

Jen obtížně si dnešní člověk dokáže představit, že láska k bližnímu – darebákovi – se může projevit také tak, že mu je uložen trest, který má bližního – slušného⁶⁷ – účinně⁶⁸ chránit před řáděním darebáka, a to i trestem smrti.

⁶¹ Přísloví 22,8.

⁶² Přísloví 26,3.

⁶³ Přísloví 10,13.

⁶⁴ Srov. NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 973.

⁶⁵ Pokud by pojem *darebák* působil „politicky nekorektně“ navrhuji provést myšlenkovou korekci na „lotr“, tedy pojem, který používá Písmo.

⁶⁶ Jeden z nešvarů dnešní doby je posun významu některých pojmů. Diskriminace znamená „rozišování“. A rozišování je základní úkon lidského jednání. Učitel diskriminuje žáky na znalé a neznalé (nebo by tak alespoň činit měl), logik diskriminuje výrok na pravdivý a nepravdivý. A soudce by měl diskriminovat nárok spravedlivý od nespravedlivého. Pojmy „spravedlivý“ a „nespravedlivý“ se však staly politicky nekorektní a byly nahrazeny pojmy „pozitivní“ a „negativní“. Tento přívlastek však již sám o sobě relativizuje to, co za ním následuje. Co znamená „pozitivní diskriminace“, tedy „pozitivní rozišování“? Co je pozitivní vůči jednomu, je negativní vůči druhému. A spravedlnost se jaksi vytratila.

⁶⁷ I tato diskriminace na slušný-darebák může dnes někoho pobouřit, protože on „neví, co znamená slušný“!

Co bylo cílem? Zajistit **nejvyšší dobro**, totiž **spásu** jeho duše po tělesné smrti.⁶⁹ A pokud se darebák jevil jako spolehlivě nenapravitelný, pak trest smrti předně bezpečně **chránil společnost** před dalším jeho darebáctvím, a navíc chránil **jeho samotného, aby se od Boha ještě více nevzdálil**.

Protože v tehdejší době bylo povinné zajistit odsouzenému před popravou⁷⁰ kněze za účelem zpovědi, měl odsouzenec možnost se s Bohem smířit⁷¹ a na smrt se připravit.⁷²

Odsouzení na smrt lámáním kolem, šibenicí, atd. tedy není správné chápat jako důsledek zloby soudce, ale jako akt lásky, a to jak k němu samému, tak k jeho okolí.

Tento zorný úhel však představuje jednak správně vymezené pojmy jako je láska a spravedlnost, víru v Boha – bez níž koncem pozemského života končí vše, a nic dalšího smysl nemá –, a nebýt v zajetí paradigmatu pseudohumanistů, levicových intelektuálů, různých citlivých dušiček a feminosantů.⁷³

„Kult slabosti, bezradnosti a hlouposti,“⁷⁴ dnes tak rozšířený pravděpodobně v důsledku ženské nevychovy – v jehož důsledku je ten, kdo něco ví a s jistotou tvrdí, považován za někoho, kdo je arogantní a moc si o sobě myslí – má za následek zbabělost a bezradnost, které v dřívějších dobách nebyly u mužů tolerovány. Nelze se tomu divit, když „...pojmy jako vlastenectví, statečnost, čestnost, povinnost, úcta k pravdě nebo spravedlnosti jsou považovány za směšné anachronismy, nebo dokonce za cosi neslušného, hloupého nebo patologického, a zbabělost, bezradnost nebo bezcharakternost za něco, co je třeba tolerovat, neboť takoví jsme přece my všichni...“⁷⁵

Tento kult slabosti postihuje a zneschopňuje celou společnost bránit se fikci o apriorním dobru všeho ve všem. Žijeme v hodnotové pustině bez spirituální dimenze. Ani klasikové marxismu-leninismu nesnili o tom, že materialismus zvítězí tak účinně a spolu s efeminací zredukuje život člověka a jeho hodnotu do interakce citových reakcí. Cit pak dusí rozum a vládne v bodové hmotné přítomnosti.

⁶⁸ Tedy tak, aby účinek působil v uskutečnění, nikoli pouze v představě soudce či zákonodárce.

⁶⁹ Spásu duše, tedy jejich věčnou blaženost.

⁷⁰ Poprava, tedy výkon soudního rozhodnutí. Další z pojmů, které postmoderní člověk neumí používat a činný teroristů a dalších vrahů – zejména pokud jsou provedeny „brutálním“ způsobem – označuje jako „popravý“, místo správného „vraždy“.

⁷¹ Pokud by svých činů skutečně litoval, nebyl by navěky zatracen.

⁷² Komu z běžné populace se poštěstí, aby ho smrt zastihla ve stavu posvěcující milosti?

⁷³ Produkt ženské nevychovy, „tvaroh“ – srov. NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 983.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž.

Jak tedy pohlíželi na tuto problematiku naši předci ukazuje nejlépe Pavel Kristian z Koldína v práci *Práva městská Království českého, Markrabství moravského s krátkou jich summou z roku 1876*, a opět nelze než citovat:

„N. XI. Práva pokládají, že všelikteraká moc, násilí a bezprávi úhlavní nepřítel jest spravedlivosti. A protož, kdožbykoli na dům aneb jiné obydlí druhého zbrojně s ručnicí, s kuší, s mečem aneb s jakaužkoli jinou zbraní, k aurazu lidskému se vztahující, útok z všetečnosti a z nějaké své drzosti učinil, dvěře na někoho mocí vyrazil, a v tom takovém svém nepořádném předsevzetí vůli nad hospodářem téhož domu aneb čeládkou jeho provedl; na něho zavřeného mocí se dobýval; aneb, vskoče nenadále s braní do domu, hospodáře a čeládku jeho rval, bil, poličkoval, sekal, mordoval a svau vůli jak pakkoli provozoval; a toby naň prokázáno bylo: ten a takový, by pak od takového jeho bití aneb zranění žádný neumřel, pokutau hrdla ztracení i s pomocníky svými, kteřížby mu takové nešlechtnosti nápomocni byli, ztrestán bud’; proto, že pomocníci s činiteli jednostejnau pokutau trestání býti mají.“⁷⁶

O tom, jakou měl tehdejší člověk možnost obrany proti nespravedlivému násilí vypovídá další citát:

„N. XVI. Při všelijakém násilném a bezprávném skutku, kterýž se násilím lidem děje, každému náleží se hájiti a svému násilí brániti. A protož autočnick bude-li v svém nenáležitém předsevzetí od toho, nad nímž svau vůli sobě provésti chtěl, zabit: právo před pokutau vraždy takového osvobodí. Nebo práva toho jednomukaždému propůjčují, aby moci mocí svau, násilímu násilím svým odpírati mohl.“⁷⁷

S darebáky si naši předci dokázali po dopadení poradit:

„N. XXXI. I. Kdožby druhého z aumysla zabil, mečem ztrestán bud’, jakéhožby pohlaví ten a povolání byl...“⁷⁸

„III. A tak vražedníka jest pokuta mečem ztrestání, morděře aukladného do kola vpletení, laupežníka a zloděje provazem obyčejná.“⁷⁹

⁷⁶ KRISTIÁN Z KOLDÍNA, Pavel. *Práva městská království českého a markrabství moravského: spolu s krátkou jich summou*, str. 317.

⁷⁷ Tamtéž, str. 320.

⁷⁸ Tamtéž, str. 324.

⁷⁹ Tamtéž, str. 325.

„N. XXXII. Kdožby na někoho navozoval, velel i rozkazoval, a aby jej zabili, radu dával, o bezhrdlí druhého auplatky činil, a naň by to bylo shledáno: ne pokutau vraždy, ale pokutau mordéřskou podle práva ztrestán bud‘. ‘‘80

Jak pohlíželi na toho, kdo „pouze“ zamýšlel nějaké darebáctví vykonat a vnější okolnosti mu v tom zabránili, se dočteme:

„N. XXXIII. Za vražedníka také i jen jmín a držán býti má, kdož aumysl měl aneb má zabiti, by pak skutku takového (to jest, zabiti) nevykonal, aneb pro překážku nějakau vykonati nemohl; ale toliko žeby toho, kohož měl aumysl zabiti, ochromil, zranil aneb okrvavil. ‘‘81

Kdokoli, kdo darebáka přistihl při jeho darebáctví mohl:

„P. XVIII. Zloděje aneb škůdci nočního ven ze zdí městských, od kteréhožby se někomu škoda na statku dala, aneb na zdraví žeby mu se ublížiti chtělo: jedenkaždý zabiti může.

(Do slova) ‘‘82

Zásadu č. 2, definovanou v kapitole „2 – Bojové situace“, naši předkové považovali – na rozdíl od dnešní „civilizované společnosti“ – za samozřejmost:

„P. XX. Přihodilo-li by se pak, žeby takový zločinec který jeden, aneb jich více, při tom škození zabit aneb zabiti byli: tehdy ten, kdožby jej aneb je zabil, nic více jest nepropadl, než dva haléře. Kteráž, na zabitého tělo polože, žádnau další pokutau povinen nebude.

Bude-li pak takový škůdce při tom škození zabit: kdo ho zabil, vlože naň dva haléře, na tom víc nic neztratí. ‘‘83

To, že se dnešní slušní lidé – a to oprávněně – bojí bránit proti nespravedlivému násilí darebáků, případně pomáhat se bránit ostatním lidem ze strachu před výroky našich soudů, je znakem hlubokého mravního úpadku našeho společenství. Jsou cennější mravní hodnoty, na kterém je každé řádně fungující společenství založeno,

⁸⁰ KRISTIÁN Z KOLDÍNA, Pavel. *Práva městská království českého a markrabství moravského: spolu s krátkou jich summou*, str. 325.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž, str. 350.

⁸³ Tamtéž.

nebo svoboda pro svévoli darebáků, se kterými se ztotožňují různí obránci lidských práv, laskavci a pseudohumanisté?

Doba, po kterou tento kodex v našich zemích platil vypovídá o tom, že se osvědčil, protože „*Dílo, (...) bylo vyhlášeno v r. 1610 za kodex práva pro všechna města v Čechách, 1697 pro Moravu a zůstalo v platnosti do r. 1812.*“⁸⁴

2 Bojové situace

Bojová situace je další – byť již méně častá – forma násilí, se kterou se v životě může každý setkat. Položme si tedy otázku, zda vůbec existují takové hodnoty, které ospravedlňují k jejich dosažení nebo hájení použít násilí.⁸⁵ K výše uvedené otázce existují tři typy přístupu.

Někteří **odmítají jakékoli formy násilí** fyzického či psychického. O těch bylo v části o násilí ve výchově již pojednáno.

Další **považují za příčinu násilí Defa**,⁸⁶ nikoli Ata.⁸⁷ Protože pokud by se Defo násilím nebránil, ani Ato by nemusel k násilí sáhnout. Násilí v jejich představě „vždy vyvolává násilí“.

Konečně někteří násilí k obraně eticky a společensky závažných hodnot neodmítají, avšak trvají na tom, že toto násilí **musí být úměrné** nebezpečí plynoucímu z Atova útoku či Atova záměru nebo – dokonce – aby nebylo Atovi tímto násilím ublíženo.

Odmítání jakékoli formy násilí fyzického či psychického a nerozlišovat mezi tím, kdo je příčinou násilí – zda Defo či Ato – znamená mít zato, že činnost Defa je stejně zavrhovací jako činnost Ata a neochoty či neschopnosti rozlišovat mezi násilím spravedlivým a nespravedlivým.⁸⁸

⁸⁴ NOVÁK, Jan, Václav a Arne NOVÁK. *Přehledné dějiny literatury české od nejstarších dob až po naše dny*, 1804 s.

⁸⁵ Je třeba si uvědomit, že použití násilí představuje vždy určitou míru rizika, že dojde k poškození zdraví či ke smrti – a to jak na straně Ata tak na straně Defa. Toto riziko existuje u lidí zdravých, u osob s nějakou – někdy i skrytou – vadou je pak míra rizika daleko větší. Proto použití i relativně „mírných prostředků“ může u takových osob vést k vážnému zdravotnímu poškození nebo i smrti. Toto riziko je pak přímo úměrné účinnosti bojové akce. Hledání zcela bezpečného a zároveň zcela účinného bojového prostředku je proto z říše pohádek. Velké škody však tato „pohádka“ páchá v myslích nejen běžných občanů, ale i těch, kteří v roli orgánů činných v trestním řízení posuzují případy nutné obrany.

⁸⁶ Defo brání hodnoty eticky a společensky závažné fyzickým násilím.

⁸⁷ Ato napadá hodnoty eticky a společensky závažné fyzickým násilím.

⁸⁸ Nahrazování pojmů „spravedlivý“ vers. „nespravedlivý“ (nejen ve vztahu k násilí) pojmy „pozitivní“ vers. „negativní“ souvisí s relativizací, či dokonce dehonestací některých pojmů jako takových – viz např. pojem násilí.

Nespravedlivé násilí je však třeba **odmítat vždy**, a pokud tím nevznikne škoda větší než samotným nespravedlivým násilím, je nutné takovému nespravedlivému násilí čelit všemi účinnými prostředky.

Dalším důvodem odmítání jakékoli formy násilí fyzického či psychického je existence lidí, kteří **se bojí pro spravedlivou věc něco obětovat**. Tito lidé někdy odmítají použití násilí i za cenu ztráty vlastní svobody. Zapomínají však, že pokud drzý Ato nenarazí na odpor, jen zřídka kdy se spokojí s ústupkem současným, a že může své požadavky v budoucnu stupňovat, kam až jej Defo nechá jít.

Názor těch, kteří násilí k obraně eticky a společensky závažných hodnot neodmítají, avšak trvají na tom, aby Ato nebyl poškozen, lze demonstrovat např. takto: „...v jiu-jitsu shledáváme ideální prostředek, jehož intenzita může být snadno přizpůsobena intenzitě konkrétního útoku, kteréžto odstupňování jest nemožné při mechanických obranných prostředcích, jakým jest na příklad střelná zbraň. (...) na útok odpovíme takovým prostředkem, jenž stačí k odrazení útoku a teprve stupňováním útoku můžeme stupňovati i obranu, až útočníka přivedeme do situace, ve které uzná chtě nechtě naši převahu a v dalších svých bezprávných zákrocích ustane.“⁸⁹ Jedná se o příklad názoru z roku 1936.

A jak to vypadá v novodobém pojetí džuda? „...džudo je jemným uměním, které se obejde bez zbytečné tvrdosti i při konfliktu s ozbrojeným útočníkem.“⁹⁰ A dále „Podle jejich zásad je třeba bojovat vždy tak, aby při obraně života napadeného nebyl zmařen život útočníka. Jak to provést, o lom vás má poučit právě tato příručka.“⁹¹

Dále se pak uvádí „Další zásadou je, že při běžných útocích se džudista nejdříve jen brání, tzn. že odráží útoky a snaží se útočníka od dalších útoků odvrátit. Teprve když útočník v útocích nepřestává nebo dokonce stupňuje jejich tvrdost, užije džudista obrany s protiútokem. Protiútok má útočnickovi znemožnil další útočné akce, ale přitom mu nemá způsobit zranění. Nevhodnější je užívat protichvatů, jež omezují útočnickovu pohyblivost.“⁹²

Nakonec autor prohlašuje: „Dodržujte za všech okolností zásady lidské etiky a braňte své zdraví tak, abyste neohrozili zdraví útočnickovo.“⁹³

⁸⁹ Dobo S. F. *Základy jiu-jitsu*, str. 17.

⁹⁰ LEBEDA, Adolf, Andrej. *Sebeobrana*, str. 8.

⁹¹ Tamtéž, str. 9.

⁹² Tamtéž, str. 15.

⁹³ LEBEDA, Adolf, Andrej. *Sebeobrana*, str. 16.

Autorova představa, jak výše uvedeného dosáhnout, plyne z následující citace: „...proto je moudré potyčku s ním co nejdříve ukončit. K tomu obvykle stačí v postoji jeden přesný úder, páka nebo škrceň, kterým útočnickovi znemožníte další agresivní akce, popř. hození útočníka na zem...“⁹⁴

Proč cituji právě z uvedené práce? Je totiž příkladem – a značně ilustrativním – toho, co si autoři if-koncepcí „sebeobran“ představují. Na jedné straně je to **naivní představa o tom, co je vůbec v praxi realizovatelné**, na straně druhé, **co je nebo být vůbec může obranou, která „neohrozí zdraví útočnickovo“**. A nejedná se pouze o autory džudisty, tyto fikce – fikce účinnosti a zároveň fikce bezpečnosti – v různých jevových podobách plní knihy dalších „expertů“ na úpolové disciplíny.

*„Účinná obrana bez násilí je obecně nerealizovatelná a v praxi obecně nelze zajistit ani to, aby zlo, které Ata postihne bylo „úměrné“ nebezpečnosti jeho útoku, či dokonce záměru.“*⁹⁵

Aby bylo možné racionálně o dané problematice dále cokoli uvést a vyvozovat z předpokladů racionální závěry, je třeba definovat zásady:

„Zásada č. 1: Existují takové eticky a společensky závažné hodnoty, jejichž hájení nebo dosahování Defu (jedince nebo skupinu) opravňuje použít účinným způsobem krajních forem fyzického nebo psychického násilí.“

*Zásada č. 2: Riziko, které s sebou přináší použití krajních forem fyzického nebo psychického násilí, musí nést původce situace (Ato). Tím je řečeno, že Defo je oprávněn bojovat tak, aby pravděpodobnost jeho fyzického poškození byla minimální.“*⁹⁶

Odmítnutím zásady první znamená **povýšit** řádění darebáků na nejvyšší hodnotu, které musí vše ustoupit.

Odmítnutím zásady druhé znamená klást **rovnítka** mezi tím, **kdo etické a společensky závažné hodnoty hájí** s tím, kdo je svým jednáním **popírá**.

Z příruček if-koncepcí sebeobran, např. z výše citované,⁹⁷ lze jen z vlastního textu usuzovat, co je zde chápáno jako sebeobranná situace. Nikde totiž autoři těchto prací **žádnou definici sebeobranné situace nepodávají**. Z kontextu pak plyne, že se jedná o jakousi obranu před blíže nespecifikovaným násilím za situace, která není regulována sportovními pravidly. Vždy je však požadováno, aby tato obrana byla **přiměřená**

⁹⁴ LEBEDA, Adolf, Andrej. *Sebeobrana*, str. 15.

⁹⁵ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 7.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ LEBEDA, Adolf, Andrej. *Sebeobrana*, str. 16.

tvrdosti a nebezpečnosti útoku Ata. To je jeden blíže nespécifikovaný požadavek. Zároveň však z kontextu těchto prací plyne, že jako **počátek** útočné akce Ata je chápán až začátek pohybu Ata, nebo dokonce až to, když Ato Defa uchopí za paži, obejmě jej kolem těla, pokusí se jej udeřit do brady, kopnout do holeně, atd.

Zcela jinak tuto problematiku řeší sindefendologie,⁹⁸ vědecká disciplína o sebeobraně.

2.1 Výběr sebeobraného systému

Proč ten, kdo vůbec přijme myšlenku, že **nespravedlivému násilí** je třeba čelit, nezačne realizovat nějakou běžně nabízenou sportovní disciplínu (džudo, karate, atd.)? Vždyť každoročně jsou plakátky lákající do tělocvičny případně zájemce o to „bránit se“ rozvěšeny na nejrůznějších místech našich měst.

Předně, je třeba odlišit minimálně **dva typy** takových **zájemců**. První z nich kromě toho, že se chtějí naučit se bránit, mají také silnou touhu nejen **dominovat** takto získanou znalostí a dovednostmi ve svém okolí, ale navíc mají zájem v této dovednosti **soutěžit**. Tito lidé jsou většinou pro studium právě sebeobranu ztraceni, neboť sebeobrana a sport jsou dvě kontradiktorické oblasti.

Druhý typ zájemců – a těch je podstatně méně – jsou ti, kteří nepatří mezi soutěživé typy a jejich primárním zájmem je **pravá sebeobrana** (byť zatím pouze v nějaké míře tušená). Touha „dominovat“ však i u těchto zájemců v nějaké míře být obsažena musí, jinak by se nemohli nic naučit.⁹⁹

Dále nás bude zajímat pouze druhý typ zájemců o sebeobranu, neboť první typ je pro studium právě sebeobranu nevhodný.

Vhodný zájemce se rekrutuje buď z těch, kteří se již s nějakou sebeobranou *if-koncepcí* setkali, nebo zatím žádnou osobní zkušenost se „sebeobranou“ ani úpolovými sporty nemá a není tedy zatížen fikcemi o možném řešení sebeobrané situace, které jej mohou ve studiu právě sebeobranu brzdit. Jen menšina takových zájemců měla to štěstí, že narazila přímo na sebeobranu vytvořenou na základě sindefendologie – v praxi tedy na sebeobranu MS-1, ve výcvikovém schématu „Brany“.¹⁰⁰ Člověk, který – buď již reálně v tělocvičně (při nějaké ukázkové hodině

⁹⁸ Z esperantského *sin* – sebe; *defendo* – obrana; *sindefendo* – sebeobrana.

⁹⁹ Člověk bez mentální přípravy je v životě poháněn dynamogenií plynoucí z nerovnovážných aktivit, k nimž se touha dominovat řadí.

¹⁰⁰ Škola boje za použití úderů, jejímž cílem bylo naučit cvičence sebeobraně MS-1, základům sebeochrany MC-1 a poskytnout jim celkový přehled o sindefendologii a předmětech s ní

lákající zájemce zaplatit příslušné kurzovné) nebo pouze myšlenkově – na základě spekulativního uvažování – zjistil, že je mu různými „mistry“ z různých zemí a kultur nabízena obrovská škála „škol“, „technik“, „filosofií“,¹⁰¹ atd., a on nezná kritérium, **jak mezi nimi volit**. Která je lepší, která horší, resp. která je nejlepší?

Průměrně inteligentní jedinec dokáže na základě předchozích životních zkušeností řadu z těchto nabídek vyloučit již podle toho, že je zcela zřejmé – a někdy dokonce i zjevné¹⁰² – že tato cesta k cíli nevede. Pokud např. uvažuje, zda je „lepší“ džudo či karate, je mu na první „pohled“ zřejmé, že při střetnutí karatisty a džudisty – pokud mají dodržovat sportovní pravidla svých disciplín – musí v reálném boji zvítězit karatista.¹⁰³ Proč tomu tak je? Jak již bylo uvedeno, důvod je zřejmý – a to i bez jakékoli znalosti sindefendologie – obvykle každému, kdo chápe,¹⁰⁴ že než džudista svého protivníka uchopí (aby mohl zahájit nástup např. do porazu¹⁰⁵), karatista měl již dost času jej srazit např. úhodem do brady. A protože karatisté běžně používají ve sportovním utkání i kopy, mohl jej i kopnout. Kop má navíc tu výhodu, že jeho dosah může být větší než je dosah tlukoucí paže.

2.2 Problém souzásahu

Tím se dostáváme ke zcela zásadní otázce – **jak zabránit souzásahu**? Pokud se tato otázka v mysli zájemce o pravou sebeobranu nevynoří – buď ještě před volbou cesty, kterou se pokusí nadále jít, nebo později, když realizuje nepravou sebeobranu, a dokonce i tehdy, když realizuje pravou sebeobranu, nemůže postoupit smysluplně dál.

Je to tak základní otázka, že pokud se nestane otázkou skutečnou – tedy takovou, která je pro něj **osobně otázkou bytostnou** – je jakýkoli pravý postup vyloučen. Použijeme-li pojmů mentální průpravy, je třeba, aby se v mysli takového subjektu vynořila frikce, jejímž řešením (v rámci alogonu) bude alogodická informace.¹⁰⁶ Jak tedy zní otázka, bez které není možné postoupit dál, a která nejen že bude některé

souvisejících byla až do r. 1968 nazývána Československá škola karate, po roce 1968 České karate a od roku 1971, kdy se od tohoto proudu odtrhli zájemci o sportovní karate školy Šotokan, dostala název Brana.

¹⁰¹ Pojem „filosofie“, resp. „filozofie“ dnešní lidé používají nejčastěji k vyjádření svého (dlouhodobého) „záměru“ či „úmyslu“ – co dodat...

¹⁰² Byť se to v dnešní době většinou nerozlišuje, „zjevnost“ spadá do kategorie smyslové, „zřejmost“ pak do kategorie „rozumové“.

¹⁰³ V těchto úvahách postulujeme oba soupeře jako stejně zdatné (co do síly, hmotnosti, výšky, atd.) schopné a odhodlané.

¹⁰⁴ Chápe, nikoli „cítí“, jak dnešní populace často činí.

¹⁰⁵ Účinek porazu – z hlediska sindefendologického – je úder, který vznikne nárazem těla házeného na tvrdou podložku.

¹⁰⁶ Na tomto místě není možné se touto problematikou podrobněji zabývat.

„sebeobranu“ zcela diskvalifikovat, ale která bude zájemce o sebeobranu provázet na jeho cestě i v rámci sebeobranu pravé (pokud bude mít to „štěstí“, že jeho volba byla správná)?

Je s podivem, že se k této otázce nedostali ani známí „mistři“ if-koncepce sebeobranu, a pokud jim byla přece jen slovně položena, odmítli se s ní zabývat. „V r. 1957 nebo 1958 jsem se (Ing. Jindřich Novák, pozn. autora) na totéž zeptal jednoho z nejvýznamnějších zakladatelů českého džuda, Ing. F. Šímy; toho tento dotaz velmi překvapil, a popravdě odpověděl, že to nejen neví, nýbrž že ho tato otázka nikdy ani nenapadla. Nutno dodat, že v šermu byla tato problematika běžně známa již od dávných dob.“¹⁰⁷

I z tohoto příkladu je patrné, že pokud se otázka nestane otázkou skutečnou, ale zůstane pouze paměťovou stopou zvukového (např. slovní sdělení) nebo obrazového (např. text) sdělení, její význam je pro daný subjekt téměř nulový.

Zájemce, který „odhadl“, že karatista musí zvítězit nad džudistou, se ke správně položené otázce mohl (ale nutně nemusel) blížit. V praxi však bývá značná časová odlehlost mezi tušením otázky (problému) a jejím správným formulováním, natož pak jeho řešením. Zde hraje zásadní roli Mistr, který zájemce vede (pokud má takový zájemce to obrovské štěstí, že na takového člověka narazí), aby jen navedl správným směrem.

Správně položená otázka je totiž podmínkou nutnou, nikoli postačující, pro správnou odpověď. K té se zájemce dostává obvykle mnoho let, a souvisí mimo jiné s druhem identifikací, kterých je v daném okamžiku schopen.¹⁰⁸ Tato otázka zní takto: **Lze zajistit, abych nemohl být protivníkem zasažen, pokud se rozhodnu jej zasáhnout sám, a pokud toto možné zajistit je, jak?**

Střet postulovaného karatisty a džudisty chovajících se ve střetu každý dle svých sportovních pravidel jednu možnost – jevově vzato – ukázal. Větší dosah kopající končetiny před dosahem paže, která se pokoušela protivníka uchopit. Zobecněno, kopající byl po celou dobu svého útoku chráněn bezpečnou vzdáleností od protivníka. Tím je džudo (a obdobné sportovní disciplíny) – jako sportovní úpolová disciplína – vyřazeno jako nepoužitelný způsob sebeobranu.

¹⁰⁷ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 995.

¹⁰⁸ Srov. tzv. „věta o poznávání“.

Pokud se zájemce o sebeobranu dostal k položení této zásadní otázky, nemá ještě zdaleka vyhráno. Snadno se totiž může ztratit v tom, že „přece ne vždy je třeba použít krajní formy násilí jako je kop nebo úhoz“.

Zde se dostáváme k problému, který žádná ze známých if-koncepcí sebeobranu neřeší. K problému rozdělení bojových situací na **sebeobranné** a **sebeochranné**, tedy k problému etickému! **Pokud totiž při konstrukci nějakého systému obrany nejsou situace takto rozděleny, nelze smysluplně vytvářet techniku ani taktiku takového systému.** Jak plyne ze sindefendologie, toto dělení je zcela zásadní a odvíjí se od něj celá další **produkce řešené situace.**

2.3 Obvyklý průběh útoku a obrany u sebeobran if-koncepce

Podívejme se na případ, kdy Defo připustí, že sebeobranná situace začíná až tím, že Ato zaútočí – jak je u if-koncepce sebeobranu běžné. Defo tedy nechá Ata k sobě přistoupit. Jestliže Defo situaci nepovažuje za situaci sebeobrannou, tak nemá důvod se bránit. Pokud Ato přistoupí k Defovi např. na dosah paže a zahájí útok, co musí Defo udělat?

Defo musí **identifikovat situaci jako sebeobrannou** – ale až za útoku Ata. Jak plyne ze zkušeností, tak zdatnému jedinci po mnoha letech cvičení se tato identifikace¹⁰⁹ daří ne dříve než za tři sekundy. Nevalný přímý úhoz však trvá do 0,15 s.

Dále, musí Defo identifikovat **Ata jako Ata**, pak musí identifikovat **začátek** Atovy akce, **druh** Atovy akce – pokud se brání termínovaně¹¹⁰ tradičním způsobem – **způsob provedení** Atova útoku, pak způsob Atova útoku ve vztahu k **následkům** tohoto útoku (to pro soudní projednávání).

Předpokládejme, že by toto vše provedl. Pak musí Defo provést **výběr obranné bojové akce**,¹¹¹ kterou zneutralizuje útok, pak se musí na akci **připravit** a vlastní **akci provést.**

V takovémto případě by byla optimální pouze jedna jediná akce. To však u klasických sebeobranných soustav možné není. Tam se reaguje na konkrétní průběh útoku Ata.

¹⁰⁹ Identifikace, zda se jedná o situaci sebeobrannou, tedy, zda je oprávněna použít krajních forem násilí!

¹¹⁰ Termínovaná obrana je obrana reagováním, na rozdíl od obrany preventivní. Preventivní obrana využívá toho, že se zruší některá podmínka nutná pro zdárné uskutečnění útoku – např. je udržována bezpečná vzdálenost, použito brnění, atd.

¹¹¹ Pozorný čtenář možná již chápe, že opět neplatí, že čím kdo zná víc obranných akcí, tím lépe. Je to přesně naopak, čím více jich zná, tím bude Defova reakční doba delší, protože půjde o reakční dobu s volbou.

Veškerou tuto výše popsanou činnost musí Defo stihnout v době trvání onoho přímého úhozu Ata, tedy do doby 0,15 s; do této doby by měla skončit i jeho akce obranná. Pokud by však neskončila dříve, jednalo by se právě a jen o souzásah, který jsme se snažili v předchozích úvahách vyloučit.

Protože dnešní člověk potřebuje mít vše „prokázáno“ experimentálně („*monosignální – naprosto jistá – verifikace paradoxonu reagování neobsahuje multisignální měření (...) a spočívá na monosignálních aktivitách*“¹¹²) lze toto ověřit následujícím cvičením, které adepti sebeobrany MS-1 cvičí, aby získali osobní zkušenost, co je a co není v boji na dosah paže možné.

Jeden cvičenec předsune svou paží a nastaví dlaň, u níž prsty směřují vzhůru. Druhý cvičenec, stojící proti němu ve vhodné vzdálenosti – aby přímým úhozem dokázal (z hlediska své vzdálenosti) zasáhnout prsty této dlaně. Cvičení se provozuje až tehdy, když ten, který má se svou dlaní uhýbat, slovně sdělí, že je připraven tak činit; že je tímto způsobem připraven reagovat na přímý úhoz druhého cvičence. Po určité době tohoto cvičení se schopnost spolehlivě zasáhnout prsty¹¹³ z 20 pokusů daří přibližně v 18 případech. Co z výše uvedeného cvičení plyne?

Pokud na vzdálenost paže nestihne obránce uhnout rukou, pak nemůže stihnout ani vše to, co bylo uvedeno – tedy od Defovy identifikace přistoupení Ata až po neutralizaci Atova útoku.

A opět se dostáváme k závěru, že **všechny sebeobrany, u kterých se předpokládá termínovaná obrana na útok protivníka, který on začíná, jsou chybné, jsou fiktivní.**

Možná námitka je, že Ato nemusí chtít uhodit, může chtít např. pouze chytit za šaty. To by byla chybná úvaha, protože by odporovala třetímu postulátu sebeobrany. Výsledek střetnutí musí být v maximální možné míře závislý na činnosti Defa a nikoli Ata. Ato je ten, kdo útočnou akci volí. V takovém případě je nutné očekávat akci neúčinnější a nejrychlejší. Ato může Defovi např. z gestikulační polohy vrazit prsty do očí. V takovém případě je celý začátek takto provedeného úhozu „skryt“ v oné gestikulaci. Takto pojímaná sebeobrana je naprostý nesmysl.¹¹⁴

¹¹² NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 31.

¹¹³ Zasažení do dlaně je bolestivé, proto se zasahují při tomto cvičení pouze prsty.

¹¹⁴ Srov. NOVÁK, Jindřich. *Sindefendologie a její praktické důsledky*.

3 Strukturálně-mezné myšlení

Sebeobrana MS-1 byla koncipována na základě uzavřené pojmové multisignality. Postup založený na uzavřené pojmové multisignalitě byl nazván strukturálně-mezné myšlení.

Proč strukturálně-mezné myšlení? Sebeobrany vycházející ze soustav bojových umění Východu a Západu nacházely obranné akce jako odpovědi na akce útočné na základě identifikací kvazisignálních, případně jevově multisignálních – jak bylo v předchozím textu ukázáno. To mělo za následek neodstranitelnou nejistotu o tom, co může v boji nastat. Defo totiž nikdy nevěděl, zda Ato neumí akci, kterou on nezná. V takovém případě by se pak Defo choval tak, jako by nic neznal. Pravým způsobem je tato nejistota prostředky vycházejícími z kvazisignálních a jevově multisignálních identifikací neodstranitelná. Z uvedeného důvodu bylo nutno použít postup v rámci multisignality pojmové uzavřené.¹¹⁵

Předně bylo třeba **vymezit, co sebeobranná situace¹¹⁶ je, a stanovit tak oblast studované skutečnosti a zejména její meze.** Následně bylo nutné **definovat co je řešením sebeobranné situace** a nakonec i to, **co se od Defa při řešení této situace očekává.** Tím vznikly tři postuláty sebeobrany,¹¹⁷ jako počátek studia struktury předmětu.

Prvý postulát: „Bojové situace, ve kterých je jejich účastník P (jedinec nebo malá skupina) oprávněn z důvodu ethicky a společensky závažný k dosažení svého cíle použít proti jedinci nebo malé skupině krajních forem násilí, nazýváme sebeobranné.“¹¹⁸

Druhý postulát: „Cílem řešení sebeobranné situace je vítězství nebo výsledek nerozhodný.“¹¹⁹

Třetí postulát: „Výsledek střetnutí musí v maximální možné míře záviset na činnosti Defa (jedince nebo skupiny) a jeho cena musí být (pro Defa) minimální.“¹²⁰

¹¹⁵ Viz kapitola 4.8.2.2 Pojmová multisignalita.

¹¹⁶ Srov. KOPEČNÝ, Roman. *Sebeobrana a její etické aspekty*, str. 19–23.

¹¹⁷ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 88–90.

¹¹⁸ Tamtéž, str. 21.

¹¹⁹ Tamtéž, str. 88.

¹²⁰ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 89.

Řešením sebeobránné situace pak je zneškodnění Ata Defem, tedy zbavení Ata jeho role útočníka. A to buď zrušením sebeobránné situace – převedením na situaci jinou (která sebeobránnou není) – nebo v rámci situace sebeobránné.

Zajímá nás druhý případ, kdy hledáme řešení situace sebeobránné, v rámci které hledáme způsob, jak Defovi zajistit neustálé bezpečí – a to i při vlastním útoku proti Atovi¹²¹ – kterým by Defo situaci sebeobránnou vyřešil.

Strukturu bezpečí pro Defa řeší taktika, to jak Ata zneškodnit řeší pak bojové akce a prostředky.

Taktika hledá **všechny myslitelné třídy** situací, v nichž Defo může jít do útoku v rámci třetího postulátu sebeobrany MS-1. Nevychází tedy z hledání postupů jak řešit konkrétní situace – jak to dělají sebeobrany vycházející z identifikací kvazisignálních a jevově multisignálních.

Jako vhodné útočné akce byly na základě zkoumání způsobů útoku zvoleny **úder**y. Proto bylo třeba předně identifikovat, jaké **třídy úderů** mohou existovat. Ke stanovení mezí nebylo možné použít neúplnou indukci vycházející ze známých úderů konstruovaných z různých bojových soustav. K určení meze, v jejímž rámci se vyskytují všechny myslitelné konvenční úder, se proto vyšlo z určení základních pohybů, jež se mohou uplatnit v úderech částmi těla a způsobů, jak je lze do úderů spojit.

Analogicky bylo postupováno i u konstrukce všech myslitelných **pák, porazů, rdušení**,¹²² atd. Tento postup sloužil k výběru nejvýhodnějších akcí (ne tedy k hledání jednotlivých akcí obranných) jejichž spolehlivost, účinnost a rychlost je s ohledem k taktice sebeobrany MS-1 optimální – a jež lze za rozumnou cenu i nacvičit.

V rámci pozitivní pojmové uzavřené multisignality však nic lepšího než je sebeobrana MS-1 vymyslet nelze. Je třeba si uvědomit, že se stále pohybujeme v rámci multisignality, z níž plyne pravděpodobnost, nikoli jistota. „*Nad Defem dosud stále visí ona pankrácká sekera, jež za dvě–tři vteřiny dopadne na jeho šíji, na šíji odsouzence, ať již je její konkrétní realizací pravděpodobnost každodennosti, rozjásaný lid budující lepší příští a posílající do vězení nebo na šibenici „nepřátele“ lidu, policista střílející po kradeném autě, jenž namísto zloděje trefí náhodou Defa, a pokud uvažujeme o aplikaci poznatků ze sindefendologie v celém Defově životě (tedy i v běžných konfliktních situacích bez použití krajních forem násilí či v situacích běžného soužití*

¹²¹ Problém, jak zabránit souzásahu.

¹²² Rdušení zahrnuje škrcení i rdušení, je tedy nadřazeným pojmem.

nebo v situacích kooperačních), může jí být i zpackaná operace slepého střeva, autonehoda, útok teroristů, absurdní soudní rozhodnutí či otrava potravinami.“¹²³

Strukturálně-mezné myšlení člověka upozorní na meze jeho jednání nebo poznání. „*Vznikne-li při řešení nějaké úlohy v rámci daných mezí problém, jenž z těchto mezí nebo struktury vymezeného předmětu plyne, nelze jej v rámci mezemi ohraničeného předmětu a jeho struktury (tedy v rámci těchto mezí a této struktury) vyřešit.*“¹²⁴

4 Sindefendologie

V průběhu druhé poloviny 50. let 20. století vytvořil Ivan Špička „...novou teoretickou a praktickou nauku, jejímž formálním předmětem je produkce a řešení úkorných (čili kolizních a konfliktních) situací a předmětem materiálním vlastní a nevlastní aktivity, a nazval ji ALOGODIKA (z řeckého logos – pojem, slovo, řeč, tvar; odos – cesta; a – předpona vyjadřující zápor nebo nelišnost); jako ethický, filosofický a fundamentálně sopnologický (z řeckých slov logos; sos – rovnováha; pneuma – duch) – neboli na a v realizovaných aktech bytí spočívající – základ alogodiky utvořil mentální přípravu antisignální a monosignální, a jako část alogodiky, zabývající se produkcí a řešením situací sebeobraných jakožto mezních situací konfliktních, SEBEOBRANU ANTISIGNÁLNÍ (čili nejvyšší typ sebeobrany) a SEBEOBRANU MONOSIGNÁLNÍ (v letech 1955–1960). Vědeckou disciplínu o sebeobraně jako část alogodiky nazýváme SINDEFENDOLOGIE (z esperantského sin – sebe; defendo – obrana; sindefendo – sebeobrana).“¹²⁵

Mezi lety 1960–1965 Ivan Špička se svým žákem Jindřichem Novákem odvodili nižší typy sebeobran – multisignální systém č. 1 (sebeobrana MS-1) a později jeho derivát – kvazisignálně soustavu č. 1 (sebeobrana QS-1). První zájemci se pak se sebeobranou MS-1 mohli seznamovat od r. 1962 v jednom z tehdejších pražských oddílů džuda, kde Jindřich Novák od r. 1961 působil ve funkci trenéra. Následně se oběma autorům podařilo založit „Subkomisi pro přidružené disciplíny“ (sebeobrana, karate, aikido apod.) při tehdejší „Ústřední sekci judo“ a ještě téhož roku založili první oddíl karate v naší zemi.

¹²³ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 524.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž, str. 15.

Záhy se ukázalo, že karate školy Šotokan, která má po jevové stránce úderů nejvíce podobné úderům vhodným pro sebeobranu MS-1 a uvažovalo se proto s jejím zavedením k přípravě pro studium pravé sebeobrany, by – kvůli fundamentálním odlišnostem mezi pravou sebeobranou a sportem – studium sebeobrany ztížilo nebo dokonce znemožnilo.

Z těchto důvodů byla vytvořena vlastní škola, která učila cvičence sebeobranu MS-1 a základy sebeochrany MC-1 a seznamovala je se sindefendologií a předměty souvisejícími. Název této školy se měnil od původního „Československá škola karate“, „České karate“ až po definitivní název „**Brana**“ v roce 1971, kdy se od této školy odtrhli zájemci o sportovní karate školy Šotokan.

Oba autoři vydávali pro zájemce své práce o sebeobraně. Obtížná situace se po roce 1968 ještě zhoršila, neboť vedení nově vzniklého „Svazu judo“, který nahradil „Ústřední sekci judo“ odmítl dát souhlas s vydáváním prací o sebeobraně, které by nevycházely z džuda a které by zároveň nebyly napsány autory z řad vedení této sekce. Podařilo se tak znemožnit vydávání prací o sebeobraně MS-1 nejprve v nakladatelství Olympia a posléze po roce 1980 i v nakladatelství Naše vojsko.

Jindřich Novák některé práce o porazech, pákách a úderech – naučil se kvůli tomu esperanto – vydal s Ivanem Špičkou prostřednictvím Českého esperantského svazu. Další – speciálně zaměřené – publikace o sebeobraně MS-1 a mentální průpravě se podařilo pro potřeby oddílu Brany v dalších letech vydávat prostřednictvím TJ Tatra Smíchov, v rámci základní tělesné výchovy, čímž se podařilo uniknout všetečné pozornosti bolševiků.

Po roce 1989 byla situace již jiná. Potřebná literatura se začala vydávat prostřednictvím klubu Alogodos, který byl v roce 1990 založen, aby sdružoval zájemce o studium optimálního řešení úkorných (konfliktních a základních existenciálních) situací a zabýval se pěstěním fyzické a mentální průpravy k řešení těchto situací.¹²⁶

4.1 Situace

Pojem „situace“ je základní pojem a jako takový je v běžné řeči používán velmi často. A to bez jakéhokoli vymezení, co situace je. Proto je třeba jej na tomto místě vymezit.

¹²⁶ Srov. NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 15–17.

„Situaci *S* definovanou na cíli *C* se nazývá všechno to, co se při dosahování cíle *C* účastníkem (subjektem) *P* situace *S* uplatňuje nebo může uplatňovat jako vliv záporný nebo kladný.“¹²⁷

Cíl situace je „...dosažení něčeho, trvání něčeho nebo zabránění něčemu.“¹²⁸

Rozlišujeme jednoduchého účastníka situace (tzv. prostý účastník situace) nebo skupinu (tzv. složitý účastník situace). Malá skupina je ta, která je řízena jedním velitelem který své pokyny udílí přímo nebo velitele nemá. Ostatní skupiny jsou tzv. „velké“.

Aktuální směřování k cíli je **habituální**, pokud se účastník situace pro směřování k cíli nerozhodl předem, není si svého směřování k cíli ani vědom ani je neodvolal či neodvolává. Aktuální směřování k cíli je **implicitní**, pokud se účastník situace pro směřování k cíli sice rozhodl, dále si ho ale už vědom není, ačkoli tato aktivita virtuálně stále působí – směřování k cíli realizuje. A konečně, **aktuální** směřování k cíli je explicitní, pokud si účastník situace toto směřování k cíli uvědomuje.

Z hlediska pozorovatele vzniká zásadní obtíž. Jak zjistit, zda cíl, který pozorovatel k činnosti účastníka situace přiřazuje (jako pozorovatel) je skutečným cílem, tedy cílem, ke kterému účastník situace svou aktivitou směřuje. Toho lze dosáhnout pouze z chování účastníka situace k vlivům kladným či záporným, které se na cestě k předpokládanému cíli vynoří.

Situace, v nichž došlo nebo může dojít k vzniku nežádoucího vlivu, jsou situace **úporné**. Pokud je zdrojem takového rušivého vlivu interakce cílů jednoho subjektu, jedná se o úpornou situaci **kolizní**. V případě, že zdrojem rušivého vlivu je interakce cílů dvou nebo více subjektů, jedná se o úpornou situaci **konfliktní**.

Pokud mezi účastníky situace došlo nebo může dojít k záměrné expozici kladného vlivu, jehož zdrojem je jeden z účastníků situace, nazýváme takové situace **kooperační**.

Aby se zabránilo magickému chování příslušného účastníka situace, je třeba správně provádět příslušné identifikace uskutečněné nebo možné expozici kladného či rušivého vlivu do situace.

Konfliktní situace, v nichž jejich účastníci používají k řešení násilí, se nazývají bojové.

¹²⁷ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 20.

¹²⁸ Tamtéž.

„Bojové situace, ve kterých je jejich účastník P (jedinec nebo malá skupina) oprávněn z důvodů eticky a společensky závažných k dosažení svého cíle použít proti jedinci nebo malé skupině krajních forem násilí, nazýváme sebeobranné.“¹²⁹

Tato věta je v teorii sebeobrany nazývána **prvý postulát sebeobrany**.

Definiční znaky „eticky“ a „společensky“ nemají nezávislý význam. Etika spočívající na pravých humanitních ideálech obsahuje ovšem i nezbytnou společenskou závažnost. Aby byl zdůrazněn též altruistický rozměr multisignální etiky, jsou zde oba tyto znaky uváděny explicitně.¹³⁰ Protože použití krajních forem násilí může vést ke zbavení protivníka vědomí, ke zranění či smrti, je třeba rozlišovat od situací sebeobranných situace, které je jejich účastník oprávněn ze shora uvedených důvodů řešit sice také za použití násilí, ne však jeho krajních forem; ty nazýváme **sebeochranné**.

Prvý postulát sebeobrany tedy definuje situaci sebeobrannou. Sebeobrany if-koncepce – jak bylo uvedeno – žádnou definici nepodávají a pouze z kontextu, že se jedná o jakousi obranu před blíže nespecifikovaným násilím za situace, která není regulována sportovními pravidly.

Důsledky rozdílů mezi chápáním sebeobranné situace dle prvního postulátu sebeobrany založené na sindefendologii a mezi tušením jakési blíže neupřesněné bojové situace v případě if-koncepcí sebeobrany, jsou doslova fundamentální. O některých z nich bude pojednáno dále v této práci.

Pojem situace bývá často spojován s adjektivem „**objektivní**“ – „objektivní situace“, „objektivně daná situace“. Co taková vazba znamená?

„Cíl, na němž je situace definována, určuje, co bude v interakci subjekt pro objekt a objekt pro subjekt vlivem kladným nebo záporným. Multisignální subjekt volí ultimální cíl. Jeho ultimální cíl a situace, které z něho plynou, jsou pak rámcem, v němž se pohybuje.“¹³¹ Z uvedeného plyne, že „objektivní posouzení situace“ je nesmysl. Protože ten, kdo situaci posuzuje, ji hodnotí vždy z nějakého zorného úhlu – tedy vzhledem k nějakému svému cíli. „Je-li „objektivní“ chápáno jako to, co je na subjektu naprosto nezávislé, nemůže to být situace. Nebožtíci na hřbitově nejsou v žádné situaci, stejně jako písek na Sahaře nebo auto, na které na ulici přší.“¹³² Jako příklad lze uvést např. zemědělece, který letní deštík vzhledem k očekávané úrodě na poli přivítá, naproti tomu

¹²⁹ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 21.

¹³⁰ Srov. ŠPIČKA, Ivan a Jindřich NOVÁK, *Úvod do sebeobrany MS-1*, s. 1.

¹³¹ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 43.

¹³² Tamtéž.

provozovatel koupaliště „takový způsob léta bude považovat za poněkud nešťastný“. Objektivně – tedy nezávisle na subjektu – počasí posoudit nelze. Zemědělec i koupánichtivý budou situaci hodnotit zcela opačně. Lze tedy shrnout, „...že *neexistuje žádná výlučně objektivně daná situace, neboť každá situace je ustavena subjekt-objektovou interakcí. Jinak řečeno, na aktualizujícím se cíli subjektu záleží, zda vlivy, s nimiž se subjekt může v daném chronotopu¹³³ setkat nebo s nimiž se setkává nebo setká, jsou kladné či záporné.*“¹³⁴

4.2 Sebeobranná situace

Z vymezení sebeobranné situace jako **bojové situace, ve které je její účastník (jedinec nebo malá skupina) oprávněn z důvodů eticky a společensky závažných k dosažení svého cíle použít proti jedinci nebo malé skupině krajních forem násilí** plyne, že ji lze řešit krajními formami násilí. A každé násilí – natož pak jeho krajní formy – může mít – a často má – za následek vážné poškození zdraví nebo smrt. Sindefendologie tedy již touto definicí vymezuje to, co sebeobrannou situací je, a toto vymezení je ze zorného úhlu etického.

Z uvedeného zároveň plyne, že krajních forem násilí nelze použít v žádné jiné bojové situaci než v sebeobranné. Pokud by tedy obránce nebyl v konkrétní situaci mravně oprávněn použít krajní formy násilí, nejednalo by se o situaci sebeobranou. V úvahu by připadala např. situace sebeochranná, tedy taková situace, kdy – jak bylo uvedeno – je obránce oprávněn použít také násilí, ale ne jeho krajní formy.

To byly situace, kdy je v bojové situaci proti Defovi Ato. Běžně se však můžeme setkat se situacemi, kdy jsou v bojové situaci proti sobě dva Atové. To jsou tedy situace, kdy ani jeden z bojujících nehájí žádný eticky závažný cíl. Obvykle to bývají hospodské rvačky opilců, pobudů, atd. Tyto bojové situace, ve kterých není oprávněn používat násilí žádný z bojujících, nás zde však nezajímají.

Pokud uvažujeme o etické stránce sebeobrany, pak z hlediska definice sebeobranné situace je věc jasná. Jako ve všech ostatních oborech lidské činnosti – v nichž je třeba provádět morální hodnocení – je základním předpokladem rozumět dané situaci.

Kdo ví, že spravedlnost znamená **dát druhému co mu patří**, ale není schopen v posuzované situaci určit, **co komu patří**, není schopen spravedlnost naplnit. Obdobně

¹³³ Časoprostoru.

¹³⁴ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 744.

je to v oblasti posuzování sebeobraně situace. A zde se dostáváme k problematice, která byla prvně uceleně popsána v práci *Sebeobrana a zákon*.¹³⁵

4.3 Cíl a struktura jeho dosažení

Při řešení sebeobraně situace je cílem „zbavit Ata jeho role“, resp. dosáhnout toho, aby přestal být rušivým vlivem v situaci Defa. V tomto případě v sebeobraně situaci. Nejde tedy primárně o to, aby byl Ato zraněn nebo zabit. Výše uvedený cíl lze označit jako **rámcový** cíl. K cíli rámcovému vede množina cílů **závěrečných**, přičemž dosažením kteréhokoli závěrečného cíle je dosažen zároveň cíl rámcový. K závěrečnému cíli vede posloupnost cílů **postupných** – prostých, či složených (množina paralelních cílů vzájemně zaměnitelných). Je třeba si uvědomit, že libovolný druh cílů – výše uvedených – je uskutečňován **aktivitou** subjektu, přičemž smysl této aktivity může být chápán jako cíl jeden, nebo jako množina cílů, tzv. **cílový trs**, které se uskutečňují zároveň. Přitom závěrečný cíl – vzhledem k cílům podřazeným – může být cílem postupným vzhledem k jinému cíli vyššího řádu. „*I poměrně jednoduché aktivity představují velmi složitou cílovou strukturu reprezentovanou cíli různých řádů.*“¹³⁶

4.4 Ultimální cíl

Ultimální cíl je „*cíl, jemuž lze subordinovat veškeré aktivity nějakého subjektu.*“¹³⁷ Většina současné populace má pouze habituální ultimální cíl či množinu takových ultimálních cílů. Protože v daném chronotopu je chování takových lidí řízeno tím, co se v jejich myslích vynoří a převládne, je chování takových jedinců značně nepředvídatelné.

Nejnižší druh dobra, které naši předkové rozlišovali, je **bonum delectabile**, dobro smyslové příjemné, potěšující; tedy to, co lidé přijímají prostřednictvím svých smyslů a co v nich vzbuzuje libý pocit.

Vyšším druhem dobra je **bonum honestum**, dobro rozumové, označované také jako dobro vznešené; dobro o sobě vznešené.

Tento pojem zahrnuje to, co je rozumem hodnoceno jako dobré a nějak důstojné či vznešené.

¹³⁵ Srov. NOVÁK, Jindřich, Otakar SKOUPÝ a Ivan ŠPIČKA. *Sebeobrana a zákon*.

¹³⁶ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 22.

¹³⁷ Tamtéž, str. 28.

Pokud dobro slouží k dosažení jiného dobra, jde o dobro užitečné, **bonum utile**. Někteří lidé rozum používají téměř výlučně pouze k dosažení dobra příjemného, pokud je zajímavá dobro užitečné, pak obvykle také bezprostředně k dobru smyslově potěšujícímu směřující. Pouze někteří jedinci jsou schopni dobra rozumového. „*Kterýkoli z ultimálních cílů jedince bez mentální průpravy se projevuje nějakým jeho pseudosignálním (neboli idolatrickým či nosistickým) já.*“¹³⁸

4.5 Nosistické a idolatrické já

„*Nosistické nebo idolatrické já uvažovaného subjektu se identifikuje s nějakým my. Důsledkem jeho existence je podobnost myšlení, chování nebo citění určité skupiny lidí, totiž té, jejíž členové se do tohoto my svým myšlením, chováním nebo citěním zařazují.*“¹³⁹

Nosistická já jsou definována na nějakém společném cíli nebo cílovém trsu. Cílový trs představuje idolatrické já, na němž je nosistické já definováno. Pokud se v myslích nositelů nosistického já aktualizuje idolatrické já silně nerovnovážným způsobem,¹⁴⁰ vzniká konfliktní situace. Typickým příkladem jsou různé sportovní kluby, kde úspěch jednoho je záporným vlivem v situaci toho druhého a naopak. To se projevuje na bázi emocí – radostí, smutkem, podrážděním, tedy „*emocí v rámci instinktivních obranných reakcí v jejich lidské podobě*“.¹⁴¹ Jak je z výše uvedeného zřejmé, já nosistické úzce souvisí s já idolatrickým, a to proto, že **bez já idolatrického by žádné já nosistické trvaleji existovat nemohlo**. Jinak řečeno, každé **my** musí být zakotveno v nějakém idolu – národu, rase, náboženství, politické straně, klubu, rodu, atd. Pokud se v blízkosti nositele jednoho nosistického já bude i jen vyskytovat nositel jiného nosistického já, bude jednání svého protějšku nést nelibě. Jaký bude důsledek vlivů kladných nebo záporných na nositele nosistického nebo idolatrického já co do intenzity nebo extenzity není apriori zřejmé, a to s ohledem na místo, čas, konkrétního jedince, kulturní zvyklosti, atd.

Ne každý idol, resp. ideologie, a nosistická nebo idolatrická já z nich plynoucí, jsou vysloveně nebezpečná. Nejzlobnějšími ideologiemi dvacátého století, tedy

¹³⁸ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 28.

¹³⁹ Tamtéž, str. 62.

¹⁴⁰ Je asonorní. Např., pokud provádíme nějakou aktivitu, která nás zajímá, baví (např. sledování napínavého sportovního utkání v televizi), a máme ji v jejím průběhu ukončit (vypnout TV přístroj), dostaví se nepříjemný pocit. Tento pocit je projevem oné nerovnovážné aktivity. Více na tomto místě o dané problematice říci nelze.

¹⁴¹ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 63.

kvazisignálními náboženstvími (v pořadí podle jejich nebezpečnosti a zhoubnosti) byly komunismus a nacismus.¹⁴²

Jako příklad výlučného nosistického já mohou být ti, kteří nenávidí bratry **Mašiny** a jejich skupinu. Považují je za vrahy proto, že několik komunistů a jejich přísluhovačů zabili. Přitom těmto lidem obvykle nevadí, že při své cestě za svobodou zabili také několik východoněmeckých policistů. Zde se tedy uplatňuje jejich „české nosistické já“,¹⁴³ kterému nevadí, že zabili německé policisty. Vadí jim však zabití českého policisty, což je pro takové výlučné nosistické já příznačné.

Podle uvažování dotyčných je čin jako takový – **zbavení života** – špatný sám o sobě vždy, bez ohledu na důvod. Ve shodě s tímto přístupem bychom museli nazvat vrahem např. řidiče, který dostane smyk na namrzlé vozovce a narazí do protijedoucího auta, jehož řidič následkem nárazu zemře. K úmrtí by přece nemohlo dojít, pokud by druhý řidič vůbec nevyjel, pokud by si nekoupil auto, atd., atd. A pokud by nikdo nevlastnil automobil, nemohly by na silnicích umírat lidé v důsledku dopravních nehod. Jaké následky by zákaz automobilů měl, si kvazisignálně uvažující subjekt nedokáže představit. To vyžaduje identifikace pojmově multisignální. Tento ušlechtilý kvazisignální subjekt chce, aby na silnicích lidé o život nepřicházeli, „ať to stojí, co to stojí“.

„K mravní přípustnosti činu nestačí vycházet z kvazisignálních východisek, k mravní syntéze vedoucí k platnému posouzení mravní hodnoty nějakého činu je zapotřebí hodnocení vycházejícího z alespoň multisignálního zorného úhlu.“¹⁴⁴

Samotný fakt, že na cestě za svobodou zůstalo za bratry Mašiny několik mrtvých, z nich vrahy nedělá. Pokud by však byli na své cestě komunisty chyceni, byli by nepochybně zavražděni,¹⁴⁵ podobně jako mnozí, kterým se pokus o opuštění komunistického ráje nezdařil. Ze zorného úhlu sindefendologie „...**bratři Mašínové byli v boji proti komunistům neustále v sebeobraně situaci** ...“¹⁴⁶

Nesmíme také zapomínat na to, jaké vzory se naši komunisté snažili napodobovat a proti čemu skupina kolem bratrů Mašínů bojovala. Z věrozvěstů kvazisignálního komunistického náboženství je zajímavé uvést příklad V. I. Lenina, jak pohlížel na vedení boje proti státní moci carského Ruska a proti nepohodlným občanům:

¹⁴² Srov. NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 65.

¹⁴³ „My Češi“.

¹⁴⁴ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 1179.

¹⁴⁵ Tedy na rozdíl od zabitých komunistických policistů a jejich pomahačů by se jednalo o vraždu, podobně jako v případě Číhošťského kněze apod.

¹⁴⁶ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 1179.

„Úspěch jak ruské, tak i světové revoluce závisí na dvou, třech dnech bojů.“¹⁴⁷

„Tajit před masami nutnost **neohrožené, krvavé vyhlazovací války** jako bezprostředního úkolu nastávající akce, znamená klamat jak sebe, tak lid.“¹⁴⁸

„Ofensiva proti nepříteli musí být co nejenergičtější; heslem mas se musí stát útok a nikoli obrana, jejím úkolem bude – **nemilosrdně vyhlazovat nepřítele**...“¹⁴⁹

„Ustavujte ihned bojové družiny všude, jak mezi studenty, tak zejména mezi dělníky, atd., atd. **At' hned teď se ustavují 3–10 až 30 členné oddíly. At' hned teď se lidé vyzbrojují sami, čím kdo může: revolverem, nožem, hadrem namočeným v petroleji k podpálení, atd.**...“¹⁵⁰

„Oddíly musí ihned zahájit vojenský výcvik pomocí okamžitých akcí, ihned. Jedny oddíly si již teď uloží úkol – **zabít špicla, vyhodit do povětří policejní komisařství, druhé – útok na banku**...“¹⁵¹

„At' se každý oddíl sám učí **třeba jen na zabití policajtů: desítky obětí budou mnohokrát vynahrazeny tím, že se vyškolí stovky zkušených bojovníků, kteří zítra povedou za sebou statisíce.**“¹⁵²

„Oddíly musí okamžitě po svém ustavení, t. j. již nyní, **přikročit k všestranné práci, a to nejen theoretické, nýbrž rozhodně i praktické.**“¹⁵³

„K praktické práci, opakujeme, se musí přikročit okamžitě. Tato se dělí: na **přípravné práce a na vojenské akce.** K přípravám patří opatření si různých zbraní a nábojů, vyhledání bytů vhodných k zasažení do pouličního boje (**pro útok shora, jako skladiště bomb nebo kamení atd., či kyselín k polití policistů atd. atd., a též místností pro štáb,**...“¹⁵⁴

„Zahájit útok za příznivých podmínek je nejen právo, ale i přímá povinnost každého revolucionáře. **Zabít špicly, policajty, četníky, vyhodit do povětří policejní komisařství, osvobodit zatčené, zkonfiskovat vládní peněžní prostředky pro potřeby povstání – takové operace se již provádějí všude, kde se rozpoutává povstání,**...“¹⁵⁵

¹⁴⁷ Klasikové marxismu-leninismu o partyzánském boji, str. 116.

¹⁴⁸ Tamtéž, str. 122.

¹⁴⁹ Tamtéž, str. 126.

¹⁵⁰ Tamtéž, str. 92.

¹⁵¹ Tamtéž, str. 93.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ Tamtéž, str. 95.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž, str. 96.

„Ozbrojený boj sleduje dva různé cíle, jež se musí přísně rozeznávat jeden od druhého – tento boj je namířen zejména k tomu, aby – za první – byli zabiti jednotliví lidé, šéfové policejní služby i jejich podřízení – za druhé, aby byly konfiskovány finanční prostředky jak vlády, tak i soukromých osob. Konfiskovaných prostředků je jednak použito pro účely strany, jednak speciálně na výzbroj a přípravu povstání, jednak na plat osobám, jež vedou námi charakterisovaný boj.“¹⁵⁶

Po přečtení výše uvedených doporučení soudruha Lenina, jak zacházet s nepřáteli ve vlastní zemi, možná někteří odpůrci bratrů Mašínů oprávněnost a způsob jejich boje pochopí. K tomu ale musí pochopit, že „třídní boj“, na který se pamatují z hodin předmětu „Mezinárodní dělnické hnutí“, měl v padesátých letech zcela konkrétní obsah, a že heslo „Kdo nejde proti nám jde s námi“ – platné v době pozdější – znělo původně „Kdo nejde s námi jde proti nám“. A bratři Mašínové znali třídní boj – který vyhlásili komunisté „slušným lidem všech zemí“ – z činů našich bolševiků v procesech padesátých let.

Některými pseudohumanisty a levičáky je bratrům Mašínům vytýkáno také to, že zabili spoutaného policistu, s poukazem na to, že se nemohl bránit. Už jim ale nevadí, že sovětsí střelci z kulometů odstřelovali za druhé světové války německé pěšáky, američtí piloti ničili německé tanky nalétáváním zezadu, tedy útoky proti nepříteli po taktické stránce nejvýhodnější. Proč tedy taková nenávist proti bratrům Mašínům? „...tito lidé nejsou schopni nebo ochotni postřehnout **esenciálně vyšší motivy boje bratří Mašínů ve srovnání s jejich protivníky** (a toho převážně kvazisignálně uvažující subjekt schopen není), a v důsledku toho jim **upírají právo útočit proti svým mravně defektním nepřátelům v situacích, kde je to pro bratry Mašíny maximálně výhodné** (v mravním ohledu tedy posuzují obě bojující strany stejně, jako např. soupeřící sportovce), nebo že mají s nepřáteli bratří Mašínů stejná nebo **velmi podobná nosistická já** (...). **Že bratři Mašínové své protivníky mravně neskonale převyšovali, je ostatně vidět ze způsobu, jakým oba bratři vedli svůj boj.**“¹⁵⁷

Jak naproti tomu jednali se svými odpůrci naši komunisté, je vidět z výše uvedených vzorů, od kterých se – jak říkal soudruh Gottwald – naši soudruzi učili. Důsledky v podobě duchovního, společenského, kulturního a ekonomického marasmu jsou patrné dodnes.

¹⁵⁶ Klasikové marxismu-leninismu o partyzánském boji, str. 90.

¹⁵⁷ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 1182.

4.6 Produkce situací

Záměrné vytváření žádoucí situace nazýváme **produkcí situace**. Identifikuje-li účastník situace rušivý vliv ve své situaci, eliminuje jej vhodným zásahem do ní. Kladné vlivy při řešení nějaké situace pak tvoří prostředky k dosažení požadovaného cíle.¹⁵⁸

Pokud chce Defo¹⁵⁹ při řešení potenciálního nebo aktuálního střetu cílů uspět, pokusí se – pokud možno ještě dříve, než k němu dojde

- převést situaci na jinou, ve které se může interakci s Atem¹⁶⁰ **vyhnout**.

Pokud to nelze,

- ověří, zda s Atem připadá v úvahu **soužití** (koexistenční situace),
či dokonce **spolupráce** (kooperační situace).

Pokud ani toto nelze, pokusí se dostatečně

- zvýšit **práh** Atovy činnosti;
- minimalizovat její **mez**;
- zvýšit **cenu** cíle;
- snížit jeho **hodnotu**.

Jestliže mezi Defem a Atem již ke konfliktní situaci bez použití násilí došlo, a Defo není zatím v časové tísní,

- převede situaci na nadřazenou – **bez antagonismu**
- **zastraší** Ata.

4.7 Slovní působení

Samotný **sdělovací akt** je **multisignální**. Slovo – resp. to, co je jím sdělováno – zastupuje znak kvazisignální či multisignální identifikace. Naproti tomu výsledek identifikace monosignální nelze slovně předat – ze zásadních důvodů – protože, jak již bylo uvedeno, vlastní sdělovací akt je multisignální.

Na tomto místě je vhodné opět připomenout tzv. **větu o poznávání**,¹⁶¹ která vychází ze Summy theologické:

„Odpovídám: Musí se říci, že jest nemožné, aby nějaký stvořený rozum viděl svou přirozeností Boží bytnost. Neboť poznávání povstává z toho, že poznané jest

¹⁵⁸ Srov. NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 32.

¹⁵⁹ Ten, pro kterého hledáme řešení potenciální nebo aktuální konfliktní situace.

¹⁶⁰ Ten má být poražen.

¹⁶¹ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 34.

*v poznávajícím. Ale poznané jest v poznávajícím podle rázu poznávajícího. Tedy poznání jakéhokoli poznávajícího jest podle rázu jeho přirozenosti. Jestliže tedy ráz bytí nějaké poznávané věci **přesahuje ráz přirozenosti poznávajícího**, poznání té věci musí býti nad přirozenost onoho poznávajícího. Je pak mnohonásobný způsob bytí věcí. Jsou totiž některé, jejichž přirozenost nemá bytí, leč v této zjednotlivěné hmotě: a takové jsou všechny tělesné věci. Jsou zase jiné, jejichž přirozenosti bytují samy sebou, ne v nějaké hmotě, ale přece nejsou své bytí, nýbrž jsou mající bytí: a takové jsou podstaty netělesné, jež nazýváme anděly. Ale způsob bytí, vlastní jedinému Bohu, jest, že jest své bytí svébytné. Co tedy nemá bytí, leč ve hmotě zjednotlivěné, to poznávati jest v naší přirozenosti: protože naše duše, skrze kterou poznáváme, jest tvarem nějaké hmoty. Ale má dvě poznávací mohutnosti. Jedna, jež jest úkonem nějakého tělesného ústrojí. A v její přirozenosti jest poznávati věci, pokud jsou ve hmotě zjednotlivěné: proto smysl nepoznává leč jednotlivosti. Jiná pak její poznávací mohutnost jest rozum, jenž není úkonem nějakého tělesného ústrojí. Tedy jest v naší přirozenosti rozumem poznávati přirozenosti, které sice nemají bytí leč v zjednotlivěné hmotě, ne však pokud jsou ve hmotě zjednotlivěné, nýbrž pokud jsou od ní odloučeny úvahou rozumu. Tedy rozumem můžeme poznávati tyto věci jako všeobecná, což jest nad schopnost smyslu. V přirozenosti andělského rozumu pak jest poznávati přirozenosti, které nejsou ve hmotě. Což jest nad přirozenou schopnost rozumu lidské duše ve stavu tohoto života, v němž je spojena s tělem. Zbývá tedy, že poznávati samo bytí svébytné je v přirozenosti jediného rozumu Božího, a že jest nad přirozenou schopnost jakéhokoli rozumu stvořeného. Poněvadž žádný tvor není své bytí, nýbrž má bytí přijaté. Nemůže tedy stvořený rozum viděti Boha v bytnosti, leč když Bůh skrze svou milost se spojí se stvořeným rozumem jako věc jemu přiměřená.¹⁶²*

K dosažení Defových cílů je slovní působení na Ata v konfliktní situaci často velmi důležité. Z „věty o poznávání“ pak plyne, že při sdělování nelze předat více, než bylo identifikováno. Protože donor předávaného výsledku identifikace není v tomto případě identický s jeho akceptorem, pak **výsledek** tohoto předávání **se bude lišit** v míře odlišnosti donora od akceptora v době předávání.

Kvazisignální či multesignální identifikaci některých skutečností může realizovat v určité míře každý z účastníků nějaké situace, jindy je to značně obtížné. Např. to, že dva Defové identifikovali přítomnost jednoho Ata na daném místě, je případ první.

¹⁶² Tomáš Akvinský, *Summa theologicá*, I q. 12 a. 4 co.

definované druhy identifikací ještě vůbec neznamená pochopit jejich fundamentální význam, to je podmínka nutná, ale zdaleka ne postačující; a nejen pro sebeobranu.

Dle definice „*Identifikace je ztotožnění subjektu s objektem identifikace aktivitou gnoseologickou nebo voluntární. Realizace cílů subjektu (neboli řešení jeho úkorných situací) se uskutečňuje interakcí jeho aktivit s objekty (tj. danostmi extrasomatickými nebo intrasomatickými).*“¹⁶⁴

Z definice tedy plyne, že identifikace má dvě složky – vzor a předmět identifikace. Pokud je předmět identifikace danost intrasomatická, jedná se o identifikaci **vlastní**, pokud je předmět identifikace danost extrasomatická, jedná se o identifikaci **nevlastní**.

Dle předmětu identifikace rozlišujeme identifikace:

- kvazisignální
- multisignální
- monosignální
- antisignální¹⁶⁵

4.8.1 Kvazisignální identifikace

Předmětem kvazisignálně identifikace je „...**kvazisignální jsoucno**: něco, co zde a nyní identifikujeme vnějšími nebo vnitřními smysly jako danost.“¹⁶⁶

Příkladem z oblasti tzv. sebeobranu, tak jak bývá popisován ve všech učebnicích sebeobranu vycházejících z if-koncepce, je uchopení protivníka za oděv, ruku, paži, kolem pasu, za krk, atd. Pokud ten, který se má bránit, identifikuje tuto skutečnost, právě provedl kvazisignální identifikaci.

4.8.2 Multisignální identifikace

Předmětem multisignální identifikace je „...**multisignální objekt**. Část z něho se poznává kvazisignálně; z této části se anticipuje celek, multisignální objekt.“¹⁶⁷

Zůstaneme-li u předchozího příkladu, útočník vykročil k obránci a následně jej chce uchopit např. za paži a nasadit mu páku. Obránce však neví, co protivník udělat chce. Pokud to umí a má k tomu potřebný čas, může anticipovat, co nejspíš učiní a na základě

¹⁶⁴ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 24.

¹⁶⁵ O tomto druhu identifikací zde pojednáno nebude.

¹⁶⁶ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 24.

¹⁶⁷ Tamtéž, str. 25.

této anticipace pak může jednat. Posloupnost jevů – vykročení, uchopení za paži a pohyby vedoucí k nasazení páky na tuto paži – je pak anticipovaným útokem – multisignálním objektem.

Multisignální identifikace se dle předmětu multisignální identifikace dělí na druhy:

- **jevová multisignalita**
- **pojmová multisignalita.**

4.8.2.1 Jevová multisignalita

„Jevová multisignalita identifikuje virtuálně esenci čili jev jako bytostně takový.“¹⁶⁸

Příkladem – pro jednoduchost – může být viděná židle. Vidí-li pozorovatel židli, co vidí? Vidí židli? Vidí barevné plochy ve tvaru židle. To co vidí, identifikuje jako multisignální objekt – jako „židli“. Je třeba si uvědomit, že smysly neidentifikují multisignální objekty, ale pouze „barevné skvrny“.¹⁶⁹ Identifikace pozorovatele těchto viděných skvrn jako „židle“ obsahuje předpoklad, že na viděné si lze sednout a opřít se, stoupnout, že to má nějakou hmotnost, tuhost, atd., „přidává k viděnému cosi dalšího“.¹⁷⁰ Tento předpoklad je následující identifikací verifikován či falzifikován.

4.8.2.2 Pojmová multisignalita

Pojmová multisignalita identifikuje „*explicitně esenci skrze nějaký pojem*“¹⁷¹

Ta se dělí na

- **otevřenou pojmovou multisignalitu**
- **uzavřenou pojmovou multisignalitu**

U **otevřené pojmové multisignality** je třída multisignálních objektů, které je třeba identifikovat, otevřená, identifikující **nezná všechny multisignální objekty**, které do uvedené třídy patří, bez ohledu k tomu, zda to ví, či tuší nebo o této možnosti vůbec neví. Bojovník „klasické školy“ neví a ani vědět nemůže, zda jeho protivník nepoužije akci, kterou on nezná.

¹⁶⁸ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 25.

¹⁶⁹ Důsledně vzato „skvrna“ a „barevný“ jsou také pojmy, tedy objekty multisignální. Protože všechny pojmy jsou multisignálními objekty, bez nich by o problematice nebylo možno nic sdělit.

¹⁷⁰ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 25.

¹⁷¹ Tamtéž.

Uzavřená pojmová multisignalita má tu vlastnost, že **třída akcí**, mezi nimiž bude identifikace provedena, je **uzavřená**. Identifikující s určitou pravděpodobností ví, že se nemůže setkat s ničím neočekávaným. V sebeobraně MS-1 se např. v rámci zachovávání bezpečí volí mezi dvěma alternativami. Defo identifikuje, zda Ato vzájemnou vzdálenost **zkrátí** či **nezkrátí**. Toto zkrátí-nezkrátí pak z výše uvedeného zorného úhlu představuje uzavřenou třídu možností, tedy multisignálních objektů, u níž platí, že pokud tato třída nastane, nastane právě jedna z uvedených možností. Platí pak, že „...tato třída sama o sobě je monosignální emersí monosignálního subjektu situace, a je-li jako taková monosignálně identifikována, nemůže s monosignální jistotou nebýt“.¹⁷²

Kromě výše uvedené multisignality pozitivní¹⁷³ lze multisignálně identifikovat i něco, co nejspíš nenastane. Takovou multisignalitu označujeme jako **negativní**, opět **jevovou** nebo **pojmovou, otevřenou** či **uzavřenou**.

Jevová multisignalita – ať pozitivní či negativní – nemůže být nikdy uzavřená. Nelze totiž nikdy znát celou množinu jevů, které mohou (u pozitivní multisignality) nebo nemohou (u negativní multisignality) nastat. Proto dělení na „otevřená“ a „uzavřená“ má smysl pouze u multisignality pojmové. Jevová multisignalita je vždy otevřená (aniž se to specifikuje).

Tím jsme se dostali k dalšímu – vyššímu – typu identifikace, k identifikaci monosignální.

4.8.3 Monosignální identifikace

„Objektem monosignální identifikace je **monosignální subjekt neboli monosignální bytí jsoucná**.“¹⁷⁴

Pokud tato identifikace existuje bez podmínky, pak je

- **monosignální identifikace nepodmíněná,**

pokud existuje s podmínkou, pak je

- **monosignální identifikace podmíněná.**

Monosignální identifikace je tedy buď bez podmínky, nebo naopak s podmínkou. Výše uvedený subjekt situace je monosignálním objektem, který se nemůže měnit,

¹⁷² NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 26.

¹⁷³ Identifikuje se to, co nejspíše nastane.

¹⁷⁴ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 26.

nepodléhá tedy ani vývoji a existuje s podmínkou, že proti sobě stojí dva bojující. Problematika monosignálních identifikací však přesahuje rámec této práce, proto se jí dále zabývat nebudeme.

Dodejme, co z toho plyne:

- **kvazisignální předmět** v okamžiku, kdy je postřehnut, leží již v **minulosti** (tedy v nebytí),
- **multisignální předmět** leží v **budoucnosti** (opět tedy v nebytí),
- **monosignální objekt** existuje, tj. **je přítomný**, je v přítomnosti.¹⁷⁵

Všechny výše uvedené druhy identifikací¹⁷⁶ jsou vždy v nějaké míře **modifikované pseudosignálně**.

„Pravá přítomnost není přítomnost ani pseudosignální, kterou známe z fyziky, ani přítomnost kvazisignální (zahrnující chronotopon, v němž se něco stalo a o němž se habituálně předpokládá, že není do budoucna omezen), nebo multisignální (zahrnující chronotopon, v němž se pravděpodobně odehraje událost, která je anticipována), nýbrž přítomnost monosignální bez podmínky nebo přítomnost monosignální s podmínkou, jež sice je také pravou přítomností, ale pouze potud, pokud je splněna podmínka.“¹⁷⁷

Jako příklad lze uvést situaci, kdy útočník nemající k dispozici pistoli, nemůže jí obránce zastřelit. Tato identifikace je identifikací monosignální, platí tedy vždy a všude. Platnost uvedené věty je *„stále přítomna, nemůže se změnit dlouhým vývojem ani experimentem, nemůže zastarat nebo být překonána“*.¹⁷⁸

Platnost věty a tedy i bezpečí před uvedenou eventualitou pro obránce je **podmíněné onou podmínkou** „nemá k dispozici pistoli“. Proto monosignální identifikace podmíněná.

5 Princip dvojího účinku

Jedním z ústředních principů etiky je princip dvojího účinku, o němž se říká, že je „polovinou morálky“. Jde o to, že pokud z jednání bezprostředně pochází dvojí účinek, přičemž jeden je dobrý a druhý zlý, tak za předpokladu, že je zamýšlen účinek dobrý a zlý je z přiměřené příčiny připouštěn, je takové jednání dovoleno.¹⁷⁹

¹⁷⁵ Srov. NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 26.

¹⁷⁶ Antisignální identifikace již zde zahrnuta není.

¹⁷⁷ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 26.

¹⁷⁸ Tamtéž, str. 27.

¹⁷⁹ Srov. SKOBLÍK, Jiří. *Přehled křesťanské etiky*. str. 97.

5.1 Princip dvojího účinku dle sv. Tomáše Akvinského

Pregnantně formuloval princip dvojího účinku sv. Tomáš Akvinský v Summě theologické takto:

„Odpovídám: Musí se říci, že nic nepřekáží, aby jeden skutek měl dva účinky, z nichž pouze jeden je v úmyslu, druhý však je mimo úmysl. Mravní skutky však přijímají druh podle toho, co se zamýšlí, nikoliv však z toho; co je mimo úmysl, protože to je případkově, jak je patrné ze shora řečeného. Ze skutku tedy někoho; hájícího sebe, může následovati dvojitý účinek: jeden totiž, zachování vlastního života, druhý pak zabití útočnicka. Takový tedy skutek z toho, že v úmyslu je zachování vlastního života, nemá ráz nedovoleného, protože to je každému přirozené, aby se zachovával v bytí, pokud může. Může však nějaký skutek, vycházející z dobrého úmyslu, stát se nedovoleným, jestliže není úměrný cíli. A proto jestliže někdo k hájení vlastního života užívá většího násilí, než je třeba, bude to nedovolené. Jestliže však mírně odráží násilí, bude to dovolené hájení, neboť podle práv „odraziti násilí násilím je dovolené s umírněností bezúhonné obrany.“ Není však třeba ke spáse, aby člověk opomenul úkon umírněné obrany, by se vyhnul zabití druhého, protože člověk je povinen více se starati o svůj život než o život cizí.

Ale poněvadž zabití člověka není dovoleno, leč veřejnou mocí pro společné dobro, jak je patrné ze shora řečeného, je nedovoleno člověku míti v úmyslu zabití člověka, aby sebe hájil, leda tomu, kdo má veřejnou moc, jenž zamýšleje zabití člověka ke své obraně, směřuje tím ke společnému dobru, jak je patrné u vojáka, bojujícího proti nepřátelům a u soudcova služebníka, bojujícího proti zločincům. Ačkoliv i tito hřeší, jestliže jsou vedeni soukromou choutkou.“¹⁸⁰

V souvislosti s **náhodou**:

„Odpovídám: Musí se říci, že podle Filosofova, ve II. Fys., náhoda je příčina účinná mimo úmysl. A proto ta, jež jsou náhodná jednoduše řečeno, nejsou zamýšlená, ani dobrovolná. A protože podle Augustina každý hřích je dobrovolný, následuje, že náhodná, pokud jsou taková, nejsou hříchy. Stává se však, že to, co není v uskutečnění chtěné nebo zamýšlené, je případkově chtěné a zamýšlené, pokud příčina případková se nazývá odstraňující překážející. Pročež ten, kdo neodstraní to, z čehož následuje vražda, jestliže je povinen odstraniti, bude jakýmsi způsobem vražda dobrovolná.

¹⁸⁰ Sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologická*, II-II q. 64 a. 7 co.

*To pak se přihází dvojmo: jedním způsobem, když zabývající se věcmi nedovolenými, jimž se měl vyhnouti, dopustí se vraždy; jiným způsobem, když nepoužije povinné pečlivosti. A proto podle práv, jestliže někdo se zabývá nedovolenou věcí, povinnou péči vynakládá, a jestliže z toho následuje vražda, neupadá u odpovědnost vraždy; jestliže však se zabývá věcí nedovolenou nebo také se zabývá věcí dovolenou, nevynakládá povinnou pečlivost, nevyhne se odpovědnosti vraždy, jestliže z jeho skutku následuje smrt.*¹⁸¹

To je primární zdroj, ze kterého čerpá i současná – závazná – formulace v Katechismu katolické církve (KKC), a z něhož – v etickém ohledu – sindefendologie vychází.

5.2 Princip dvojího účinku ze zorného úhlu katolické církve dnes

Problematikou sebeobrany se zabývá 5. článek KKC věnovaný pátému přikázání „*Nezabiješ*“.¹⁸²

„Slyšeli jste, že bylo řečeno předkům: Nezabiješ. Kdo by zabil, propadne soudu. Ale já vám říkám: Každý, kdo se na svého bratra hněvá, propadne soudu.“¹⁸³

Lidský život je „*posvátný, protože již od počátku vyžaduje stvořitelskou činnost Boha a stále zůstává ve zvláštním vztahu ke Stvořiteli, svému jedinému cíli. Jen Bůh je pánem života od jeho počátku až k jeho konci. Nikdo a za žádných okolností si nemůže osobovat právo přímo či nepřímo zničit nevinnou lidskou bytost.*“¹⁸⁴

Na příběhu Kaina a Ábela,¹⁸⁵ je demonstrována úcta k lidskému životu v kontextu dějin spásy, který odhaluje, že již od počátku lidských dějin byl hněv a žádostivost v člověku jako následek prvotního hříchu. Člověk se stal nepřitelem svého bližního. Tuto bratrovraždu Bůh prohlašuje za ničemnost: „*Cos to učinil? Slyš, prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země. Budeš nyní proklet a vyvržen ze země, která rozevřela ústa, aby z tvé ruky přijala krev tvého bratra.*“¹⁸⁶

Smlouva Boha a lidstva je pak protkána připomínkami na božský dar života a na vražedné násilí člověka:

¹⁸¹ Sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologická*, II-II q. 64 a. 8 co.

¹⁸² Srov. Ex 20,13.

¹⁸³ Srov. Mt 5,21-22.

¹⁸⁴ Srov. Kongregace pro nauku víry, instr. *Donum vitae*, instr. 5, AAS 80 (1988), s. 70–102.

¹⁸⁵ Srov. Gn 4,8-12.

¹⁸⁶ Srov. Gn 4,10-11.

„A krev, která vás oživuje, budu vyhledávat. Budu za ni volat k odpovědnosti každé zvíře i člověka... Kdo prolíje krev člověka, toho krev bude člověkem prolita, neboť člověka Bůh učinil, aby byl obrazem Božím.“¹⁸⁷

Krev považoval Starý zákon vždy za posvátné znamení života.¹⁸⁸

Ale pozor, zásadní je upřesnění přikázání páteho: „*Nepřipustíš, aby byl zabit nevinný a spravedlivý.*“¹⁸⁹ Úmyslné zabití nevinného je definováno jako vražda. „*Zákon, který zakazuje tuto vraždu, má všeobecnou platnost, zavazuje všechny a každého, vždy a všude.*“¹⁹⁰

Nový zákon – z jehož zorného úhlu je třeba Starý zákon interpretovat – požadavky stupňuje. Ježíš v Horském kázání připomíná přikázání: „*Nezabiješ*“, které rozšiřuje na zákaz hněvu, zášti a pomsty.

Po tomto uvedení do problematiky se dostáváme k vlastnímu vymezení etické přípustnosti oprávněné obrany. Oprávněná obrana osob a společnosti netvoří výjimku ze zákazu zabít nevinného, což je svévolná vražda. Z osobní obrany mohou vzejít dva důsledky, prvním z nich je uchování vlastního života; zatímco druhým je zabití útočnicka...¹⁹¹ „*Jen první je chtěné, druhé nikoliv.*“¹⁹²

„**Láska k sobě**“ je hlavní zásadou mravnosti, z níž vyplývá oprávněnost prosazování svého práva na život při jeho obraně, a to i tehdy, „*když je obránce donucen zasadit útočnickovi smrtelnou ránu.*“¹⁹³ Protože „*člověk je povinen více se starati o svůj život než o život cizí.*“¹⁹⁴

Závazné znění textu sv. Tomáše Akvinského,¹⁹⁵ který uvádí KKC, je: „*Jestliže někdo při obraně vlastního života užívá většího násilí, než je nezbytné, je jeho čin nedovolený. Jestliže však reaguje s přiměřenou umírněností, pak je obrana oprávněná ... A není nutné pro spásu duše, aby se někdo zřekl oprávněné obrany, aby se vyhnul zabití druhých: protože člověk je povinen se víc starat o svůj život než o život druhých.*“¹⁹⁶

¹⁸⁷ Srov. Gn 9,5-6.

¹⁸⁸ Srov. Lv 17,14.

¹⁸⁹ Srov. Ex 23,7.

¹⁹⁰ Srov. KKC 2261.

¹⁹¹ Srov. sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologická*, II–II, 64,7.

¹⁹² Srov. KKC 2263.

¹⁹³ Srov. KKC 2264.

¹⁹⁴ Srov. Sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologická*, II–II, 64,7.

¹⁹⁵ Srov. tamtéž.

¹⁹⁶ Srov. KKC 2264.

Právo na oprávněnou obranu KKC rozšiřuje i na „závažnou povinnost toho, kdo je odpovědný za život druhých, za obecné blaho rodiny nebo občanského společenství.“¹⁹⁷

Sebeobranu nelze chápat pouze jako obranu sebe sama, nýbrž v širším smyslu – tedy správně – i jako obranu společnosti proti každému útočníkovi: „Hájit obecné blaho společnosti vyžaduje, aby byl každý útočník zneškodněn.“¹⁹⁸ Tradiční učení církve uznalo, že je „odůvodněné právo a povinnost právoplatné veřejné moci ukládat tresty přiměřené závažnosti zločinu, aniž by vylučovala, v případech krajní závažnosti, trest smrti. Z podobných důvodů mají nositelé veřejné moci právo použít zbraní k odvrácení útočníka od občanského společenství svěřeného jejich odpovědnosti.“¹⁹⁹

Smyslem trestu je pak „napravit nepořádek způsobený vinou“; dobrovolné přijetí trestu viníkem pak může mít i smírnou hodnotu. Trest má však působit i preventivně jako „obrana veřejného pořádku a bezpečnost osob“.²⁰⁰ Připadá v úvahu i možná náprava viníka,²⁰¹ jako léčebná hodnota trestu.

Nelze opominout ani důležitou zásadu – platnou jak pro moc veřejnou, tak pro jednotlivce – plynoucí z požadavku „přiměřené umírněnosti“: „Dostačují-li nekrvavé prostředky k obraně lidských životů před útočníkem a k ochraně veřejného pořádku a bezpečnosti osob, veřejná moc se omezí na tyto prostředky, protože lépe odpovídají konkrétním podmínkám obecného blaha a více se shodují s důstojností lidské osoby.“²⁰²

5.3 Princip dvojího účinku a identifikační problémy

V praxi pak může uvedený **dvojí účinek** činit problémy. Postmoderní člověk snadno dojde k názoru, že se ve skutečnosti jedná o účinek vícenásobný, nikoli dvojí.

To je pohled člověka uvažujícího v rámci nižších druhů identifikací, nanejvýš jevové multisignality. Pohybujeme se ve světě jevů a mohlo by se tedy zdát, že kromě zamýšleného účinku vždy existuje celá množina účinků nezamýšlených. Pro příklad je možné uvést operační zákrok, při kterém lékař odstraňuje pacientovi nádor. Zamýšleným účinkem je tedy zachránit život pacienta odstraněním nádoru. Přitom mohou vzniknout různé komplikace – tedy otevřená množina jevů.²⁰³ Ten, kdo je schopen vyššího typu multisignality – multisignality pojmové a nejlépe pojmové

¹⁹⁷ Srov. KKC 2265.

¹⁹⁸ Srov. KKC 2266.

¹⁹⁹ Srov. tamtéž.

²⁰⁰ Srov. tamtéž.

²⁰¹ Srov. Lk 23,40–43.

²⁰² KKC 2267.

²⁰³ Nekonečná v možnosti, nikoli však v uskutečnění.

uzavřené, dokáže ocenit konstrukt principu účinku dvojího: **chtěný – nechtěný**. Takto uvažujícího nezajímá, co vše se stát může (jako jev), ale pouze to, že oproti jednomu – chtěnému existuje jedno – nechtěné. A v jaké jevové podobě to nechtěné bude, je z hlediska mravního irelevantní. Jeden, totiž zamýšlený, tedy chtěný, k Bohu vedoucí, druhý nezamýšlený, pouze připouštěný, případkový. Protože však „**účel světí prostředky**“, jak správně definovali jezuité, je za dalších podmínek – které Tomáš uvádí – takové jednání mravně v pořádku.

Zde je třeba se zastavit u formulace, která činí problémy nejen běžné populaci – „**účel světí prostředky**“. Podobných formulací, které byly postupně desinterpreto-vány, existuje celá řada.

Na pravý význam upozorňuje tento citát: „*Zde si nemohu odpustit odbočku, která se sice přímo nevztahuje k našemu předmětu, ale vynucuje si ji zájem pravdy a spravedlnosti. Podle všeobecně rozšířeného názoru hlásali jezuité zásadu „Účel světí prostředky“ v tom smyslu, že k dobrému cíli je možno používat i nemravné prostředky. Ve skutečnosti tato zásada znamená, že **prostředky mravně nelišné, indiferentní** (tj. ani dobré, ani zlé) **ve spojení s dobrým cílem nabývají mravní hodnoty**. Naproti tomu však ani nejsvětější cíl nedovoluje podle jezuitských moralistů používat nemravných prostředků. Takový je i smysl Ignácova požadavku nejetnosti = nepředpojatosti „ve všem, co je ponecháno svobodě našeho volného rozhodnutí a není jí zapověděno.“²⁰⁴*

5.4 Princip dvojího účinku ze zorného úhlu sindefendologie

Působíme-li v extrasomatické oblasti, usilujeme buď o zachování původního stavu či o jeho změnu, což pro nás představuje nějaké dobro. Co však identifikujeme dnes jako dobro, nemusíme tak identifikovat v budoucnosti. Každopádně však změnou přijdeme o to, co bychom měli, pokud bychom stav zachovali a zachováním stavu přijdeme o to, co bychom získali změnou stavu. To můžeme považovat za zlo.

„Zlo lze obvykle určit bez větších problémů jen vzhledem k dosahování nějakého jednoduchého, dostatečně konkrétního a nepřiliš vzdáleného cíle. Při tom jsou zlem rušivé vlivy, které dosažení tohoto cíle ztěžují nebo znemožňují. Problémy nastávají, má-li být určeno dobro nebo zlo, které představuje ten či onen cílový trs nebo cíl ve vztahu k jednotlivým cílům ultimálním, a konečně při určení pravého cíle ultimálního,

²⁰⁴ HOŘÍNEK, Zdeněk. *Duchovní dimenze divadla, aneb, Vertikální přesahy*, str. 32.

*který má všechny cíle subjektu integrovat.*²⁰⁵ Pokud se rozhodneme pro konkrétní cíl nebo cílový trs, tak pokud ten saturuje zpracovatelskou kapacitu naší mysli, pak v daném chronotopu musíme na všechny ostatní cíle rezignovat. To opět můžeme považovat za zlo. Změnou či zachováním stavu proto obvykle nedosáhneme jen věcí dobrých a nezbavíme se věcí špatných. Tím se dostáváme k tomu, co je nazýváno **princip dvojího účinku**. „*U kvazisignálního nebo multisignálního subjektu je zlo – vzhledem k pravému ultimálnímu cíli – vždy nutným důsledkem jeho činnosti nebo nečinnosti buď podmíněně, nebo (v převážné většině případů) i absolutně.*“²⁰⁶ Nutno však konstatovat, že se nejedná o „objektivní dobro či zlo“, ale vždy – jak bylo již ukázáno – o dobro či zlo vzhledem k danému subjektu, z jeho zorného úhlu, a ten se může v čase měnit.

Princip dvojího účinku lze rozdělit na dva druhy:

Princip dvojího účinku prvního druhu (PDU1)²⁰⁷ se uplatní tehdy, když nežádoucí účinek **nastupuje s žádoucím vždy**.

Lze uvést příklad lékařského zákroku, který, když se provede, pacient pravděpodobně přežije, ale přijde o nějaký orgán. V případě kdy zákrok nepodstoupí, o orgán nepřijde, ale pravděpodobně zemře.

Princip dvojího účinku druhého druhu (PDU2) se uplatní tehdy, když nežádoucí účinek s **žádoucím nenastupuje vždy**.

Pro příklad lze uvést řešení sebeobraně situace, kterou Defo úspěšně vyřeší tvrdým úderem na citlivé místo Atova těla. Ato v důsledku zásahu může např. ztratit vědomí – bez následných vážnějších zdravotních komplikací – nebo může přijít o život buď přímo v důsledku onoho úderu, nebo následným pádem na tvrdou podložku (chodník, obrubník, atd.). Defo řešil sebeobrannou situaci, kterou svým jednáním způsobil Ato. Cílem Defa bylo zachovat své zdraví a život, nikoli zranit či zabít Ata. Přesto, že u PDU2 nežádoucí a nechtěné s žádoucím nenastupuje nutně vždy, **je od žádoucího neoddělitelné**. Pokud někdo tvrdí, že existují bezpečné a zároveň účinné prostředky obrany, pak nemluví pravdu či lže. „*S účinnými bojovými prostředky je PDÚ2 totiž nerozlučně spojen.*“²⁰⁸

Podobně jako princip dvojího účinku je konstruována sebeobrana MS-1. Defo neidentifikuje jevovou podobu útočné akce Ata – na to nemá ze zásadních důvodů čas.

²⁰⁵ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 55.

²⁰⁶ Tamtéž, str. 56.

²⁰⁷ Srov. tamtéž, str. 1062.

²⁰⁸ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 1063.

Defo identifikuje pouze, zda je či není v bezpečí. Dále své bezpečí udržuje a postupuje dle taktického schématu sebeobrany MS-1.

Praxe ukazuje, že je-li slušný občan napaden darebákem, je pro něj značně riskantní se bránit. Největším nebezpečím pro něj však často není útočník sám, ale stát. Pokud totiž takový občan sebeobrannou situaci úspěšně vyřeší, útočník bude pravděpodobně poraněn nebo zabit a on bude s největší pravděpodobností tvrdě postižen soudem. A to přesto, že znění ust. § 29 trestního zákoníku umožňuje správný výklad i jeho aplikaci v praxi.

Takové nebezpečí pro slušného občana, který sebeobrannou situaci úspěšně vyřeší a je následně soudně trestán, trvá již od dob komunismu v naší zemi. Obdobný postoj zaujímají také pseudohumanisté a levicovní intelektuálové, „...zhlouplí naukami o a priori nebo alespoň virtuálně dobré přirozenosti člověka, jejíž rozvinutí se uskuteční samo sebou, nebrání-li tomu vnější překážky, nebo alespoň přirozeně, připraví-li se tomu příznivé vnější podmínky.“²⁰⁹ Pramenem těchto koncepcí jsou stále široce rozšířené „...bludy osvíceneckých myslitelů 18. století a věrozvěstů pozemských totalitárních rájů ve století současném (...) neboť svět člověka, toť člověk sám, člověk – průsečík společenských poměrů (Marx), je tudíž bez vnitřního charakteru neboli bez esenciálních rozdílů, programově stíraných jeho výchovou po způsobu velkochovů (ostatně zhoubných i pro dobytek), pouhá rovnost nahodilých akcidentů (hlav, žaludků atd.): mezi slušným občanem, člověkem dobrým (jak říkali ve středověku) a vagabundem není mravní rozdíl podstatný, až se v komunismu zruší dělba práce a prameny bohatství potečou plným proudem (Marx), takže každý po libosti dostane tolik lanýžů, pianin a aut, kolik potřebuje (Lenin), bude jediný rozdíl mezi architektem a nádeníkem jenom v plášti architekta a haleně zedníka.“²¹⁰

Tito lidé ovšem „...nechápu **ontologický rozdíl mezi zlem a dobrem jako základ spravedlnosti** a s darebáky se citově ztotožňují nebo je paternalisticky protěžují, a to pochopitelně na úkor lidí slušných.“²¹¹

Nelze se tedy divit, že soud neřeší, kdo byl obránce a kdo útočník, ale to, že obránce poranil útočníka, proto jej postihne trestem.

Svůj podíl zde mají i tvrzení autorů knih o sebeobraně if-koncepce nebo z úpolových sportů vycházejících. Stále totiž v myslích lidí přežívá **fikce, že útočníka**

²⁰⁹ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 23.

²¹⁰ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 659.

²¹¹ Tamtéž.

lze zneškodnit způsobem, který jej nepoškodí. Tato fikce plyne ze záměny sebeobrany a sportu, tedy dvou zcela odlišných situací – sebeobraně a sportovní. A je o to nebezpečnější, že ovlivňuje i ty vyšetřovatele, státní zástupce a soudce, kteří chtějí případy nutné obrany posuzovat po věcné stránce správně.

Tak jako každý zákon, i ustanovení o „nutné obraně“ má chránit slušného občana. V případě nutné obrany jej má chránit proti nespravedlivému násilí. Již dříve zde byly formulovány dvě zásady:

„Zásada č. 1: Existují takové ethicky a společensky závažné hodnoty, jejichž hájení nebo dosahování Defo (jedince nebo skupinu) opravňuje použít účinným způsobem krajních forem fyzického nebo psychického násilí.

Situace, v nichž je Defo oprávněn z důvodů ethicky a společensky závažných použít proti Atovi i krajních forem násilí, nazýváme sebeobraně.

Zásada č. 2: Riziko, které s sebou přináší použití krajních forem fyzického nebo psychického násilí, musí nést původce situace (Ato). Tím je řečeno, že Defo je oprávněn bojovat tak, aby pravděpodobnost jeho fyzického poškození byla minimální (tzv. 3. postulát sebeobrany).²¹²

Také již bylo uvedeno, že souhlas či nesouhlas s výše uvedenými zásadami dělí lidi na slušné a ty, kteří darebáky podporují.

Situace sebeobraně je druhem situace. Situace je definována na cíli, ke kterému aktivita uvažovaného subjektu směřuje a kladnými nebo zápornými vlivy, jež se uplatňují nebo uplatňovat mohou. V sebeobraně situaci je záporným vlivem Ato, kladným vše, co může sloužit Defovi pro zbavení Ata jeho role.

Chceme-li si položit otázku, zda vůbec existují sebeobraně situace, musíme si položit otázku, „...**zda existuje alespoň jeden cíl, k jehož dosažení je Defo oprávněn krajních forem násilí použít.**“²¹³ Pokud Defo brání svůj život nespravedlivě ohrožovaný Ato, pak jistě ano.

Jak bylo uvedeno, krajní formy násilí mohou Ato vážně poranit nebo zabít. To však není a být nesmí Defovým cílem – pokud vycházíme z křesťanské morálky – ale tuto možnost musíme připustit (viz. „princip dvojího účinku“). Proto ale nelze Defovi dávat za vinu, že ke zranění nebo smrti Ata došlo!

Ptejme se tedy, jaké možnosti při použití násilí Defo vůbec má. Pokud vyloučíme zbraně, zbývají údery, porazy, páky, škrcení a přídrže. Nejméně nebezpečné pro zdraví

²¹² NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 27.

²¹³ Tamtéž, str. 28.

a život Ata jsou přídrže – zejména tzv. první přídrž.²¹⁴ **Přídrže** – tedy akce, které slouží k udržení Ata v bezmocném postavení vhodným úchopem a nemají charakter páky (a nejsou škrcením), jsou – ve srovnání s údery – daleko méně účinné a obtížněji aplikovatelné.²¹⁵

Pokud s **úderem** srovnáme zbývající akce – **páky, porazy a škrcení** – jednoznačně zvítězí údery. Z hlediska účinnosti a použitelnosti jsou totiž nejlepší. Předně údery lze provést za dobu podstatně kratší, než jsou nejrychlejší porazy, páky i škrcení.²¹⁶ Důležité je také to, že pro úspěšné použití úderu je třeba splnit daleko méně podmínek nutných než u ostatních bojových akcí.

Pokud bychom volili akce méně účinné a obtížněji v sebeobraně situaci použitelné, porušujeme výše uvedenou 2. zásadu i 3. postulát sebeobrany. Pokud takové jednání někdo od Defa vyžaduje, nadržuje tím zločincům.

Pro představu, přímý úhoz je běžně proveditelný za 0,12–0,15 s, úhoz stranou za 0,13–0,15 s, koncový kop zdola na holeň nohy protivníka za cca 0,15–0,16 s.

U porazů sportovního džuda jsou časové relace zcela jiné. Přehoz přes lýtko (≈ tai-otoši) trvá 0,50–0,55 s, podraz vnější (≈ o-soto-gari) 0,67–0,72 s, podraz zepředu (≈ uči-mata) 0,47–0,56 s, přehoz přes záda (≈ seoi-nage) 0,55–0,59 s.

Trvání **prosté reakční doby**²¹⁷ v laboratorních podmínkách u mladého, zdravého a zaškoleného člověka činí 0,18–0,20 s. To je doba srovnatelná (resp. delší) s dobou trvání výše uvedených úderů. Kdyby tedy Defo reagoval na úder prováděný Atem (ze vzdálenosti na dosah paže, tedy bez předchozího přemístění) a jeho reakce by vycházela z počátku tohoto pohybu,²¹⁸ byl by zasažen dříve, než by se vůbec sám mohl jakkoli začít pohybovat, a tedy se jakkoli bránit. To znamená, že **bránit se takto prováděné akci reagováním je nemožné**. Uvedená reakční doba je navíc prostá reakční doba v laboratorních podmínkách. Skutečná reakční doba u člověka s necvičenou myslí – v důsledku jejího ulpívání a usínání – prodlužuje tuto dobu snadno až na hodnoty 0,5–1 s. V boji však může z důvodu emočního rozrušení nebo afektu reakční doba – ve smyslu, jak ji běžně chápeme – zcela vymizet. Nastupují pak instinktivní reakce útoku,

²¹⁴ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *První přídrž: Unua perbraka blokado*.

²¹⁵ Je mylnou představou, že i tak šetrné akce – jakými přídrže jsou – nemohou zdraví nebo život člověka ohrozit.

²¹⁶ Důkaz tohoto tvrzení překračuje rámec této práce a lez jej nalézt v knize NOVÁK, Jindřich, Otakar SKOUPÝ a Ivan ŠPIČKA. *Sebeobrana a zákon*.

²¹⁷ Prostá reakční doba na standardní vizuální signál.

²¹⁸ Začátek pohybu chápaného jako makropohyb.

útěku, pasivně-obranné nebo reakce strnutí.²¹⁹ Takové chování opět odporuje třetímu postulátu sebeobrany.

Ve skutečném boji se však u bojovníka klasických bojových disciplín a sebeobran if-koncepce neuplatňuje prostá reakční doba, ale **reakční doba s volbou**, po které se teprve může realizovat obranná akce k neutralizaci akce útočné. Tato je vždy delší než prostá reakční doba. V takto koncipovaném boji zvítězí tedy ten, kdo zaútočí jako první a zasáhne správným způsobem správné místo na těle protivníka. Proto bránit se způsobem doporučovaným v klasických bojových disciplínách a v if-koncepcích sebeobrany či dokonce sportovních disciplínách je nesmyslné.²²⁰

Zatím byly hledány vhodné **akce bez použití zbraní**. Ozbrojený Defo má však nad Atem neozbrojeným nebo ozbrojeným takticky méně výhodnou zbraní, značnou výhodu.

Zbraně založené na úderu vytvářejí úderovou plochu, kterou nelze zpevněnou částí těla realizovat. Zbraň navíc obvykle zvyšuje dosah a energii útoku, např. pěstník,²²¹ nůž,²²² hůlka, apod.

Střelné zbraně mají všechny výše uvedené výhody, proto nepoužít jich pokud je to možné odporuje 3. postulátu sebeobrany.

Někdy se objevují úvahy a **tvrzení, že existují údery, které protivníka nezabijí a vážně nezraní**. S ohledem na markantní rozdíly v konstituci jednotlivých lidí a jejich zdravotního stavu nic takového nelze zajistit. Představa o „dávkování“ úderu, kterým lze Ato např. jen omráčit je ale mylná i z jiného důvodu. Účinek úderu závisí nejen na rychlosti a hmotě, která je v závěru úderu v cíli úderu brzděna,²²³ ale také na tom, jaký je stav zasaženého místa a co následuje po tomto zásahu. Pád Ato po „pouhé“ ztrátě vědomí temenem hlavy na obrubník²²⁴ může způsobit smrt stejně tak jako již předchozí úder.

Zkoumáme-li bezpečnost dalších bojových prostředků, účinek porazu je analogický jako u úderu – i důsledky pádu na zem budou obdobné.

Ani **páky** nejsou pro život a zdraví atakovaného tak bezpečné, jak se uvádí v knihách o sebeobraně if-koncepce. Při bojovém provedení je třeba páku nasadit rázně,

²¹⁹ Tyto reakce se u člověka realizují v jejich lidských podobách.

²²⁰ Tzv. „paradoxon reagování“.

²²¹ Nahrazuje ne dosti zpevněnou úderovou plochu ruky, dosah nezvyšuje.

²²² Částečně zvyšuje dosah, jeho hrot je úderovou plochou jinak neuskutečnitelnou.

²²³ V této úvaze také nebereme v potaz, že se v době zásahu může Ato třeba i nahodile pohnout (pokusit se přiblížit k tlukoucímu Defovi) a výsledná energie úderu bude větší.

²²⁴ Dojde tedy k dalšímu úderu – tentokrát o podložku – již bez možnosti tento úder jakkoli „dávkovat“.

zejména, pokud je Ato silnější než Defo, přičemž může dojít k poškození atakovaného kloubního spojení přímo. Pokud se navíc atakovaný bude snažit z páky se dostat, což je u člověka, který páky nikdy necvičil velmi pravděpodobné, dojde k poškození kloubního spojení instinktivní snahou samotného Ata. Situace, kdy Defo drží Ata ve správně nasazené páce není také záviděníhodná. Pokud měl Ato důvod zaútočit na Defa před nasazením páky, má jej nejspíš i po jejím nasazení – resp. předpokládaném uvolnění – zvláště, když mu páka působila bolest. Použití páky tedy ani z tohoto hlediska situaci nejen neřeší, ale může dostat Defa do situace horší než byla ta předchozí.

Škrzení z hlediska technicko-taktického nepřipadají pro použití v sebeobraně v úvahu. Jejich nebezpečnost – posuzováno zkušenostmi – je poměrně malá. Tyto zkušenosti se však vztahují k použití těchto akcí ve sportovním utkání v džudu. Tedy za zcela specifických podmínek, při dodržování sportovních pravidel, v boji mladých a zdravých cvičenců v tělocvičně. To jsou ale podmínky zcela jiné než ve skutečném boji.

Pokud by někdo předchozím výkladem dospěl k názoru, že při řešení sebeobraně situace musí být protivník vždy zraněn nebo zabit, mýlil by se. Zde se dá s výhodou použít zbraň. Jedná se o použití zbraně hrozbou. Ne však každá zbraň má stejný odstrašující efekt. Hrozba sražením úderem k zemi bez použití zbraně obvykle – pokud není nepoměr sil velký – nepůsobí. Hrozba chladnou zbraní – nožem, hůlkou nebo holí – již svůj odstrašující efekt má. Nejvýhodnější je však i z tohoto hlediska **použití zbraně střelné**, v praxi krátké ruční palné zbraně (KRPZ). Takovou zbraň lze s výhodou použít k útoku hrozbou. Aby taková hrozba působila, existuje i zde řada **podmínek nutných**. Jednou z nich – které nás zajímají především – je to, že Ato bude věřit, že Defo je svou hrozbu rozhodnut v případě potřeby splnit, tedy že je odhodlán vystřelit.

Současná realita je však jiná. Působením pseudohumanistů v souvislosti s nutnou obranou došlo k tomu, že Ato nevěří, že se Defo odváží vystřelit. A důvod? Ato se oprávněně domnívá, že Defo bude ve svém jednání – tedy odhodlání vystřelit, pokud jej Ato bude i nadále ohrožovat a nepodvolí se Defově vůli – **účinně blokován obavou** z následného soudního projednávání a odsouzení za vybočení z mezí nutné obrany, případně – podle identifikačních schopností a mravní úrovně soudce – za zabití či dokonce vraždu.

V zemích, kde Defo takto psychicky blokován není, a kde každý darebák ví, že pokračováním v útoku riskuje svůj život, je hrozba KRPZ velmi účinná. „Zde je třeba znovu připomenout zkušenost z USA, kde zjistili, v kolika případech v r. 1991 byla KRPZ použita proti útočníkovi k hrozbě a kolik útočníků bylo v nutné obraně zabito – vyšel poměr 1 500 000 úspěšných hrozeb oproti 292 zastřeleným útočníkům.“²²⁵

„**Shrnutí:**

A1) Neexistuje útočná akce, jíž lze Ata zneškodnit, která by byla pro jeho zdraví nebo život neškodná. Má-li být libovolná útočná akce použita k vyřazení Ata z boje aplikována účinně, může jí být tedy zabit nebo poraněn, a v důsledku toho případně zmrzačen. To platí zejména pro údery nebo akce stejného účinku (porazy např.).

B1) Rychlé údery trvají kratší dobu než reakční doba osoby, která se je snaží odvrátit reagováním nějakou obrannou akcí, spolu s dobou potřebnou k uskutečnění akce obranné.

C1) Nebezpečí, jež hrozí v boji Atovi – a ten je příčinou střetnutí –, hrozí i Defovi, který se nespravedlivému násilí brání a jemuž Ato situaci vnutil.“²²⁶

Za předpokladu, že dodržujeme zásadu č. 2, je třeba zároveň dodržovat i 3. postulát sebeobrany MS-1. Z toho a vět A1, B1 a C1 pak plyne nutně:

„A2) V boji je třeba dávat přednost úderům před akcemi z ostatních tříd bojových akcí.

B2) Jde-li o sebeobrannou situaci, je Defo z důvodů morálně a společensky závažných oprávněn použít takových prostředků, jimiž Ata s co největší pravděpodobností zneškodní. Pak jej ale nelze činit morálně zodpovědným, že při tom Ata případkově těžce poraní, zmrzačí nebo zabije. To si zavinil Ato sám stejně tak, jak si přivodí poranění, zmrzačení nebo smrt bláznivou jízdou v autě (eventuálně podnapilý), nebo kdyby se nechal přejet vlakem. Proto by Defo neměl být za takovou činnost společensky postihován výrokem soudu.

²²⁵ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Deset mýtů o palných zbraních v sebeobraně.*

²²⁶ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 34.

C2) Ze vzdálenosti na účinný dosah paže nebo nohy či dosah paže prodloužené o lehčí chladnou zbraň lze provést již tak rychlé útoky, jimž nelze čelit reagováním. Proto Defa nelze nutit, aby k sobě tak blízko Ata pouštěl.

D2) Jestliže pořadatelé či trenéři různých kursů sebeobraný nebo autoři knih o sebeobraně vycházející z if-koncepce učí nebo popisují obranné akce proti úderům ze vzdálenosti na dosah paže nebo nohy či paže ozbrojené chladnou zbraní nebo tvrdí, že se lze ubránit krajním formám násilí obecně bez použití násilí nebo tak, že přitom nebude Ato poškozen, klamou veřejnost.

E2) Správnost chování Defa při řešení sebeobrané situace vzhledem ke 3. postulátu může posoudit pouze odborník pro oblast sindefendologie; nemůže ji tedy posuzovat takto nepoučený právník ani psycholog ani psychiatr nebo odborník z oblastí sportovních úpolů (džudo, box,...).²²⁷

6 Sebeobrana MS-1

6.1 Střetný boj v MS-1 a jeho srovnání s klasickými bojovými soustavami

Tato kapitola rozpracovává kapitolu „Obvyklý průběh útoku a obrany u sebeobran if-koncepce“ a srovnává tento koncept s konceptem vycházejícím se sindefendologie.

Defo si vždy zajišťuje tzv. **bezpečí prvního druhu**, na základě kterého má dostatek času čelit Atovým útočným pokusům. Toto bezpečí se často²²⁸ realizuje – jak bylo již uvedeno – udržováním bezpečné vzdálenosti od Ata (tedy jejich vhodného rozestupu).

Identifikuje-li Defo Atovu neschopnost čelit jeho útoku (po dobu, kterou k uskutečnění útoku Defo potřebuje) nebo jej ohrozit, pak Defo zaútočí.

U klasických bojových soustav²²⁹ Defo očekával útok svého protivníka a po jeho neutralizaci přecházel do protiútoku.

Porovnáme-li obě uvedené koncepce střetnutí, v mysli nepoučeného pozorovatele může průběh střetnutí podle první z nich vyvolat dojem, že Defo se nejen brání, ale také útočí. Že se **role Defa a Ata** „prohazuje“. U druhé z nich je nebezpečí takové záměny menší, ale ani zde není jisté, že by takový čin našimi soudy nebyl hodnocen jako

²²⁷ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 35.

²²⁸ Možností jak udržovat bezpečí je však více.

²²⁹ S výjimkou konceptu Takuanova nebo Mijamoto Musašihó – srov. *Sindefendologie a zákon*.

pomsta, ne tedy jako nutné pokračování akce obranné.

„Ukázkově“ toto nepochopení a problém s etikou demonstruje ve svých textech autor, který píše toto: „*Tento zásah musí být veden tvrdě a bez ohledu na jakoukoli etiku vedení boje*“²³⁰ a jinde: „*V takovém momentě napadení se pak slušně vychovaný a kulturní člověk musí stát stejným, ne-li ještě větším lotrem než ten, který jej napadl, aby byl vůbec schopen takový útok odrazit.*“²³¹ Podle tohoto autora – jednoho z osmi soudních znalců v oboru „sebeobrana“ zapsaných v evidenci znalců a tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti,²³² který často vystupuje v roli znalce u našich soudů při posuzování nutné obrany a jehož znalecké posudky jsou tak často tím zásadním, z čeho soud při svém rozhodování o vině a trestu vychází – tedy „**bránit se účinně Defa morálně zcela degraduje!**“²³³ Takovýto závěr je ovšem zcela absurdní. Co by to znamenalo v praxi? To, že např. policisté provádějící zásah proti vrahovi nebo teroristům se musejí stát – pokud má být jejich zásah účinný – v době tohoto zásahu stejnými, nebo i většími lotry, než je on. Hodnocení hodné autora učebnic pro policisty, resp. autora učebnic pro příslušníky SNB.

6.2 Počátek a konec sebeobrané situace

Problém počátku a konce sebeobrané situace je další z těch, které naší justici činí nepředstavitelné problémy. Výsledkem pak bývá rozhodnutí, nad kterým občan obdařený „zdravým selským rozumem“ kroučí nevěřičně hlavou a toho, který měl tu smůlu, že se útočnickovi ubránil, posílá na řadu let do vězení za zabití nebo vraždu – nejednal totiž dle soudu v mezích nutné obrany, neboť – dle soudu – se již o nutnou obranu nejednalo.

Onen problém vyplývá z výkladu (podtrženého textu) prvního odstavce ust. § 29 trestního zákoníku:

Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útokem na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

Tuto problematiku lze demonstrovat na jednom příkladu,²³⁴ nazvaném „příběh s dělem“.

Skupina cizinců před pražský nebo bratislavský hrad přitáhne dělo a začne jej

²³⁰ NÁCHODSKÝ, Zdeněk. *Učebnice sebeobran pro každého*, str. 318.

²³¹ NÁCHODSKÝ, Zdeněk. *Nebojte se bránit*, str. 20.

²³² Srov. *Portal.justice.cz* [online].

²³³ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 1028.

²³⁴ Srov. NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 38.

připravovat ke střelbě. Položme si otázku, jak lze situaci čelit? Jako absurdní se jeví snaha zachytit nebo odrazit vystřelený granát. Lepší by jistě bylo pokusit se diplomatickým jednáním zajistit, aby taková situace byla co nejméně pravděpodobná.

Jaké jsou překážky takového úsilí? Je to to, co usnadňuje darebákům útok na slušného člověka, totiž lidská hloupost a naivita, kterou kolem sebe vyzařují pseudohumanisté, levicoví intelektuálové a špatní křesťané. Ve všech demokratických státech, napadených v první světové válce, pacifisté a levičáci velmi účinně blokovali přípravu k obraně před agresivním Německem.

Tito lidé se ze svého jednání nepoučili a stejně vehementně upravovali cestu pro hrůzu, kterou Evropě připravili nacisté, fašisté a komunisté. A i nedávno je bylo slyšet, když blábolili o tom, že Západ pošlapal suverenitu Iránu nebo lidská práva v této zemi a znemožňovali bránit se obyvatelům Bosny nebo Chorvatska proti srbské rozpínavosti.

Jaká by byla reakce těchto lidí v příběhu s dělem? Při dostatku času by protestovali proti bránění převozu děla do Prahy či Bratislavy s tím, že jsou takovým jednáním porušována lidská práva s ohledem na volný pohyb osob a věcí.

„Kdyby převozníci vztyčili nad dělem prapor poslední (před rájem) komunistické revoluce, našli by se laskavci, kteří by tvrdili, že nevědí, co je komunismus, a že řešení spočívá v láskyplném pochopení (co by je překročilo, by byl hon na čarodějnice nebo pravicový bolševismus). Lidé, kteří by namítali, že cizinci si nesmějí dovolit přivést dělo a začít je připravovat k palbě, by obvinili z xenofobie. Kdyby byli cizinci poněkud více opálení nebo by měli víc odstálé uši, než je u nás zvykem, tvrdili by navíc, že odpůrci dělostřelců jsou rasisté, a určitě by navrhovali ostrý zásah proti rasismu v našich zemích a levičáci v Praze by určitě k této souvislosti svolávali protestní pochod k parlamentu nebo alespoň protestní shromáždění v nějaké hospodě.

Co by tito lidé udělali, kdyby cizinci z děla skutečně vystřelili a zničili nenahraditelné kulturní památky? Začali by ječet, že vláda proti tomu nic nepodnikla a obvinili by ji, že přežili jsou deprivováni nedostatkem práce. Zkrátka dělali by vše pro to, aby byli v centru pozornosti, aby se o nich mluvilo a psalo. A kdyby i nakonec byli nuceni odpovídat na dotazy, jak to, že právě oni nejen že nic nepodnikli proti nastupujícímu zlu, ale naopak svou hloupostí činu napomáhali, začali by odvádět řeč jinam, vymlouvali by se na dobu, na to, že se mýlili všichni, že všichni jsou vinni, a za pár let by stejná sorta lidí tvrdila, že za nic nemohou, protože v inkriminované době teprve

*chodili do základní školy, nebo že jejich úmysly byly čisté a krásné.*²³⁵

K sebeobraně situaci je příběh s dělem analogií, neustále se opakující na našich ulicích. Defa může zabít nikoli dělo, ale např. úder pěstí.

V č. 22/1966 Sbírkky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR se píše: „...*nestačí však jen uchopení napadeného za oděv a zacloumání jím samo o sobě. Proto musí soud v každém konkrétním případě posoudit veškeré okolnosti případu a dovodit, zda jde o užití násilí směřujícího proti tělu napadeného.*“ A jaká je situace napadeného? Pokud by v následujícím okamžiku Ato Defa udeřil pěstí např. do obličeje a zabil by jej, výsledek soudního projednávání Defa nezajímá – je po smrti. Má-li se chovat tak, aby k tomu nedošlo, musel by se za 0,5-1 sekundu správně rozhodnout co udělat a učinit to; rychle, ve stresu, nepoučen jak se bránit a nepřipraven na náhle vzniklou situaci. Soud je na tom však zcela jinak. Bude rozhodovat na základě materiálů od vyšetřovatelů, v klidu, po konzultaci řady lidí a zcela bez zodpovědnosti za případně chybné rozhodnutí. Proto, „...*pokud neznámý člověk uchopí Defa na ulici z ničeho nic za límec, mělo by to být považováno za situaci sebeobranou vždy.*“²³⁶ Do uvedené situace dostal Defa svou činností Ato, proto **by měl být Defo za jakýkoli důsledek – vzniklý pro Ata sindefendologicky správným řešením této situace, beztrestný.** V opačném případě je Defo postaven do situace příběhu s dělem – do její závěrečné fáze, kdy granát letí na cíl.

Pokud se má Defo chovat v rámci třetího postulátu sebeobrany, nemůže počítat s tím, že Ato uhodit neumí, že se netrefí, atd. Je třeba vždy počítat s nejhorsším, jde totiž o zdraví nebo život. Ještě v horší – z hlediska možných následků při soudním projednávání – na tom bude Defo tehdy, když se Atovi ohrožujícího jej nožem ubrání výstřelem z pistole. Zde bude soud opět posuzovat to, že **intensita jeho akce** není v poměru s intenzitou útoku, resp. že tento útok vůbec nenastal. Jevově vzato to je pravda. A zde opět narážíme na **problém druhů identifikací.**

Kvazisignální subjekt nechápe, že útok již dávno začal a trval a pouze Defův výstřel zabránil jeho zranění nebo zabití. V případě, že Ato udeří Defa (jde o nespravedlivé násilí)²³⁷ a náhodou se nic nestane, pokud se taková situace bude soudně vůbec projednávat, soud nejspíše usoudí, že se **nic nestalo.** Pokud při řešení sebeobraně situace udeří Defo Ata (jde o spravedlivé násilí) a způsobí mu náhodou zranění, bude to soud hodnotit v Defův neprospěch. **Hodnotí každé násilí stejně,**

²³⁵ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 672.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Opět je třeba připomenout, že Defo je vždy ten, kdo má zvítězit, neboť hájí eticky a společensky závažné hodnoty. Naproti tomu Ato je vždy ten, kdo má být poražen, neboť tyto hodnoty ohrožuje.

nerozlišuje tedy násilí spravedlivé od nespravedlivého. Pokud by se navíc zjistilo, že v prvním případě byl Defo klidný a Ato – který jej udeřil – byl v afektu, bude to soud pravděpodobně považovat za polehčující okolnost. Naopak ve druhém případě, kdy by klidný Defo řešil sebeobrannou situaci tak, že by útočícího Ata srazil pěstí, by soud byl pravděpodobně podrážděn a pokud by navíc vyšlo najevo, že tento klidný Defo se řadu let věnuje sebeobraně případně nějakému úpolovému sportu, bude Defův další osud nezáviděníhodný.

Jaký je tedy správný pohled na výše nastíněnou situaci?

„Nejprve je třeba zvážit, zda cíl, pro který byl boj veden, opravňoval Defa použít krajních forem násilí, tedy jinak řečeno, zda šlo skutečně o sebeobrannou situaci. Jestliže ano, pak – pokud jde o samotné řešení této situace – je-li toto řešení ze sindefendologického hlediska správné, Defo by měl být beztrestný. Zde je třeba tedy uvažovat ne jaká škoda Defa potkala (to je kvazisignální přístup k řešení), ale jaká mu z nespravedlivého násilí nebo jeho ohrožování tímto násilím hrozila (koncept multisignální). Proto nemůže jít o to, je-li Defo ozbrojen a Ato ne, či je-li Defo ozbrojen lépe než Ato. Řešení sebeobranné situace si nelze plést se sportovním utkáním, proto nelze na Defovi vyžadovat, aby se vzdal své případné výhody a bojoval se zločincem v podmínkách sportovního utkání; taková je totiž často tendence chápat vztah mezi intenzitou útoku a obrany. Je jistě snadno patrné, že jakékoli jiné posuzování této situace je v rozporu se zásadou č. 2.“²³⁸

Jak bylo vysvětleno v práci *Sebeobrana a její etické aspekty*, ne každá bojová situace, ve které se používá spravedlivé násilí je situace sebeobranná. Pokud by Defa uchopil za límec Ato, kterého Defo zná a ví, že se jedná o prudší povahu, která se poté, co nával rozčilení opadne, omluví a dále již násilí nepoužije, nebude řešit takovou situaci použitím krajních forem násilí. Nejednalo by se o situaci sebeobrannou, ale o **situaci sebeochrannou**, ve které se používá sice také násilí, ale ne jeho krajní formy.

Tím však rozdíl mezi situací sebeobrannou a sebeochrannou nekončí. Tyto situace se liší po všech stránkách, jak v oblasti technické, tak taktické i mentální. Bojové prostředky používané v sebeobranné situaci jsou v situaci sebeochranné zcela nepřijatelné. V ní se uplatní např. „prvá přídrž“,²³⁹ o níž bylo pojednáno v práci *Sebeobrana a její etické aspekty*. Po taktické stránce je řešení také zcela odlišné. V sebeobranné situaci – ve střetném boji bez použití zbraní – se od protivníka udržuje

²³⁸ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 42.

²³⁹ Srov. NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Prvá přídrž: Unua perbraka blokado*.

tak velká vzdálenost, aby Ato musel před svým útokem k Defovi vykročit (nebo se jinak přiblížit). V sebeochranné situaci však Defo může někdy stát až těsně u Ata. **Zde jej chrání typ situace.**

Opět je třeba upozornit na esenciální rozdíl mezi střetnutím pojímaným výše uvedeným způsobem a tím, jak jej řeší if-koncepce sebeobrany.

Problém začátku a trvání sebeobranné situace byl již zmíněn. Další problém však činí to, **kdy sebeobranná situace končí.** Končí tehdy, „...*kdy Ato v boji nemůže pokračovat, nebo kdy od pokračování ve své činnosti sám upustí.*“²⁴⁰

Pokud Defo Atovi překopne holeň, tak pokud nemá zbraň a Defo se k němu neopatrně nepřiblíží, ohrozit jej již nemůže. Pokud však Defo uskočí před Atovým bodem nožem, mohl by soud Defův následný úder, kterým by Ata srazil, považovat za vybočení z mezí nutné obrany – v pojetí soudu by totiž neúspěšným bodem Ata útok již skončil. Samotný fakt, že se Atovi útok bodem nože nedařil, neznamená, že se následně nepokusí jej nezopakovat po prodlevě, jež nastává v jeho schopnosti reagovat v důsledku právě provedené tvrdé akce – obvykle za cca 1–2 sekundy. Pokud by Defo v této době neprovedl svou útočnou akci, která Ata vyřadí z boje, choval by se v rozporu s 3. postulátem sebeobrany a kdo by mu takové jednání upíral, nedodržel by zásadu č. 2 a ve svém důsledku nadržoval zločincům.

Složitější případ je, kdy si Ato – po **zdánlivém přerušení boje** – jde opatřit lepší zbraň nebo pro posilu. V takovém případě střetnutí dále trvá a počínání Defa, který by Ata vyřadil během této doby z boje, není možné považovat za pomstu, ale jako řádné řešení sebeobranné situace.

O tom, kdy sebeobranná situace začíná již bylo na příkladu pojednáno. V souvislosti s mezným určením konce sebeobranné situace, které na předchozích řádcích bylo provedeno, je třeba takto vymezit i onen začátek sebeobranné situace.

Sebeobranná situace začíná v okamžiku, kdy se Ato pro svůj útok rozhodl. To je ona mez. V praxi je pak taková skutečnost obtížně identifikovatelná. Nicméně pro pochopení jak určit mez je tento příklad ilustrativní. Pokud by tedy Defo byl schopen identifikaci vzniklé sebeobranné situace provést již v tomto okamžiku, je třeba, aby podle toho dále jednal.

Situace, kdy muž v obleku zavítá do restaurace, povečeří a při placení si nechá zavolat majitele restaurace, kterému kultivovaně sdělí, že pokud např. nezaplatí určený

²⁴⁰ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 674.

obnos peněz, jeho podnik vyhoří a celá jeho rodina bude povražděna, nejsou neznámé. Takový člověk a celá jeho rodina jsou v sebeobraně situaci. Předpokládejme, že vyřešit takovou situaci by dotyčný dokázal sindefendologicky správně. Zbývá však ještě vyřešit **postsebeobranou situaci**, kdy „transakční náklady“²⁴¹ budou s největší pravděpodobností obrovské – a to i v zemích, kde orgány činné v trestním řízení přistupují k problému nutné obrany daleko realističtěji než v zemích našich. Jak bude Defo schopen obhájit, že byl v sebeobraně situaci? Tato „blokace“ může být v praxi tak velká, že Defo z uvedeného důvodu často čeká až na okamžik, kdy Ato skutečně – po jevové stránce – zaútočí. Pokud to však Ato provede dobře – útočit může za osobu, která byla Defem jako Ato identifikována, úplně jiná osoba, může využít přepad ze zálohy či situační přepad, atd. – naděje na Defovo vítězství je v takovém případě mizivá. Že při tom Defo porušil vše, co z taktiky sebeobrany MS-1 plyne – zejména pak 3. postulát sebeobrany – snad ani není nutné dodávat.

6.3 Problém času v sebeobraně situaci

V této práci bylo ukázáno, jak je otázka času, který má Defo na řešení sebeobraně situace, zásadní. Bylo uvedeno, že k tomuto účelu ve střetném boji (ve snadno průchozím terénu) Defo udržuje od Ata (obvykle) bezpečnou vzdálenost. Tato vzdálenost se však nedá určit – jak si někteří autoři publikací o sebeobraně vycházející z if-koncepce naivně myslí – údajem v metrech. Proč? Tato bezpečná vzdálenost závisí na spoustě okolností. Předně na druhu útočného prostředku, který Ato pravděpodobně použije. Protože některé zbraně lze použít i ze skrytého držení, musí Defo předpokládat, že pokud má Ato jednu paži ukrytu např. na nohou, drží v ní nůž, hůlku či jinou obdobnou zbraň. *„Identifikace sebeobraně situace trvá i mistrovi sebeobrany MS-1 několik vteřin. Když k tomu připočítáme ještě čas na jeho přípravu k řešení sebeobraně situace, vidíme, že je-li napaden náhle, a má-li se chovat v souladu se 3. postulátem, musí situaci okamžitě řešit jako sebeobranou, na víc nemá čas. Toto mu upírat znamená nadržovat darebákům.“*²⁴²

Snaha lidí prodloužit si interval potřebný k identifikaci druhu bojové situace je prastará. Ustanovení § 29 o nutné obraně má v této souvislosti jeden nedostatek. Není v něm vymezeno, jaké cíle může Defo hájit za použití krajních forem násilí. V úvahách

²⁴¹ Vše, co Defo „zaplatí“ v souvislosti s řešením vzniklé situace – čas, peníze, život ve vězení, atd. – slovně používal Ing. Špička.

²⁴² NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 41.

plynoucích ze sindefendologie se pro takové cíle stanovila nejzazší mez, obrana vlastního života nebo zdraví. Jsou to však cíle z nouze, a byly tak stanovené proto, že se předpokládalo, že na těchto nejzazších mezích se mohou shodnout všichni rozumní lidé. Potíž je ale v tom, že většina populace **nebezpečnost situace posuzuje kvazisignálně** – na základě toho, co se skutečně stalo – na rozdíl od multisignálního posouzení – toho, **co se stát může** –, a že nerozlišuje **násilí spravedlivé od nespravedlivého**. „*Má-li existovat lidská společnost jako společenství, které stojí za zachování, nesmí být ustrašenou masou lidí, kteří se musejí bát, zda nějakého primitiva nebo psychopata právě nenapadne je terorizovat. A pak je třeba zákonem postavit jasnou mez tomu, co si smí primitiv nanejvýš ještě dovolit.*“²⁴³

Pokud do tramvaje, ve které Defo cestuje, přistoupí Ato s nožem v ruce a začne mu odřezávat knoflíky od saka, pak se z hlediska sindefendologického jedná o sebeobranou situaci bez jakýchkoli pochybností. Zde je zapotřebí okamžitě zasáhnout např. tvrdým úderem, obdobně jako v situaci, kdy se k Defovi přes upozornění snaží přiblížit cizí osoba pod výpadovou vzdálenost. I toto by mělo být považováno za počátek sebeobrané situace.

S tím však pseudohumanista nemusí souhlasit. To, že např. následný řez nožem může směřovat (místo ke knoflíku na saku) proti krku Defa, bude takový člověk odmítat s tím, že nejspíš neměl špatný úmysl, je třeba se jej snažit pochopit, že byl asi něčím frustrován, že je třeba znát jeho rodinné podmínky, být víc tolerantní, že náš příkaz víc se nepřibližovat je omezováním jeho osobní svobody či ponižováním jeho lidské důstojnosti, a požadavkem nedržet nůž by byl diskriminován atd.

6.4 Použití KRPZ v sebeobraně

„*Nelze pochybovat o tom, že útok hrozbou KRPZ je nepochybně nejmírnějším způsobem řešení sebeobraných situací, přesto právě tato věc u nás narazila po roce 1990 na rozhodný odpor nepřátel slušných lidí (= levicovní intelektuálové, pseudohumanisté, pacifisté atd.).*“²⁴⁴

Střelná zbraň – narozdíl od boje bez zbraně a částečně i se zbraní chladnou – má tu výhodu, že ji lze použít k **útoku hrozbou**. Pak záleží pouze na Atovi, zda Defovy výzvy uposlechne – pak bude předán policii – nebo bude ve své činnosti pokračovat – a pak jej Defo zbaví jeho role výstřelem.

²⁴³ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Sindefendologie a zákon*, str. 42.

²⁴⁴ KOPEČNÝ, Roman. *Sebeobrana a její etické aspekty*, str. 28.

6.4.1 Příběh z Uherského Brodu

Ve výše citované práci byly podrobně popsány mýty, které jsou kolem vlastnění, nošení a použití KRPZ šířeny jejich odpůrci. V nedávné době byly v souvislosti s případem střelby z Uherského Brodu znovu „exhumovány“ názory na některých těchto mýtech postavené, zejména na

mýtu č. 4 – psychotesty umožní značně snížit pravděpodobnost, že se KRPZ dostanou do nepovolných rukou,

mýtu č. 5 – bezpečí občanů má zajišťovat policie, proto občan ke své obraně KRPZ nepotřebuje.

Na všech deset mýtů bylo v citované práci náležitě reagováno a bylo dokázáno, že se ve všech případech jedná pouze **o mýtus, tedy o fikci**.

Na případu z Uherského Brodu se teď pokusím demonstrovat, u mýtu č. 4 a 5, jeho fiktivnost a co z ní plyne.

Případ bude posuzován jako modelový,²⁴⁵ bez ohledu na to, zda se případ stal přesně, jak je uvedeno, stát se tak mohl.

Do restaurace, kde obědvali místní obyvatelé, vstoupil starší muž a bez jakékoli komunikace s okolím začal střílet z donesených KRPZ. Hlídka místní policie byla na místě poměrně brzy, neodvážila se však zasáhnout a čekala před restaurací na posily. Po příjezdu posil bylo rozhodnuto, že se vyčká na příjezd zásahové jednotky. Teprve zásahová jednotka – téměř po dvou hodinách od zahájení střelby útočником – do objektu vnikla a našla zde již jen devět mrtvých – včetně útočnika.

K mýtu, že bylo ukázáno, **že bezpečí občanů má zajišťovat policie, proto občan ke své obraně KRPZ nepotřebuje**, bylo uvedeno, že „*tato figura sofismatu (petitio principii) zakládá své tvrzení v tom, co by se teprve mělo dokázat. Je triviální skutečností, že policie nemůže být fyzicky přítomna všem možným situacím nutné obrany. Nelze též počítat s tím, že v případech legální sebeobrany bude umět policie vždy postupovat s potřebnou dovedností technickou, taktickou a psychickou, neboť její výcvik to (většinou nikoli z její viny) zatím zejména v náročnějších situacích v úplnosti nedovoluje.*“²⁴⁶

²⁴⁵ Průběh případu bude složen z dostupných kusých informací a zjednodušen tak, aby zůstalo to podstatné, co je pro jeho komentování důležité.

²⁴⁶ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. Deset mýtů o palných zbraních v sebeobraně. *Sřecká revue*. č. 8, s. 52–54.

Uvedený konkrétní případ názorně ukázal, jak to se zajištěním bezpečí občanů ze strany policie v naší zemi je. Policie celou situaci „monitorovala“, k zásahu se neodhodlala a dala útočnickovi téměř dvě hodiny k tomu, aby mohl svůj záměr realizovat. Policie tedy na místě „fyzicky přítomna“ byla, a přesto se občané nedočkali žádné pomoci z její strany.

Ozbrojený občan, odhodlaný hájit život svůj i svých spoluobčanů, který by byl v místě přítomen, mohl být jedinou šancí, kterou přítomní měli. Občané, kteří se v tomto případě na policii spoléhali – a nestačili z místa utéci – byli odvezeni pohřební službou. Při takové profesní a morální úrovni naší policie je vyzbrojování slušných občanů, kteří splní přísné podmínky pro vydání zbrojního průkazu, zbraň mít chtějí, a jsou schopní a odhodlaní se nespravedlivému násilí bránit se zbraní v ruce, žádoucí. Pokud by totiž v oné restauraci byl přítomen ozbrojený občan s duší bojovníka, nemuselo být mrtvých devět, možná by zemřel pouze jeden – útočník. Z uvedeného je tedy patrné, že přesně opačné snahy – než ztížit či znemožnit slušným občanům vlastnit KRPZ – mohou zabránit řádění podobných psychopatů. Pokud by snad tato prostá úvaha nebyla pro někoho dostatečně přesvědčující, existuje řada případů ze světa, kdy i ozbrojený „laik“²⁴⁷ dokázal útočníka zneškodnit. A pokud se mu jej zneškodnit nepodařilo, svým zásahem **vázal útočnickovu pozornost** na sebe – zpracovatelská kapacita jeho mysli byla částečně či zcela vytížena interakcí s obráncem – a zabránil tak většímu počtu obětí. A navíc je třeba si uvědomit, že už to, že každý potenciální útočník může předpokládat, že pravděpodobnost, že narazí na ozbrojeného občana, není zanedbatelná, působí **preventivně**. Nebývá totiž zvykem, že by útočníci svá přepadení realizovali v místech, kde je evidentní, že přítomní jsou ozbrojeni. Neútočí na policejních stanicích, v kasárnách, atd. Naopak, vybírají si místa, kde je nošení zbraní zakázáno – v USA např. ve školách.

Většina politiků i policejních důstojníků se však opět vyjadřovala v tom smyslu, že „je třeba zpřísnit požadavky na držitele zbrojních průkazů, **zavést psychotesty**, atd.“

Vycházeli při tom ze skutečnosti, že útočník k masakru použil legálně držené zbraně.

*„Bylo již dříve ukázáno, že **psychotesty nemohou spolehlivě predikovat aktivaci agresivních sklonů v konkrétní situaci u konkrétního jedince**. Tvrdit opak je sofisma*

²⁴⁷ Zde je třeba upozornit, že řada „laiků“ má větší zkušenosti se střelbou z KRPZ než běžný příslušník PČR, který při omezených finančních prostředcích u našeho policejního sboru absolvuje střelby pouze výjimečně. Naproti tomu „laik“, který si náklady na střelby hraje ze svého a o zbraně se zajímá, investuje nemalé finanční prostředky často i do zvyšování svých střeleckých schopností.

saltus in probando (skok v důkaze), zamlčující (více či méně zde ovšem nevědomě) skutečnosti jemu odporující. Tyto skutečnosti jsou tři, jak plyne z následujícího stručného nástinu epistemologické analýzy vypovídací schopnosti psychotestů o řešení sebeobránných situací:

a) *Situace psychotestu nemůže být relevantním modelem situace sebeobránné, neboť mysl lidí bez mentální průpravy je v sebeobránné situaci dynamogenisována těžce nerovnovážnými (asonomními) emočními aktivitami, a mysl utvářená mentální přípravou (tj. s minimálně 10 až 20 let trvající kontemplativní praxí pod pravým vedením) nemůže být psychotesty, nutně konstruovanými na podkladě experimentů či empirie s lidmi bez mentální průpravy, vůbec popsitelná*

b) *Nerovnovážné aktivity mysli jedince v sebeobránné situaci nemohou být relevantně modelovány psychotestem i proto, že ten je nutně obecnina; už Aristoteles věděl, že věda o jednotlivinách je nemožná.*

c) *Nerovnovážné i rovnovážné aktivity jednotlivce nemohou být relevantně modelovány psychotestem i proto, že to nejsou jednoduše lokality, nemají umístění, narozdíl od smyslových entit (sensibilií), s nimiž psychotest nutně pracuje; jsou to totiž inteligibilia nebo i transcendelia, obsahy duchové nebo i duchovní, vůči nimž ona sensibilia jsou slepá.²⁴⁸*

Krátce před událostí se stal jiný případ, který byl případem z Brodu zastíněn. V něm městský policista střílel z KRPZ – údajně po psovi – ale zastřelil mladíka. I z tohoto případu je patrné, jaká je vypovídací hodnota psychotestů, které musel ten – kdo byl u policie – jistě opakovaně splnit.

6.4.2 Příběh důchodkyně

Na tomto místě nás bude zajímat modelový příběh, který před řadou let přinesly sdělovací prostředky: „...důchodkyně, která se vrátila dopoledne z nákupu, přistihla doma lupiče, který se snažil utéct oknem. Důchodkyně na něj duchapřítomně namířila revolver po svém nebožtíkovi manželovi. „Klid, babi, já vám nic neudělám, když mě necháte odejít,“ uklidňoval ji zločinec, kterému se nepodařilo otevřít dveře na balkón a tak se s ukradenými věcmi pomalu sunul ke dveřím. Ve chvíli, kdy se k ženě přiblížil, zmáčkla revolver a vystřelila. Muž na ni šokovaně hleděl. Penzistka zmáčkla spoušť ještě jednou. Tentokrát ho trefila. Sousedí, kteří zaslechli střelbu, zavolali policii.

²⁴⁸ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. Deset mýtů o palných zbraních v sebeobraně. *Sřecká revue*. č. 8, s. 52–54.

Ta těžce postřeleného zločince nechala odvézt do nemocnice. ²⁴⁹

Protože se lupič snažil s důchodkyní dohodnout, bezprostředně ji dle mínění soudu neohrožoval. Ukradl jí cennosti v hodnotě asi 80.000 Kčs, a přesto, že porušil její domovní svobodu, kvalifikoval soud střelbu dotyčné jako ublížení na zdraví z nedbalosti. Uvedená škoda prý nebyla tak velká, aby kvůli ní musela riskovat lidský život, i když se jednalo o zločince.

„Něco jiného by bylo, kdyby jí třeba řekl: „Heleď, babi, dej sem tu bouchačku, nebo bude zle.“ A pak se k ní snažil dejme tomu přiblížit. To už by mohla považovat za hrozbu. Nebo pokud by se sám pokusil vytasit zbraň. Nemluvě o tom, kdyby ji chtěl napadnout, případně napadl. Pak by střelba byla naprosto na místě. ²⁵⁰

Podrobný sindefendologický rozbor možností obyvatele bytu ozbrojeného KRPZ, který přistihne bytového lupiče, výrazně přesahuje svým rozsahem rámec této práce. Proto jen v krátkosti. Když lupič viděl, že je ohrožován střelnou zbraní, měl dvě krajní – mezní – možnosti. Buď se pokusí ženu zabít, aby jej nemohla následně identifikovat. Za tím účelem by ji musel nějak přesvědčit, aby jej nechala se k němu přiblížit na vhodnou vzdálenost. Nemohl riskovat, že i kdyby se mu kolem ženy podařilo projít, dotyčná spustí křik a někoho přivolá. Druhou možností bylo, že lupič počká na příjezd policie, kterou žena zavolá. I kdyby lupič o zabití ženy přímo neuvažoval, mohl však ženu zabít v důsledku rozčilení.

Argumentace soudu, že žena nebyla ohrožena, protože dotyčný (zločinec) prohlásil, „že jí nic neudělá“, tudíž že nebyla ohrožena, je zcela absurdní a připomíná jednání velmi prostomyslného a nedovzdělaného člověka, kterým by soudce být neměl.

Kdyby žena rozuměla sebeobraně, věděla by – jak zde bylo dříve ukázáno – že na dosah paže záleží již jen na lupiči – pokud zaútočí – zda přežije (úhoz rukou stihne lupič provést za dobu kratší, než je prostá reakční doba, natož pak aktuální reakční doba v dané situaci). A o tom, zda zaútočí či nikoli rozhoduje on sám. A důvody k tomu má – jak bylo výše uvedeno – dostatečně pádné. Pokud by se stará paní rozhodla, že lupiče přece jen pustí, musela by ustoupit na takovou vzdálenost, na níž by se mohli vyhnout, aby měla na reagování 1–2 s, pokud nechtěla, aby její život byl ohrožen. Navíc už samotná odpověď na slova lupiče by jí prodloužila značným způsobem reakční dobu. ²⁵¹

²⁴⁹ VESELÝ, P. Ozbrojíte se? *Mladý svět*. XXXV, č. 1.

²⁵⁰ Tamtéž.

²⁵¹ Srov. NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Příběh důchodkyně a možnosti jeho řešení ze sindefendologického hlediska* – u mladého člověka to v laboratorních podmínkách činí 0,5–1 s, a je-li rozčilen, může být tento interval podstatně delší, u starého člověka nejspíš delší bude.

Mladý člověk za 1–2 s lehkou překoná vzdálenost několika metrů. Proto pokud by si chtěla žena zachovat bezpečí, nesměla by jej k sobě pustit blíže než na 3 až 4 m, což v místnosti nebude snadné.

A jak je to z etického pohledu? Věřit člověku, který je „na cti zmařený“,²⁵² nelze. Propuštění lupiče by znamenalo napomáhat mu, a tímto požadavkem soud lupiči evidentně stranil. Pokud měl soud zato, že škoda, kterou lupič staré paní způsobil, *nebyla tak velká, aby kvůli ní musela riskovat lidský život,...* také svědčí o nepochopení. Protože život riskoval lupič, nikoli stará paní – ta by riskovala svůj, pokud by nechala lupiče projít vedle sebe. Soud navíc argumentoval výší částky, kterou považoval za nevelkou. Pokud pomineme, že 80.000 Kčs mohla být hodnota celého majetku důchodkyně, „...*jaká částka je podle tohoto povedeného soudu rovna ceně lidského života? My odpovídáme: žádná. To však není důvod k ochraně lupičů, nýbrž slušných lidí; lupič se totiž rozhodl sám jednat závadným způsobem, měl by tedy také nést důsledky svého činu (viz zásada č. 2).*“²⁵³ Zdůvodněním tohoto rozsudku lupiči získali důležitou informaci, že loupež do určité částky je bezpečná – slušný občan se bránit nebude z obavy z následného poškození soudem. Soud by ale měl – z důvodu právní jistoty lupičů – veřejně vyhlásit, o jakou částku jde, aby se mladí zločinci v problematice lépe zorientovali, a zároveň by je měl upozornit, že je třeba si dát pozor na to, aby se náhodou nedopustili vyhrožování, což by soud již mohl hodnotit jako jednání nepřipustné.

6.4.3 Příběh z Oklahomy

Před časem vzbudil pozornost také příběh mladé matky z Oklahomy. Posouzení místními úřady je vzhledem k běžnému posuzování sebeobrany, resp. nutné obrany, od stavu v naší zemi tak odlišné, že je vhodné jej zde zmínit.

Vždy, když se autoři²⁵⁴ sebeobrany vycházející ze sindefendologie vyjadřovali ke konkrétnímu případu, který se udál, a oni považovali za vhodné jej komentovat, upozorňovali na to, že takový případ chápou jako modelovou situaci, nic víc.

Informace o konkrétním případě bývají dostupné pouze ze sdělovacích prostředků, případně z navazujících diskusních pořadů, také, a hlavně, není podstatné, jak se konkrétní případ stal, důležité je, že se tak stát mohl.

²⁵² Výstižný výraz našich předků.

²⁵³ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 679.

²⁵⁴ Ing. Ivan Špička a Ing. Jindřich Novák.

Mladá matka se na Silvestra obrátila na tísňovou linku s žádostí o pomoc. Do domu se jí dobývali dva muži – tloukli do dveří. Operátorce tísňové linky položila otázku: „*Mám v ruce dvě zbraně. Je to OK střelit ho, když vlez do dveří?*“²⁵⁵ ptala se operátorky, která odpověděla: „*Musíte udělat cokoliv, abyste se ochránila. Nemůžu vám říct, že to můžete udělat, ale dělejte to, co musíte, abyste ochránila vaše dítě.*“²⁵⁶

Mladá matka odnesla děcko do ložnice a zablokovala zevnitř dveře přistrčeným gaučem. Když pak jeden z lupičů vyrazil dveře, vystřelila.

Lupič byl posléze s loveckým nožem v ruce nalezen policií mrtvý mezi gaučem a dveřmi.

Žena se na svůj věk 18 let zachovala překvapivě rozumně. Jak vyplývá z dalších zveřejněných informací:

- 1) žena nebyla prokuraturou obviněna z žádného trestného činu,
- 2) druhý z lupičů byl obviněn z vraždy.

Co říci k uvedeným skutečnostem?

K bodu č. 1 – **žena nebyla prokuraturou obviněna z žádného trestného činu** – je třeba konstatovat, že v naší zemi by s největší pravděpodobností byla žena obviněna, a dost možná i v následném soudním procesu odsouzena. Možná sice ne z vraždy, ale ze zabití – v tom lepším případě ze zabití z nedbalosti. Pravděpodobně by se posuzovalo to, zda obrana střelnou zbraní byla „přiměřená způsobu útoku“. Je s podivem, že i ve vyjádření čelných představitelů naší justice se objevuje formulace „obrana byla nepřiměřená“. Přitom současné znění **ust. § 29 trestního zákoníku** zní (a to již mnoho let – protože toto znění bylo stejné i v době, kdy se jednalo o ust. § 13 trestního zákona) takto:

- (1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.
- (2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana **zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku**.

Obrana tedy může být nepřiměřená způsobu útoku. Může být **dokonce** i zjevně nepřiměřená způsobu útoku nebo zcela nepřiměřená způsobu útoku. Pouze nesmí být

²⁵⁵ POLOCHOVÁ, Iveta. *Smím střelit lupiče? ptala se Američanka operátorky a pak stiskla spoušť* [online].

²⁵⁶ Tamtéž.

zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Naše státní zástupkyně a soudkyně, případně jejich kolegové, však toto letité znění ustanovení o nutné obraně **stále** nehodlají vzít na vědomí.

Článek, který se snažil odpovědět na to, jak by situace takové ženy vypadala v naší zemi, příliš optimisticky také nevyzněl. „*Nemyslím, že ten na druhé straně tísňové linky by byl schopen dát nějakou závaznou odpověď. Protože ten, kdo se ptá, situaci podává subjektivně. Já bych si na místě toho operátora netroufl říct – ano, střílejte,*“²⁵⁷ uvedl právník a bývalý policejní vyšetřovatel Josef Doucha. A pokračuje (dle uvedeného článku): „*Pokud by podmínky nutné obrany byly splněny, žena by ani u nás nemusela být stíhána, nebo by byla posléze zproštěna obžaloby, domnívá se Doucha. Podle českého trestního zákoníku nejde o nutnou obranu tehdy, pokud byla **obrana zjevně nepřiměřená způsobu útoku.***“²⁵⁸

Je-li citace dotyčného vyšetřovatele přesná, pak ani on nezaregistroval, že obrana může být „zjevně nepřiměřená“, nesmí být pouze „zcela zjevně nepřiměřená“. Člověk neznalý obvyklého přístupu našich právníků k legislativním formulacím může snadno nabýt dojmu, že „věc je přece jasná“, a proč se zabývat „slovíčkařením“, zda „zcela nepřiměřená“ nebo „zcela zjevně nepřiměřená“. Takový člověk má velké štěstí, že jej náš právní systém zatím nejspíš ještě nikdy „neseMLE“.

Zkušenosti některých občanů, které soud – obvykle v některém z odvolacích řízení – a v tom nejlepším případě po několika letech – zprostil obvinění ze zabití či vraždy, když došel nakonec k závěru, že se v jejich případě skutečně jednalo o nutnou obranu, jsou slovně nepřenosné. O tom by však byla práce na jiné téma pro školu jiného zaměření.

Advokát Jan Černý by kauzu posoudil stejně jako americká prokuratura, dle něj to byla jasná nutná obrana. V dalším hodnocení je však realistický: „*V Česku by se mladá matka podle něj obvinění ani tak nejspíš nevyhnula, soud by ji však zřejmě osvobodil (...) kdo se brání a útočnicka těžce zraní nebo dokonce usmrtí, **si většinou do zprošťujícího rozsudku odtrpí své.***“²⁵⁹

Vraťme se však k bodu č. 2 – **druhý lupič byl obviněn z vraždy.**

Toto konstatování působí na mysl formovanou postmoderními představami o pravdě a spravedlnosti jako blesk z čistého nebe. Člověk nejprve nechápe...

²⁵⁷ WERNER, Lukáš. *Střílet na lupiče, nebo ne? Tísňová linka v Česku neporadí* [online].

²⁵⁸ Tamtéž.

²⁵⁹ Tamtéž.

Na pomoc však spěchá vysvětlení v článku, které uvádí, že místní prokurátor James Walters „...z vraždy prvního stupně kvůli trestnému činu obvinil komplice mrtvého násilníka, devětadvacetiletého Dustina Louise Stewarta.“²⁶⁰ A vysvětluje, že „...i když to nebyl on, kdo stisk spoušť,“²⁶¹ obvinil z vraždy ho „...umožňuje specifické americké právo, protože když někdo zemře během některých zločinů, jako je například vloupání, pachatelé toho trestného činu (vloupání) mohou být za smrt člověka zodpovědní.“²⁶²

Pro toho, kdo zná naši problematiku „postsebeobranné“ situace, která je – eufemisticky řečeno – velmi neuspokojivá, musí být výše uvedené „rajskou hudbou“. V té zemi vítězí rozum, a to není dnes vůbec běžné.

Co k uvedenému případu říci z pohledu sindefendologie?

Jednalo se – pokud proběhl tak, jak je popsán – bez jakýchkoli pochyb o situaci sebeobrannou. V takovém případě je obránce oprávněn použít krajních forem násilí (to vyplývá z 1. postulátu sebeobrany). Druhý postulát sebeobrany byl splněn – bylo dosaženo vítězství za minimální cenu (obránce nebyl zraněn). A třetí postulát byl dodržen také – výsledek střetnutí závisel v maximální míře na činnosti obránce a nebyl závislý na činnosti útočníka.

To, že druhý lupič byl obviněn z vraždy je v pořádku. To odpovídá zcela tomu, co autoři prací ze sindefendologie vycházejících tvrdí již léta a plyne to z 3. postulátu reálně možné obrany.

„Postuláty reálně možné obrany:

I. Občan má právo se účinně bránit nespravedlivému násilí útočníka, jež ohrožuje jeho život a tělesnou nedotknutelnost, důstojnost, čest nebo majetek, nebo proti těmto újmám bránit či pomáhat bránit jiné občany.

II. Tuto obranu je oprávněn činit tak, aby riziko jeho újmy bylo při tom minimální.

III. Škodu, jež při této jeho činnosti nutně vznikla, musí nést útočník.²⁶³

²⁶⁰ POLOCHOVÁ, Iveta. *Smím střelit lupiče? ptala se Američanka operátorky a pak stiskla spoušť* [online].

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. Nutná obrana a její počátek. *Střelecká revue*. 2002, č. 2.

Naplnění těchto postulátů je však v našem právním prostředí věc jen těžko myslitelná. Jak je však vidět, v Oklahomě to justici problém nedělá, i když – s největší pravděpodobností – práce Špičky a Nováka, ve kterých byly tyto postuláty poprvé formulovány, ani nečetli.

7 Námitky proti sindefendologicky pojaté právní stránce řešení sebeobránných situací

Námitka, že pojetí právní stránky řešení sebeobránných situací s přihlédnutím k sindefendologickému aspektu této situace je, že umožňuje zavraždit nepohodlnou osobu a předstírat, že šlo o řešení sebeobránné situace.

Předně, jak plyne ze sindefendologie, ta rozlišuje občana slušného od darebáka a hájí ho před ním.

Za druhé, soud, pokud má soudit, musí být schopen toto rozlišení provést také. *„Neexistují takové universální principy mravní či právní, z nichž by bylo možno dedukovat správné mravní či právní řešení složitější situace. Toto řešení se neobejde bez mravní či právní syntézy in concreto, a tato syntéza vyžaduje nejen použití ony principy universální, nýbrž také alespoň nějakou schopnost identifikace hodnot mravních per connaturalitatem (skrze sourodost). A tato schopnost tkví v mysli; soudce, který měří spravedlnost jenom vnějšími mírami pozitivního práva na papíře, je dle našeho soudu vhodný spíše k vážení brambor než spravedlnosti.“*²⁶⁴

Pokud se někdo rozhodne vraždit, pak s ohledem na současné technické možnosti při dostatečné inteligenci vraždu provede. Před takovým rozhodnutím neochrání žádný zákon. Pokud nefunguje obava před dopadením, může zde chránit pouze „správné, jisté a bdělé svědomí.“²⁶⁵

Jak již zde bylo na několika místech uvedeno, zásadní je rozlišování násilí na spravedlivé a nespravedlivé. *„Hlasy, které se ozývají proti násilí v životě, jsou ovšem většinou velice hloupé, neboť neodlišují násilí spravedlivé od nespravedlivého, nebo to odlišovat – v souladu s ideou postmodernismu – odmítají. Pro tyto lidi je stejně špatné, zastřelí-li slušný občan v korektně řešené sebeobránné situaci zmetka, který ho napadl, nebo zavraždí-li nějaký darebák pro dvacetikorunu či jen tak stařenku, neboť prý spravedlnost nelze brát do svých rukou, to je prý špatné, o vině přece rozhodují soudy,*

²⁶⁴ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 680.

²⁶⁵ Tamtéž.

*a trest smrti byl u nás již zrušen. I to je nesmysl. Lidé musejí brát spravedlnost do svých rukou neustále neboli chovat se spravedlivě, tj. dát každému to, co mu patří. Darebák spravedlnost do svých rukou nebere, toho spravedlnost nezajímá a neřídí se jí. Bez rozlišování násilí spravedlivého od nespravedlivého škodlivý vliv nespravedlivého násilí (...) eliminovat nelze.*²⁶⁶

²⁶⁶ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 501.

Závěr

Práce navázala na práci bakalářskou *Sebeobrana a její etické aspekty*, a rozpracovala její závěry, že „**sebeobrana je věcně možná, mravně povinná a měla by být ve společnosti právně přípustná**“.

Protože je význam pojmu „násilí“ v současné době posunut²⁶⁷ proti významu původnímu (a osvědčenému), zabývala se tato práce problematikou násilí v různých oblastech života člověka. Ukázala, že **násilí** je třeba zásadně dělit na **spravedlivé** a **nespravedlivé**, přičemž násilí nespravedlivé je třeba rázně odmítat. Bez násilí spravedlivého se však společenství, které se nechce propadnout do chaosu, neobejde.

Práce ukázala, jak se k použití spravedlivého násilí stavěli naši předkové, a to při jeho aplikaci v různých oblastech života společnosti.

Práce byla koncipována jako „cesta hledajícího“, který se v postmoderní společnosti snaží zorientovat mezi tím, co je mu nabízeno na jeho cestě od homo stultus přes homo quaerens k homo sapiens.

Tento hledající si nutně klade otázku: „*Že by člověk moudrý jako druh již vyhynul? Či existoval snad někdy vůbec? Nebo se na světě vynořuje člověk nový, který člověka moudrého vytlačí na periferii dějin jako zastaralý typ auta, obdivuhodný člověk, jež nelze zotročit zákony logiky či úctou k pravdě nebo spravedlnosti, člověk vysoce citový, skvělý výkvět přírodního výběru a ženské nevychovy, postmoderní homo stultus?*“²⁶⁸

Práce konfrontuje vědecký přístup sindefendologie s přístupy instinktivisticko-fiktivními, na jejichž bázi jsou tzv. „**sebeobrany**“ vybudovány. Protože dnešní člověk není zvyklý na multisignální přístup a strukturálně-mezné myšlení, jsou důvody – proč tyto tzv. sebeobrany, úpolové sporty a klasické bojové soustavy – **nemohou být úspěšně použity k reálné obraně života a zdraví**, demonstrovány na údajích o časových bilancích obrany a útoku.

Do problematiky sindefendologie a z ní vycházející sebeobrany MS-1 je nahlédnuto pouze v míře, kterou umožnil rozsah a především zaměření této práce.

Na modelových příkladech z minulosti i doby nedávné jsou nastíněny problémy související s řešením sebeobraně situace nejen z hlediska **sindefendologického**, ale i **etického a právního**.

²⁶⁷ Násilí je „záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu“ (definice Světové zdravotnické organizace WHO).

²⁶⁸ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*, str. 536.

Protože právo musí nutně vycházet z etiky a etické hodnocení vždy předpokládá relevantní informace o tom, jaké jsou vůbec reálné možnosti člověka v dané situaci, nutně hodnocení etické i právní musí z těchto možností – které podá **sindefendologický rozbor situace** – vycházet.

Etickému hodnocení sebeobránných situací se ve společnosti prakticky žádný prostor nedává. Zbývá tedy hodnocení právní, které vychází z institutu tzv. „**nutné obrany**“. Jak práce ukázala, situace je v této oblasti značně tristní, **z reálných možností obránce nevychází** a ve svých důsledcích straní obvykle útočníkovi.

Z práce jasně vyplývá, že „...nemá-li být Defova nutná obrana, pokud při ní dojde k náhodnému zabití nebo vážnému poškození Ata (viz PDÚ), pro něho při následném soudním projednávání případu ruskou ruletou, je třeba, aby bylo jasně stanoveno předem, ne to, co Defo při své umírněné obraně nebo umírněné obraně toho, co mu zákon dovoluje nebo ukládá, učinit nesmí, nýbrž to, co k narušení Defova bezpečí nesmí činit nebo učinit Ato (tzv. **princip právního bezpečí**)...“²⁶⁹ Proto „...když se Defo snaží Atovu řádění zabránit účinným způsobem a umírněně (tj. činí-li Defo jen to, co je k odražení Atova útoku nebo zastavení jeho nezákonné činnosti nutné s přihlédnutím k riziku vážného poškození nebo zabití, jež Defovi při tom od Ata hrozí), je potom **každá jeho obrana přiměřená**. Pokud toto nebude přijato, soudy budou stále ospravedlňovat darebáckého Ata a trestat slušného Defa za to, že se choval jako řádný občan a muž, nebo za to, co neudělal.“²⁷⁰

Nebylo cílem práce – i s ohledem na její definovaný rozsah – zabývat se zde důvody, **proč situace je taková, jaká je**. Tyto důvody vycházejí z vlastní podstaty člověka, a k náhledu do této problematiky by bylo nutné se v potřebné míře seznámit s „poslední“ složkou pravé sebeobrany – mentální přípravou. Složkou pro řešení sebeobránné (i jakékoli jiné životní) situace nejdůležitější, která – pokud má být realizována a nemá zůstat pouze paměťovou stopou v mysli dotyčného – je tou neobtěžnější myslitelnou aktivitou člověka v jeho životě.

²⁶⁹ NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-I*, str. 1064.

²⁷⁰ Tamtéž.

Seznam literatury

- AKVINSKÝ, Tomáš. *Theologická summa*. Soukup P. Olomouc: Bohovědné učiliště Řádu dominikánského v Olomouci, 1938. ISBN neuvedeno.
- Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad*. 11. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2005, c1985., 1007, 283 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-858-1037-9.
- DOBO, S. F. *Základy jiu-jitsu*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1937.
- HOŘÍNEK, Zdeněk. *Duchovní dimenze divadla, aneb, Vertikální přesahy*. V tomto souboru vyd. 1. Editor Jan Dvořák. Praha: Pražská scéna, 2004, 199 s. Teatrologie, sv. 8. ISBN 80-861-0246-7.
- Katechismus katolické církve*. 2. dopl. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 793 s. ISBN 80-7192-473-3.
- Klasikové marxismu-leninismu o partyzánském boji*. Vyd. 2. Praha: Naše vojsko, 1951, 144 p. ISBN neuvedeno.
- KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktika analytická*. Helena Businská. Praha: Samcovo knihkupectví, 1946. 112 p. ISBN neuvedeno.
- Kongregace pro nauku víry, instr. *Donum vitae*, instr. 5, AAS 80 (1988). ISBN neuvedeno
- KOPEČNÝ, Roman. *Sebeobrana a její etické aspekty*. České Budějovice, 2010. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce T. Machula. ISBN neuvedeno.
- KRISTIÁN Z KOLDÍNA, Pavel. *Práva městská království českého a markrabství moravského: spolu s krátkou jich summou*. Vyd. 5. Editor Josef Jireček. V Praze: Nákladem Spolku českých právníků „Všehrd“, 1876, xxxii, 511 s. ISBN neuvedeno.
- LEBEDA, Adolf, Andrej. *Sebeobrana*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1984, 377 s. ISBN neuvedeno.
- NÁCHODSKÝ, Zdeněk. *Nebojte se bránit*. Vyd. 1. Praha: Armex, 2006, 336 s. ISBN 80-867-9543-8.
- NÁCHODSKÝ, Zdeněk. *Učebnice sebeobrany pro každého: [hwarangdo, judo, karate, kendo, aikido, kung-fu, sumo, sambo, muay thay]*. Vyd. 1. Praha: Victory, 1992, 358 s. ISBN 80-855-2301-9.

- Násilí*. Vyd. 1. Editor Fedor Gál. Praha: Egem, 1994, 143 s. Zde a nyní (Egem).
ISBN 80-853-9541-X.
- NOVÁK, Jan, Václav a Arne NOVÁK. *Přehledné dějiny literatury české od nejstarších dob až po naše dny*. 4. vyd. Olomouc: R. Promberger, 1936–39, 1804 s.
ISBN neuvedeno.
- NOVÁK, Jindřich. *Sebeobrana MS-1*. Vydání první. Praha: Alogodos, 2014, 1240 s.
ISBN 80-85317-28-1. dvoudílné.
- NOVÁK, Jindřich. Sindefendologie a její praktické důsledky. In: *Úpoly a sebeobrana: 18. – 19. září 2011*. České Budějovice: Katedra pohybových a sportovních aktivit fakulty zemědělské JU, nepublikováno. ISBN neuvedeno.
- NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. Deset mýtů o palných zbraních v sebeobraně. *Střelecká revue*. č. 8, s. 52–54. ISBN neuvedeno.
- NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. Nutná obrana a její počátek. *Střelecká revue*. 2002, č. 2.
- NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. *Prvá přídrž: Unua perbraka blokado*. Praha: Česká esperantská asociace, 1984, 41 s. ISBN neuvedeno.
- NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. Příběh důchodkyně a možnosti jeho řešení ze sindefendologického hlediska. In: *Krátké ruční palné zbraně v sebeobraně a zákon*. Praha: Alogodos, 1994. ISBN neuvedeno.
- NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. Sebeobrana křesťana. *Střelecká revue*. 1996.
ISBN neuvedeno.
- NOVÁK, Jindřich a Ivan ŠPIČKA. Sindefendologie a zákon. In: *Zborník vedeckých a odborných poznatkov zo seminára uskutočneného na A PZ SR dňa 16. 4. 1993: (Biomechanické, psychologické, právne a metodické aspekty rešenia konfliktných situácií) v Bratislave*. Bratislava: Vydala katedra služobnej a telesnej prípravy Akadémie PZ SR Bratislava, 1993, s. 20–51. ISBN neuvedeno.
- NOVÁK, Jindřich, Otakar SKOUPÝ a Ivan ŠPIČKA. *Sebeobrana a zákon*. Praha: Klavis, 1991, 78 s. ISBN 80-900338-0-6.
- REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 2., nezměn. vyd. Voznice: Leda, 2012, 752 s. ISBN 978-807-3352-967.
- SKOBLÍK, Jiří. *Přehled křesťanské etiky*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1997, 319 p.
ISBN 80-718-4357-1.

- VEBER, Tomáš a Petr BAUMAN. *Metodická pomůcka ke zpracování závěrečných prací: Závazné pokyny a doporučení pro seminární, bakalářské, diplomové a jiné závěrečné práce na TF JU*. 1.0. České Budějovice: Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2010, 94 s. ISBN neuvedeno.
- VESELÝ, P. Ozbrojíte se? *Mladý svět*. XXXV, č. 1.

Online zdroje

- Dobry otec umi tvrde trestat, řekl papež. Německo a Británie nesouhlasí*. Hospodářské noviny [online]. 2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z:
<http://zahranicni.ihned.cz/c1-63497970-dobry-otec-umi-tvrde-trestat-rekl-papez-nemecko-a-britanie-nesouhlasí>
- Papežská komise kritizovala Františka pro jeho výroky o trestech*. České noviny [online]. 2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z:
<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/papezska-komise-kritizovala-frantiska-pro-jeho-vyroky-o-trestech/1178640>
- PÍŤHA, Petr. *Velká iluze českého školství* [online]. 2.4.2008 [cit. 2015-01-08].
Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/309/velka-iluze-ceskeho-skolstvi>
- POLOCHOVÁ, Iveta. *Smím střílet lupiče? ptala se Američanka operátorky a pak stiskla spoušť* [online]. 2012 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z:
http://zpravy.idnes.cz/smim-strelit-lupice-ptala-se-americkanka-operatoroky-a-pak-stiskla-spoust-log-zahranicni.aspx?c=A120105_104507_zahranicni_ip1
- Portal.justice.cz* [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z:
[http://datalot.justice.cz/justice/repznat1.nsf/\\$\\$\\$SearchForm?OpenForm&Seq=2](http://datalot.justice.cz/justice/repznat1.nsf/$$$SearchForm?OpenForm&Seq=2)
- STEHLÍK, Pavel. *Násilí ano, nebo ne?* [online]. Britské listy, 2005 [cit. 2015-03-22].
Dostupné z: <http://blisty.cz/art/23564.html>
- Výchovný pohlavěk je přiměřený trest, řekl papež*. Novinky.cz [online]. 2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/361006-vychovny-pohlavek-je-primereny-trest-rekl-papez.html>
- WERNER, Lukáš. *Střílet na lupiče, nebo ne? Tísňová linka v Česku neporadí* [online]. 2012 [cit. 2015-03-18].
Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/strilet-na-lupice-nebo-ne-tisnova-linka-v-cesku-neporadi-p2f/krimi.aspx?c=A120106_095933_krimi_wlk

ABSTRAKT

KOPEČNÝ, R. *Sebeobrana v širších souvislostech*. České Budějovice 2015. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce T. Machula.

Klíčová slova: sebeobrana, sebeochrana, alogodika, sindefendologie, sebeobrana MS-1, násilí, souzásah, strukturálně-mezné myšlení, Defo, Ato, druhy identifikací, kvazisignální, multisignální, monosignální, nosistické a idolatrické já, krátké ruční palné zbraně, etika, princip dvojího účinku, princip právního bezpečí

Práce se zabývá problematikou násilí spravedlivého a nespravedlivého a srovnává přístup k němu dnes a v minulosti. Provádí srovnání soustav sebeobran if-koncepce se sebeobranou MS-1, vycházející ze sindefendologie. Ze srovnání vyplývá, proč je nutné ze zásadních důvodů odmítnout všechny tzv. if-koncepce „sebeobran“ (džiu-džitsu, aikidžitsu, karate, kendžitsu, nebo soustav z nich vycházejících). Ze zorného úhlu sindefendologie – vědecké nauky o sebeobraně – a ze zorného úhlu etického – etiky křesťanské – je veden vlastní výklad. Etická oprávněnost je dokládána na základě Summy Theologické sv. Tomáše Akvinského, Katechismu katolické církve a reálných možností napadeného se bránit, s ohledem na nebezpečí, která mu z toho plynou.

Jako zásadní je chápána nutnost i užitečnost základního rozdělení situací na sebeobrané a sebeochranné, neboť až toto dělení umožňuje obránci identifikovat charakter bojové situace, a tím i v etickém ohledu přijatelné bojové akce dříve, než by se octl ve vyslovené časové tísni.

Na modelových příkladech je demonstrováno, že soudní rozhodování, které nerespektuje sindefendologické poznatky o reálných možnostech obránce a bez zřetele na etiku, je nutně vůči obránci nespravedlivé a ve svých důsledcích straní útočníkovi.

ABSTRACT

Self-defense in Broader Context

Keywords: self-defense, self-protection, sindefendology, MS-1 self-defense, violence, types of identifications, short hand firearms, ethics, principle of double effect

This thesis deals with the question of just and unjust violence and also compares approach to the just violence today and in the past. It presents comparison of systems of if-conception self-defense and MS-1 self-defense which comes from sindefendology. From this comparison is clear, why it is necessary to refuse all so called if-conceptions self-defense (jijitsu, aikijitsu, karate, kenjitsu or other similar systems). The two main sources of this thesis are sindefendology (science of self-defense) and Christian ethics. The criteria for ethical justification are following: St. Thomas Aquinas's Summa theologiae, Catechism of the Catholic Church and real possibilities of attacked person to defense (with regard to dangers, which come from the situation).

It is necessary to distinguish between self-defensive and self-protective situations. This distinction helps to comprehend the nature of combat situation, and therefore also to choose the ethical acceptable actions on time.

There are described some cases which shows importance of the knowledge of sindefendology about real possibilities of attacked person. Course of justice without the knowledge of sindefendology and ethics can be unjust for attacked man.